

ACTIVITEITENVERSLAG 2020

Inhoudstafel

1. Voorwoord

2. De belangrijkste evoluties in 2020

3. Activiteiten van de ICDO

- 3.1. Opdrachten van de ICDO
- 3.2. De leden van de ICDO
- 3.3. Activiteiten van de ICDO

4. Het beleid van de federale overheidsdiensten dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

- 4.1. Strategische benadering van de federale overheidsdiensten inzake integratie van duurzame ontwikkeling
- 4.2. Maatregelen en acties van de federale overheidsdiensten in het kader van de SDG's en de LTV
- 4.3. De Regelgevingsimpactanalyses (RIA)

5. Duurzaam beheer in de federale overheidsdiensten

- 5.1. Duurzaam beheerssysteem
- 5.2. Dialoog met de stakeholders
- 5.3. Duurzaamheidsverslagen (GRI)
- 5.4. Duurzame overheidsopdrachten
- 5.5. Stand van zaken betreffende het federale wagenpark
- 5.6. Duurzame mobiliteit
- 5.7. Duurzame voeding
- 5.8. Duurzame evenementen
- 5.9. Duurzame human resources

6. Activiteiten van de Cellen Duurzame Ontwikkeling van de Federale Overheidsdiensten

- 6.1. FOD Kanselarij van de Eerste Minister
- 6.2. FOD Personeel en Organisatie
- 6.3. FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
- 6.4. FOD Binnenlandse Zaken
- 6.5. FOD Financiën
- 6.6. FOD Mobiliteit en Vervoer
- 6.7. FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
- 6.8. FOD Sociale Zekerheid
- 6.9. FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
- 6.10. FOD Justitie
- 6.11. FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie
- 6.12. Ministerie van Defensie
- 6.13. POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid
- 6.14. POD Wetenschapsbeleid

7. Bijlagen

1. Voorwoord

Zoals elk jaar stelt de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO) u haar activiteitenverslag voor. Zo informeert ze haar stakeholders over de projecten en verwezenlijkingen van de federale overheidsdiensten die bijdragen tot de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals – SDG's) van de Verenigde Naties en de Langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling.

Wij zijn er al enkele jaren van overtuigd dat de ontwikkeling van een nieuw overheidsbeleid een van de belangrijkste punten is om bij te dragen tot de SDG's. In 2020 kwamen deze uitdagingen bovenop die van een ongekennde wereldwijde crisis die duizenden mensen het leven heeft gekost en de economische systemen zwaar heeft getroffen. U zal dus verderop zien hoe de federale overheidsdiensten het hoofd hebben moeten bieden aan de Covid-19-pandemie en hoe deze crisis centraal is komen te staan in hun opdrachten. Een pandemie die, afgezien van haar economische en gezondheidsgevolgen, nieuwe en talrijke uitdagingen heeft gesteld op het vlak van duurzame ontwikkeling.

Ondanks deze crisis en in het verlengde van de werkzaamheden die in 2019 werden aangevat, bleven de ICDO-leden binnen de werkgroep "Federale strategie inzake duurzame ontwikkeling" het volgende federale plan voor duurzame ontwikkeling voorbereiden. Dankzij de dialoog met de stakeholders konden de thema's worden vastgesteld waarmee prioritair rekening moet worden gehouden. Op basis daarvan hebben deskundigen van de federale overheidsdiensten een voorontwerp uitgewerkt dat in 2021 ter openbare raadpleging wordt voorgelegd.

De werkgroep «Maatschappelijke verantwoordelijkheid» heeft van haar kant enkele zeer belangrijke projecten tot een goed einde gebracht: de evaluatie van het eerste Nationaal Actieplan «Ondernemingen en Mensenrechten», de organisatie van een «National Baseline Assessment on Business & Human Rights», de ontwikkeling van een federale strategie voor duurzame «Beyond Food»voedselimportketens. Gedetailleerde informatie over deze onderwerpen is te vinden in hoofdstuk 3.

Dankzij de bijdrage van de cellen Duurzame Ontwikkeling binnen de FOD's heeft u ten slotte een overzicht van de initiatieven die de federale overheid heeft genomen om bij te dragen tot de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen. Welke acties of beleidslijnen worden er gevoerd om de Duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties of de federale Langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling te bereiken? Wat zijn de pijlers van intern duurzaam beheer? Er worden goede praktijken belicht ter illustratie van de transversale analyses en de kwantitatieve gegevens die jaarlijks door de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling worden verzameld.

Veel leesplezier,

*Dieter Vander Beke,
Voorzitter van de ICDO*

2. De belangrijkste evoluties in 2020

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de belangrijkste evoluties van 2020.

2.1. Meer plaats voor duurzame ontwikkeling in de politiek

In de ochtend van 1 oktober 2020 leggen de leden van de nieuwe regering de eed af voor de Koning. Mevrouw Zakia Khattabi is minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal. In het [regeerakkoord](#) komen tal van thema's aan bod die aansluiten bij de doeltellingen inzake duurzame ontwikkeling: armoedebestrijding, de circulaire economie, ongelijkheid op het vlak van gezondheid, de transitie naar een duurzame en veerkrachtige economie, de klimaatuitdaging, de bescherming van het leefmilieu, de verhoging van de tewerkstellingsgraad en toegang tot kwaliteitsvolle banen, enz.

In haar [beleidsverklaring](#) kondigt de minister van Duurzame Ontwikkeling haar belangrijkste voornemens aan:

- De SDG's als kompas voor het beleid;
- Een herwaardering van de wet van 5 mei 1997, de basis van het institutionele kader van het federale beleid van DO;
- Een versterking van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van ondernemingen in de gehele waardeketen;
- De ontwikkeling van een algemene DO-strategie, op basis van de SDG's, in het kader van de voorbereidingen voor het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie (eerste semester van 2024).

Het Groene Pact voor Europa, of [Green Deal](#), dat eind december 2019 aan het Europees Parlement werd voorgelegd, beoogt een nieuwe groeistrategie om van de EU het eerste klimaatneutrale continent ter wereld te maken. In lijn met dit pact bevestigt de Minister van Duurzame Ontwikkeling in haar verklaring dat zij van België een voorbeeldige lidstaat wil maken die een leidende rol opneemt met betrekking tot de Europese Green Deal.

2.2. De federale overheidsdiensten hebben hun handen vol met de gezondheidscrisis, de gevolgen ervan en het postcoronabeleid

De federale overheidsdiensten mobiliseren alle middelen die, behalve voor het beheer van de maatregelen die de regering neemt in de strijd tegen de pandemie, nodig zijn om de sociale en economische gevolgen van de coronacrisis te beperken. En zo:

- Geeft het Federaal Planbureau (FPB) meerdere activiteiten een andere invulling, zoals een studie naar de [impact op het welzijn van de Belgen](#) en naar [de meest kwetsbare groepen](#);

- Geeft het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) opdracht voor een [studie naar het Belgische herstelbeleid na corona, op weg naar een duurzame economie](#);
- Richten de [FOD Maatschappelijke Integratie](#) en de [FOD Sociale Zekerheid](#) de Task Force Kwetsbare Groepen in het kader van COVID-19 op, waaraan ook andere leden van de ICDO, zoals de FOD Werkgelegenheid en het Federaal Planbureau, meewerken;
- Waakt het [Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting](#) erover dat de fundamentele rechten van kwetsbare personen in het kader van de coronamaatregelen worden gerespecteerd;
- Schrijft de FOD Volksgezondheid de visienota [Covid-19 en duurzame transitie](#);
- Zorgt het [Nationaal Crisiscentrum](#), gecoördineerd door de FOD Binnenlandse Zaken, voor de transversale coördinatie van de gezondheids crisis;
- Publiceert de FOD Werkgelegenheid een [Generieke Gids om de verspreiding van COVID-19 op het werk tegen te gaan](#) en ontwikkelt ze FAQ's over de [arbeidsrechtelijke gevolgen van preventiemaatregelen](#). Ze implementeert ook het [corona-ouderschapsverlof](#), het [corona-tijdskrediet](#) en alle [tijdelijke arbeidsrechtelijke maatregelen](#) die erop gericht zijn een goede organisatie van werk en tewerkstelling tijdens de coronapandemie te garanderen;
- Beheert de FOD Financiën de [steunmaatregelen voor ondernemingen die in moeilijkheden verkeren](#) als gevolg van het coronavirus;
- Heeft de FOD Economie op zijn website talrijke [rubrieken voor bedrijven en reizigers](#) die getroffen worden door de regels in verband met de strijd tegen de pandemie;
- Heeft de FOD Justitie [richtsnoeren voor een aangepaste werking](#) van gevangenen, rechtbanken en gerechtshoven;
- Past de [FOD Mobiliteit](#) de bijzondere maatregelen toe op alle vervoerssectoren en communiceert ze intensiever met alle betrokken doelgroepen;
- Neemt de FOD Wetenschapsbeleid deel aan de massale en collectieve mobilisatie van [wetenschappelijke expertise tegen de COVID-19-epidemie](#).

2.3. De SDG's blijven in het middelpunt van de belangstelling staan

- Voor de Verenigde Naties moet 2020 de start zijn van een decennium van doortastende maatregelen om de doelstellingen tegen 2030 te bereiken. In januari lanceert secretaris-generaal António Guterres de campagne «[A decade of action](#)» om de lidstaten aan te sporen hun verbintenissen na te komen en alle maatschappelijke sectoren uit te nodigen om zich in te zetten voor de Agenda 2030.
- In juli 2020 publiceert het Rekenhof een [rapport over de uitvoering, opvolging en rapportering van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de VN](#) (SDG's) door de belgische overheidsinstanties. Het Rekenhof focust op de coördinatie binnen en tussen de overheidsniveaus.
- In oktober 2020 nemen meer dan 1.000 personen deel aan de workshops van het [SDG-Forum](#), aangeboden door 18 partnerorganisaties uit alle hoeken van de duurzame ontwikkelingssector. Door de gezondheids crisis verliep deze 3^e editie volledig virtueel.
- Parallel met het nieuwe pakket maatregelen in het kader van het Europees semester [publiceert de Europese Commissie in november 2020 het interne werkdocument](#) «Delivering on the UN's Sustainable Development Goals – A comprehensive approach». Dit document getuigt van de interne en externe bijdragen van de Europese Unie om de Agenda 2030 (2030ASD) te realiseren.

2.4. Naar een 2e Nationaal actieplan Ondernemingen en Mensenrechten

Drie jaar na de goedkeuring van het 1e Nationaal Actieplan (NAP) Ondernemingen en Mensenrechten wordt de Belgische stakeholders gevraagd om over te gaan tot hun grondige evaluatie. Uit deze oefening, die een aanvulling vormt op de jaarlijkse evaluatie door de werkgroep Maatschappelijke Verantwoordelijkheid van de ICDO, blijkt dat er bij de stakeholders veel vraag is om het 1e NAP te herzien en nieuwe acties te integreren. Het regeerakkoord kondigt aan dat er een 2e NAP komt en dat er een mensenrechteninstituut met internationale A-status wordt opgericht.

2.5. De werkgroepen van de ICDO nemen de prioriteiten van de regering ter harte

De werkgroep Duurzame Overheidsopdrachten neemt haar werkzaamheden weer op, gezien het belang van dit onderwerp in het regeerakkoord. De algemene beleidsnota's wijzen op de ambitieuze doelstellingen van de regering, met name op het gebied van IT-apparatuur en digitalisering. De minister van Ambtenarenzaken verklaart zich ook bereid om de wet van 2017 en het KB van 2014 inzake overheidsopdrachten te herzien.

De werkgroep Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen krijgt de opdracht om een federale strategie voor duurzame voedselinvoerketens te ontwikkelen, genaamd «Beyond Food». In december wordt een voorstel gedaan en aan de minister van Duurzame Ontwikkeling voorgelegd.

De werkgroep Federale Strategie versterkt de interactie tussen de deskundigen van de FOD om tegen januari 2021 het voorontwerp van Federaal plan voor duurzame ontwikkeling af te ronden en af te stemmen op het regeerakkoord en de Green Deal voor Europa.

3. Activiteiten van de ICDO

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de opdrachten, de leden en de activiteiten van de ICDO van 2020.

3.1. Opdrachten van de ICDO

De ICDO is belast met de voorbereiding en de coördinatie van de opvolging van de acties van de federale overheidsdiensten op het gebied van duurzame ontwikkeling.

De commissie heeft conform de wet eveneens de opdracht:

- Om sporen en mogelijkheden aan het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) en thema's aan het Federaal Planbureau voor te stellen in het kader van hun takenpakket, vastgelegd in de [wet duurzame ontwikkeling \(05/05/1997\)](#) en toe te zien op hun goede afwikkeling;
- Om het verslag van de leden te coördineren, dat ze moeten opstellen 18 maanden voor het einde van het lopende Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO);
- Om het voorontwerp van FPDO en het ontwerp van FPDO voor te bereiden;
- Om een voorstel te formuleren aangaande de modaliteiten van de volksraadpleging over het voorontwerp van FPDO.

3.2. De leden van de ICDO

De ICDO is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle federale overheidsdiensten en van het ministerie van Defensie. De Gewesten en Gemeenschappen worden eveneens uitgenodigd om een lid aan te duiden. Het Federaal Planbureau en het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen worden er vertegenwoordigd door een waarnemer. Het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) neemt het voorzitterschap en het secretariaat van de ICDO waar.

De hernieuwing van het mandaat van de ICDO-leden die de federale overheidsdiensten vertegenwoordigen, voor een termijn van vijf jaar, zal begin 2021 plaatsvinden. De vernieuwing van het mandaat van de vertegenwoordigers van de gewesten en de gemeenschappen werd georganiseerd in juli 2017. De onderstaande samenstelling is de officiële samenstelling die in het laatste bekendgemaakte KB is opgenomen. De vervangers beëindigen de mandaten van hun voorgangers.

Voorzitter:

Dieter VANDER BEKE

Secretarissen:

- Anneleen MALESEVIC;
- Cédric VAN DE WALLE

Leden vertegenwoordigers van de FOD's, POD's en het ministerie van Defensie:

- Christophe CUCHE, vertegenwoordiger van Kanselarij van de Eerste Minister; plaatsvervangster: Aude VAN GROOTENBRUEL;
- Géraldine MATT, vertegenwoordigster van de FOD Beleid en Ondersteuning; plaatsvervanger: Vincent TRIEST;
➔ In 2020 werden mevrouw Myriam Bouveroux en mevrouw Rika Denduyver aangesteld.
- Ellen CHEYNS, vertegenwoordigster van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking; plaatsvervanger: Tim BOGAERT;
➔ In 2020 werden de heer Alexander Verstraete en de heer Filip Zivkovic aangesteld.
- Samantha BUTERELI, vertegenwoordigster van de FOD Binnenlandse Zaken; plaatsvervanger: Frank DE NEVE ;
➔ In 2020 werden mevrouw Sandrine Honnay en mevrouw Chloé Bourdon aangesteld.
- Ilse NEIRINCKX, vertegenwoordigster van de FOD Financiën;
- Cindy DEQUESNE, vertegenwoordigster van de FOD Mobiliteit en Vervoer; plaatsvervanger: Audrey DAVISTER;
➔ In 2020 werd mevrouw Anne Berghmans aangesteld als plaatsvervanger.
- Els BORGERS, vertegenwoordigster van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg; plaatsvervanger: Stany CHIGOHO KALIMO ;
➔ In 2020 werd mevrouw Haoua Ibra Kaka aangesteld.
- Liesbeth MAHO, vertegenwoordigster van de FOD Sociale Zekerheid; plaatsvervanger: Peter BAEKE;
➔ In 2020 werden mevrouw Géraldine Elfathi en de heer Christian Dekeyser aangesteld.
- Marielle SMEETS, vertegenwoordigster van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu; plaatsvervanger: Pol GERITS;

- Cindy RENARD, vertegenwoordigster van de FOD Justitie; plaatsvervanger: Paul LOGGHE ;
➔ In 2019 ging Paul Logghe met pensioen en hij werd niet vervangen.
- Françoise DEVLEESCHOUWER, vertegenwoordigster van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie; plaatsvervanger: Christian FERDINAND ;
➔ In 2020 werd de heer Joachim Knockaert aangesteld als plaatsvervanger.
- Peter VANDERSTUYF, vertegenwoordiger van het Ministerie van Defensie; plaatsvervanger: Steve HAMELS ;
➔ In 2020 werden de heer Olivier De Weerd en de heer Frédéric Dyon aangesteld.
- Jean-Marc DUBOIS, vertegenwoordiger van de POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie; plaatsvervangster: Bérengère STEPPE;
- Olivier DETONGRE, vertegenwoordiger van de POD Wetenschapsbeleid; plaatsvervangster: Anne FIERENS;
➔ In 2020 werd mevrouw Maaïke Vancauwenberghe aangesteld als plaatsvervanger.

Vertegenwoordigers van de gemeenschaps- en gewestregeringen:

- Griet VERSTRAETEN en Ine BAETENS, vertegenwoordigsters van de Vlaamse Regering;
- Anne SAUDMONT, vertegenwoordigster van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering;
- Daniel HILLIGSMANN, vertegenwoordiger van de Regering van de Duitstalige Gemeenschap;
- Natacha ZUINEN, vertegenwoordigster van de Regering van het Waalse Gewest;
- Pierre MOUREAUX, vertegenwoordiger van de Regering van de Franse Gemeenschap.

Waarnemers:

- Patricia DELBAERE, vertegenwoordigster van het Federaal Planbureau;
- Jeroen DECUYPER, vertegenwoordiger van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen.

Bij het begin van ieder kalenderjaar moet de ICDO een Bureau samenstellen. Aangezien de wet voorziet in maximaal 2 vicevoorzitters en het secretariaat slechts één kandidatuur (Marielle Smeets) heeft ontvangen, kunnen we dit jaar op deze manier te werk gaan, ook al geven we volgend jaar ook de voorkeur aan nieuwe kandidaturen.

3.3. Activiteiten van de ICDO

3.3.1. Het Secretariaat

Het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) verzorgt het secretariaat van de ICDO en de werkgroepen. Ieder jaar brengt het secretariaat van de ICDO verslag uit van de activiteiten van de ICDO.

3.3.2. De plenaire vergaderingen

In 2020 kwamen de leden van de ICDO vijf keer voltallig samen: op 5 februari, 23 juni, 24 september, 26 november en 17 december. Als gevolg van de pandemie werden de activiteiten voornamelijk elektronisch uitgevoerd, maar de werkzaamheden van de ICDO werden voortgezet.

A. Bijdragen tot de uitvoering van de Agenda 2030

De uitvoering van de SDG's op federaal niveau vormt de leidraad van de vergaderingen van de ICDO.

- Het FIDO heeft twee nieuwe studies gelanceerd:
 - Een [studie over het Belgische relancebeleid na covid-19 en de SDG's](#). Het eindverslag werd in oktober 2020 voorgesteld aan de leden van de ICDO en werd ook gepubliceerd op de website SDGs.be.
 - Een studie betreffende specifieke doelstellingen inzake SDG's voor België. De resultaten worden verwacht tegen maart 2021. De FOD's en het Federaal Planbureau (TFDO) werden tijdens het proces geraadpleegd. Er zullen drie ambitieniveaus worden voorgesteld voor de doelstellingen van het type «non smart».
- Na de eerste contacten die het FIDO heeft gelegd, werden mogelijke wegen voor samenwerking met de OESO voorgesteld ter verbetering van de coherentie van het beleid inzake duurzame ontwikkeling. De «focal points» voor de coherentie van het beleid inzake duurzame ontwikkeling kregen een voorstel vanwege de OESO dat bestaat in gestructureerde samenwerking met deskundigen van de OESO betreffende de «Policy Coherence for Sustainable Development» (PCSD). De OESO heeft voor België 5 concrete werkpistes voorgesteld. Na afloop van besprekingen tussen de «focal points» binnen Buitenlandse Zaken en het FIDO werden 3 prioritaire pistes voor de federale overheid geselecteerd die het voorwerp zouden kunnen uitmaken van samenwerking met de OESO: een herziening van de institutionele mechanismen, de ontwikkeling van expertise en de budgettering van de SDG's. Na ontvangst van de voorstellen voor begeleiding vanwege de OESO bleek het moeilijk om op de drie beoogde pistes vooruitgang te boeken. Enerzijds is de FOD BOSA bezig met een denkoefening over Green Budgeting en heeft deze dienst geen middelen om «SDG Budgeting» aan te pakken, anderzijds leken de gevraagde bedragen voor de andere twee begeleidende maatregelen erg hoog. Dit neemt niet weg dat het dossier relevant blijft en gedeeltelijk werd overgenomen in het voorontwerp van federaal plan voor duurzame ontwikkeling.
- Rapport van het Rekenhof over de uitvoering, opvolging en rapportering van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de VN door de federale overheidsinstanties. Deze [rapport](#) werd op 14/07/2020 gepubliceerd en toegezonden aan de ICDO. De audit werd op 21/09/2020 voorgesteld aan de FRDO en op 22/09/2020 in de bevoegde commissie van het Vlaams Parlement. De Vlaamse minister-president kondigde aan dat hij de IMCDO opnieuw zou lanceren zodra de Vlaamse strategie voor duurzame ontwikkeling is geactua-

liseerd (eind van het jaar - begin 2021). De structuur van het verslag beslaat de volgende punten: methodologie, nationale coördinatie, analyse van de beleidsverbintenissen vanwege de entiteiten, participatie van de belanghebbenden, toewijzing van verantwoordelijkheden, beleidsvoorbereiding, toezicht en verslaglegging en, tot slot, de aanbevelingen. Voornaamste vaststellingen met betrekking tot het federale niveau:

- Het wetskader is duidelijk maar het ontbreken van een plan vormt een nadeel; de aannahme van de Agenda 2030 heeft niet geleid tot een wijziging van de LTV.
 - De SDG's zijn ver te zoeken in de bestuursovereenkomsten of de algemene beleidsnota's van de ministers en de actieplannen inzake DO van de FOD's zijn van ongelijke kwaliteit.
 - Het communicatiebeleid en de gap analysis worden voorgesteld als goede praktijken.
 - De verdeling van de ministeriële bevoegdheden is vastgelegd, maar in de samenstelling van de IMCDO is er geen plaats voor de autonome overheidsbedrijven en de openbare instellingen (nochtans is er een belangrijke rol weggelegd voor de federale politie, de Regie der Gebouwen of de NMBS).
 - Bij gebrek aan een FPDO vervult de ICDO haar coördinerende rol op onvoldoende wijze en tonen sommige FOD's geen blijf van betrokkenheid.
 - Behalve in de Duitstalige Gemeenschap worden er geen specifieke middelen toegekend voor de implementatie van de Agenda 2030.
- Op het vlak van aanbevelingen worden de volgende pistes genoemd:
- Een nieuwe start voor de IMCDO,
 - Bijwerking van de nationale strategie met becijferde doelstellingen,
 - Ontwikkeling van het geheel van indicatoren door het IIS,
 - De nationale strategie gebruiken als een gemeenschappelijke visie voor de plannen van de entiteiten,
 - De SDG's omzetten in concrete doelstellingen met mikpunten en indicatoren,
 - Klarheid scheppen wat betreft de instanties die bevoegd zijn voor de coördinatie van de plannen, voorzien in de nodige budgetten en een vergelijking maken tussen de bestaande toestand en de SDG's,
 - Voorzien in regelmatige verslaggeving, o.a. ten aanzien van de parlementen.
- De bespreking met de leden heeft betrekking op de volgende punten:
- De audit heeft betrekking op aspecten van governance en de aanbevelingen zijn niet bijzonder operationeel,
 - Er wordt geen rekening gehouden met het beleid dat wordt gevoerd door de FOD's die bijdragen tot de SDG's,
 - Een debat in het parlement zou zeker nuttig zijn,
 - Het verslag vestigt de aandacht op moeilijkheden die de leden van de ICDO al hebben geïdentificeerd: het ontbreken van een FPDO verzwakt de werking van de ICDO, de LTV is niet aangepast, de actieplannen zijn van variabele kwaliteit en dat geldt ook voor de betrokkenheid van de hiërarchie.
 - Het zal ook interessant zijn om de andere audit van het Rekenhof te volgen betreffende het transversaal beleid waarin het beleid inzake duurzame ontwikkeling ook ter sprake kan komen.

➤ De internationale betrokkenheid van België

De jaarlijkse vergadering van het HLFP (High-level Political Forum) is het belangrijkste platform van de Verenigde Naties voor de opvolging en het onderzoek van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en zijn 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Het HLPF van juli 2020 had als thema “Accelerated action and transformative pathways: realizing the decade of action and delivery for sustainable development”. Er waren drie doelstellingen: een stand van zaken opmaken van de verwezenlijking van de SDG’s, de vrijwillige nationale onderzoeken van 47 landen voorstellen (National Voluntary Review - VNR) en uitwisselingen van praktijken op het vlak van duurzame ontwikkeling organiseren. Het is ook de bedoeling om het «Decade of Actions» te lanceren, ook al lag de focus vooral op de impact van het coronavirus op duurzame ontwikkeling. Er was een grote Belgische delegatie, die ook een side event heeft georganiseerd.

Er zijn drie belangrijke boodschappen om te onthouden:

- We zijn niet op de goede weg om de doelstellingen te bereiken en tot slot is het niet mogelijk gebleken een ministeriële verklaring aan te nemen, ondanks de oproepen tot multilateralisme.
- De tussenkomst van het maatschappelijk middenveld in de voorstelling van de VNR’s kan een meerwaarde vertegenwoordigen. Het HLPF 2021 zal zeker gewijd zijn aan hoe er moet worden gereageerd op de covid-19-crisis. Een belangrijk thema dat moet worden besproken, is de te nemen beslissing met betrekking tot de doelstellingen die 2020/2025 als deadline hebben. België leidt in verband hiermee een denkoefening binnen een groep van Europese landen.
- Het SDG Moment, tijdens de Week met ontmoetingen op hoog niveau van de Algemene Vergadering van de VN, heeft toegelaten de aandacht te vestigen op concrete acties die bijdragen tot de SDG’s en [het «Decade of Action» te lanceren](#). Er waren bijna 50 interventies in 3 uur tijd en er werd een reële inspanning geleverd op het vlak van communicatie (online uitgezonden), in het bijzonder via een [film die online beschikbaar is](#).

Ook de Europese evoluties werden regelmatig voorgesteld. Eind 2019 immers beschouwen de Europese instellingen de presentatie van de Europese Green Deal, het Europees groenpact en de interactie met het Europees semesterproces als belangrijke initiatieven van de Europese Unie om bij te dragen tot de verwezenlijking van de SDG’s. Eind 2020 heeft het FIDO aan de ICDO ook het *Staff Working Document* «[Delivering on the UN’s SDGs: a comprehensive approach](#)» voorgesteld, i.e. een publicatie van de Europese Commissie waarin ze voorstelt hoe ze instaat voor de mainstreaming van de SDG’s in haar verschillende beleidsdomeinen.

B. Opvolging van de instrumenten van de wet

Tijdens de plenaire vergaderingen werden de activiteiten van de werkgroepen en de ontwikkeling van de instrumenten van de wet betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling stipt opgevolgd.

➤ Voorbereiding van het volgende Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling

De werkgroep Federale Strategie van de ICDO werd opnieuw opgestart om een begin te maken met de voorbereidingen van het volgende Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO) – zie hoofdstuk 2.3.3. Tijdens elke plenaire zitting werd de stand van zaken met betrekking tot de opstelling van het voorontwerp van plan gepresenteerd.

- Wijziging in de samenstelling van de ICDO
Het KB van 21/04/2020, dat de wijziging van de ICDO wijzigt, is verschenen op 07/05/2020.

C. Andere initiatieven

- Presentatie van het verslag «Duurzaamheid en armoede» van het Steunpunt tot bestrijding van armoede
Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting heeft beslist zijn tweejaarlijks verslag 2018-2019 te wijden aan het thema «Duurzaamheid en armoede». Dit verslag is het resultaat van overleg met mensen die in armoede leven, hun verenigingen en diverse andere belanghebbenden. De duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals, SDG's) werden gebruikt als kader voor de raadpleging. Het document is beschikbaar op de website www.armoedebestrijding.be. Het verslag is in februari 2020 voorgesteld aan de leden van de ICDO. Tijdens de bespreking die daarop volgde, kwamen de volgende aspecten aan bod:
 - Het voorontwerp van Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO) zal een antwoord moeten geven op bepaalde aanbevelingen van het verslag;
 - Er moet een verband worden gelegd met preventief werk, vroeger in het proces, en met de gewestelijke bevoegdheden.
- Presentatie van het verslag Maatschappelijke Verantwoordelijkheid van de SPW
De Waalse overheidsdienst (SPW) heeft aan de leden van de ICDO het proces en de inhoud voorgesteld van zijn 1ste [verslag inzake maatschappelijke verantwoordelijkheid](#); het verslag kan worden gedownload op de website van de SPW. In de daaruitvolgende discussie konden de volgende punten worden behandeld:
 - De dialoog met de lokale overheden (bv. gemeenten of OCMW's) verliep via de koepelorganisaties (Federatie van OCMW's of UVCW). Die dialoog bood de gelegenheid om verbanden te leggen met het Transversaal Strategisch Programma en maakte het mogelijk de sensibiliserings- en opleidingsnoden voor de gemeenten en andere pararegionale actoren (AWEX enz.) op te lijsten.
 - Het project werd gelanceerd op initiatief van de directie Duurzame Ontwikkeling en werd zeer goed onthaald dankzij de goede voorbereidingen, namelijk het eerder door het agentschap Vigeo/Eiris gerealiseerde belangrijke werk over de extrafinanciële rating van Wallonië. Dankzij dat project kon een obligatielening tegen een gunstige interest worden verkregen voor de financiering van projecten met ecologische en sociale voordelen (infrastructuur enz.) en werden de economische en financiële baten van duurzame ontwikkeling aangetoond. Bovendien komt het verslag op het juiste moment: aan het begin van de volgende bestuursovereenkomst van de SPW en op het einde van het mandaat van een aantal hoge ambtenaren.
 - De transversale thema's van de materialiteitsanalyse werden met alle departementen en met de hulp van de externe consultant vastgesteld. Ze moeten niet onmiddellijk worden herzien en kunnen worden gebruikt voor een nieuw activiteitsjaar.
- Presentatie van het tweejaarlijks rapport over het wagenpark 2020 van de federale ICDO-leden
In dit [vierde rapport \(gegevens 2019\)](#), i.e. twee jaar na de publicatie van de rondzendbrief 307sexies, worden de volgende vaststellingen

gemaakt:

- Globaal gezien neemt het totaal aantal personenvoertuigen in 2019 voor de derde opeenvolgende keer af;
 - Het aandeel «elektrische, (plug-in) hybrides en CNG»-wagens neemt duidelijk toe, en dat zowel algemeen alsook bij elke overheidsdienst met een wagenpark ≥ 20 wagens;
 - Bij de drie diensten (FOD Mobiliteit, FOD Economie en FOD Volksgezondheid) die al meerdere jaren inzetten op de vergroening van hun park, wordt duidelijk dat het aandeel wagens met een ecoscore > 75 tegen de 20% oploopt of zelfs over de 20% gaat;
 - Voor het federale niveau is het aandeel wagens met een ecoscore > 75 gelijk aan 9% en dus nog ver verwijderd van de doelstelling van 25% zoals vastgelegd in de rondzendbrief.
- Selectie van de «SDG Voices» 2020
In 2020 kunnen Diogène, the Port of Antwerp, de Union Wallonne des Entreprises (UWE), de Koninklijke Belgische Voetbalbond, SDSN Belgium, de Stad Harelbeke en het Steunpunt tot bestrijding van armoede er prat op gaan de titel van «SDG Voice 2020» te voeren.
- Oprichting van het netwerk BeOH door de FOD Volksgezondheid
In het kader van de voorbereiding van een conferentie in verband met het Belgium One Health Network in april 2021 nodigt de FOD Volksgezondheid de deskundigen van de administraties uit om toe te treden tot voorbereidende werkgroepen met betrekking tot de 4 thema's die aan bod zullen komen: circulaire economie, strategie voor biodiversiteit, aanpassing aan de klimaatveranderingen en Farm to Fork-strategie.

3.3.3. De werkgroepen

A. Werkgroep “Federale Strategie DO”

Mandaat

De werkgroep Federale Strategie van de ICDO werd opgericht om de voorbereiding en de opvolging te verzekeren van de instrumenten en projecten in verband met de federale strategie inzake duurzame ontwikkeling. Het mandaat van de werkgroep werd bijgewerkt tijdens de voltallige vergadering van 18 februari 2013. Het heeft voornamelijk betrekking op het uitwerken en opvolgen van de federale langetermijnvisie duurzame ontwikkeling, van het federaal plan voor duurzame ontwikkeling en op het onderzoek naar de gevolgen van de beslissingen voor duurzame ontwikkeling, die sinds 2014 geïntegreerd werden in de regelgevingsimpactanalyse (RIA).

Zoals dit geldt voor de meeste ICDO-werkgroepen streeft ook deze werkgroep ernaar dat de federale overheidsdiensten zoveel mogelijk deelnemen aan het federaal beleid voor duurzame ontwikkeling en dit door bepaalde projecten op interdepartementaal niveau te coördineren. Door de instrumenten te helpen voorbereiden wil de werkgroep zoveel mogelijk expertise samenbrengen binnen de federale overheidsdiensten en hen ertoe aanzetten zich de ontwikkelde instrumenten eigen te maken.

Opdrachten

Meer info over de [opdrachten van de WG “Federale strategie DO”](#) op de ICDO-website.

Activiteiten 2020

De werkgroep heeft tijdens zes vergaderingen (02.04, 21.05, 13.06, 10.09, 24.10, 05.12) en veel mailverkeer het voorontwerp van het in 2018 gelanceerde Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (VOP) verder uitgewerkt. Het doel was om vóór de federale verkiezingen in mei 2019 een lijst van prioritaire thema's en acties op te stellen die het volgende plan zouden kunnen structureren op basis van een brede dialoog met de stakeholders. Na de drie dialoogfasen in 2018 en 2019 (cf. Activiteitenverslag ICDO 2018 en 2019), heeft de werkgroep volgens de volgende fases gewerkt:

a) Verzamelen van de interdepartementale acties

- Verzamelen van interdepartementale actieprojecten (2019): op basis van de 5 assen en 19 thema's die met de stakeholders werden geïdentificeerd, hebben de ICDO-leden de deskundigen van hun administraties geraadpleegd, zodat mogelijke actieprojecten kunnen worden vastgesteld om deze uitdagingen aan te gaan. Eind 2019 werden er een vijftigtal fiches ontvangen en in de werkgroep besproken.
- Op basis van verschillende thematische clusters werden de voorstellen verfijnd onder deskundigen van de federale administraties en werden er ook nieuwe actievoorstellen ontvangen (januari - maart 2020). Er werden diepgaande discussies gevoerd in thematische subgroepen:
 - o Financiering van de sociale samenhang (21.01);
 - o Richtsnoeren en NPSI (23.01);
 - o Optimale arbeidsomstandigheden (28.01);
 - o Duurzame economie (30.01);
 - o Veranderen van mobiliteitsmodel (04.02);
 - o Risicobeheer (10.02);
 - o Toegang tot justitie voor iedereen (13.02);
 - o Toegang tot rechten (18.02);
 - o Internationaal (18.02);
 - o Sociale samenhang (27.02);
 - o Universele sociale bescherming (27.02);
 - o Armoedebestrijding (10.03).

b) Compilatie en structureren van de bijdragen

- Een eerste compilatie werd op 22.04 aan de deskundigen van de werkgroep overgemaakt om de formuleringen te verduidelijken en lacunes te identificeren (met betrekking tot de federale bevoegdheden en de SDG's). Na een reeks wijzigingen werd een aangepaste versie overgemaakt, die tijdens een vergadering op 30.06 in een videoconferentie werd besproken. Aangezien er nieuwe elementen ontbraken voor de eventuele aanpassingen met betrekking tot de Europese Green Deal of de integratie van «post-covid»-reance-maatregelen, werd beslist om de deadline voor deze bijdragen uit te stellen tot midden juli. Ten slotte is de werkgroep op verzoek van

het secretariaat van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven overeengekomen om een vereenvoudigde inhoudsopgave toe te zenden om een overzicht te geven van de behandelde thema's.

- Op 16.07 werd een nieuwe gecompileerde versie overgemaakt aan de leden van de werkgroep. Deze gestabiliseerde versie bevatte de voorstellen voor interdepartementale acties en richtsnoeren. Er werd beslist om het regeerakkoord af te wachten en daarna pas de versie bij te werken in het licht van de evolutie van de Europese context (Europese Green Deal en relancebeleid) en de gezondheidscrisis. Sommige deskundigen hebben de geplande acties al een eerste keer gevalideerd met hun hiërarchie.

c) Update, validaties en bevolkingsraadpleging

- Half oktober is het FIDO begonnen met de bijwerking van de tekst door de relevante elementen van het regeerakkoord en de aanbevelingen van de studie die ze had laten uitvoeren over de opname van een «duurzame relance» erin. Half november werd een bijgewerkte versie aan de werkgroep overgemaakt. De werkgroep werd gevraagd om de acties SMART te formuleren en de voorgestelde acties te toetsen aan de beleidsnota's van hun respectieve minister(s). Op verzoek van de deskundigen vond op 17.11 een online vergadering plaats om de deadlines te verduidelijken. Om de wettelijke termijn in acht te nemen die voorziet in de aanneming van het volgende plan één jaar na de aanneming van het regeerakkoord, heeft het secretariaat termijnen voorgesteld die sommige leden te kort vonden. Er werd een alternatieve planning voorgesteld om ervoor te zorgen dat de ICDO het plan eind januari 2021 in de plenaire vergadering kan aannemen.
- Na verschillende grondige herlezingen en dankzij de inzet van veel deskundigen werd een nieuwe gecompileerde versie naar de werkgroep gezonden, zodat de onopgeloste punten op 08.12 in een vergadering op afstand/online konden worden besproken. Ook het instrument voor de bevolkingsraadpleging werd besproken om het advies dat de ICDO hierover aan de minister moet uitbrengen, voor te bereiden.

Ook al zal de ICDO het voorontwerp van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling pas eind januari 2021 goedkeuren, toch wil het secretariaat de vele deskundigen en de ICDO-leden bedanken voor hun bijdragen aan de voorbereiding van dit voorontwerp in bijzonder complexe omstandigheden.

B. Werkgroep Duurzame Overheidsopdrachten

Mandaat

De omzendbrief van 16 mei 2014, *Integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules en maatregelen ten voordele van kleine en middelgrote ondernemingen, in het kader van overheidsopdrachten geplaatst door federale aanbestedende instanties*, verschenen in het Belgische Staatsblad op 21 mei 2014, geeft diverse taken aan de Werkgroep “Duurzame Overheidsopdrachten”.

Opdrachten

Meer informatie over de [opdrachten van de WG “Duurzame Overheidsopdrachten”](#) op de ICDO-website.

Activiteiten 2020

1. Overleg ICDO werkgroep duurzame aankopen

De werkgroep heeft in 2019 verschillende (beleids-) taken verzorgd via elektronische weg of via satellietgroepen. In het bijzonder kan verwezen worden naar de klankbordgroep voor de verdere ontwikkeling van www.gidsvoorduurzameaankopen.be (zie punt 4).

2. Strategisch Federaal Aankoopbeleid

Het FIDO nam als waarnemer deel aan de maandelijkse vergaderingen van het Strategisch Federaal Aankoopoverleg.

3. Opstart pilootprojecten rond duurzame ICT

Onder leiding van de Nederlandse overheid en in samenwerking met verschillende andere lidstaten, werden in 2020 voorbereidingen getroffen voor de opmaak van een Circular IT Pact. Het Pact is een initiatief onder het UN One Planet Network en focust op overheidsopdrachten in de ICT-sector. Het doel van dit initiatief is om publieke en private aankopers meer duurzame (circulaire, milieuvriendelijke en eerlijke) ICT te laten aankopen en hierrond onderling kennis te delen. De gemeenschappelijke ambitie is om op die manier een duurzame transitie in de ICT industrie (m.b.t. laptops, smartphones en andere IT producten) te creëren tegen 2030. Het pact zal daartoe een netwerk met internationale peers (overheidsexperten en aankopers) opzetten om bestaande criteria, clausules, pilots, goede praktijken enz. met elkaar te delen.

Het Pact zal in 2021 getekend worden door vertegenwoordigers van nationale, gewestelijke en lokale overheden en door vertegenwoordigers van grote aankooporganisaties.

Een aantal vertegenwoordigers van Belgische federale en gewestelijke organisaties hebben onderzocht hoe ze de handen in elkaar kunnen slaan om een invulling te geven aan het Pact op Belgisch niveau. Voor het federale niveau wenst het FIDO een actieve bijdrage te leveren aan dit initiatief:

- (1) Door de oprichten van een secretariaat voor de opvolging van een Belgisch lerend netwerk inzake duurzame ICT. Het netwerk voorziet voor 2021 verschillende sessies die Belgische aankoopexperten moeten toelaten om goede praktijken te delen en om samen te zoeken naar maximaal haalbare mogelijkheden voor toekomstige redactie van ICT-bestekken.
- (2) Het aanstellen van een Europees secretariaat voor ethisch verantwoord ICT. Het FIDO schaart zich daarbij achter het breed gedragen idee dat echte veranderingen in de ethische omstandigheden van de toevoerketen van de ICT-sector (veiligheids- en huisvestingsproblemen bij arbeiders, dwangarbeid, kinderarbeid, e.d.) maar mogelijk zijn wanneer grote ICT-aankopers samen de krachten bundelen. Ze wil daartoe o.a. samenwerken met ervaren aankoopexperten binnen Zweden, Noorwegen, Oostenrijk en andere landen. België heeft trouwens in het verleden zelf al enkele pogingen ondernomen om [ethische risico's in de toevoerketen van IT](#) (naleving van ILO-conventies en mensenrechten) in kaart te brengen.

Voor het Belgisch secretariaat onder punt 1 werd CATAPA aangesteld, voor het Europees secretariaat onder punt 2 werd ICLEI aangesteld. De uitvoering van beide opdrachten start in januari 2021.

4. Instrumentarium duurzame overheidsopdrachten

In 2020 heeft het FIDO, in samenwerking met de federale en regionale diensten verder gewerkt aan de uitbouw van het instrumentarium voor duurzame aankopen. Professionele aankoopexperten kunnen namelijk terecht op de [Gids voor Duurzame Aankopen](#) voor aanwijzingen om hun overheidsopdrachten circulair, innovatief, milieuvriendelijk, sociaal en ethisch verantwoord te maken. Naast regelgevende en beleid-sinformatie verwijst de gids ook naar goede praktijken, voorbeeldbestekken, labels, criteria en clausules. De gids bevat ook heel wat fiches, gebundeld per productgroep, die een hulp moeten zijn voor aankopers in de voorbereiding van hun bestek.

De informatie op de gids wordt gecoördineerd vanuit het FIDO maar is vaak het resultaat van samenwerking tussen verschillende diensten en experts. In 2020 werkte de klankbordgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van het FIDO, regionale en federale diensten, verder om de gids uit te breiden op drie niveaus:

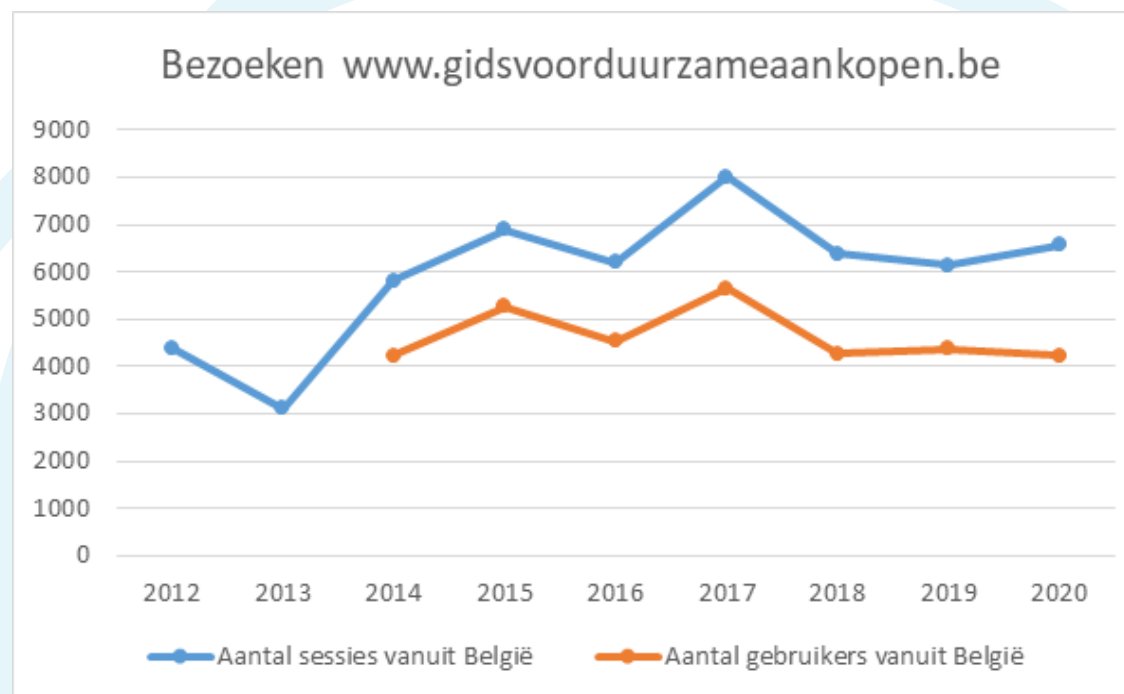
- het in kaart brengen van verschillende best beschikbare duurzame producten en diensten;
- het inventariseren van enkele goede praktijken
- Voor de volgende producten en diensten werd nieuwe marktinformatie verzameld en in fiches gebundeld:
 - 1) Mondmaskers
 - 2) Financiële producten (gereviseerde fiche)
 - 3) Postdiensten
 - 4) Logistiek
 - 5) Strooimiddelen winter
 - 6) Luiers
 - 7) Drank- en eetgerei

Daarnaast werden enkele goede voorbeelden van concrete aankooptrajecten in infofiches uitgewerkt:

- 1) Financiële producten
- 2) Bikers voor evenementen
- 3) Beperken van voedseloverschotten
- 4) Duurzame ICT: laptops en PC's
- 5) Eerlijke ICT: laptops en PC's
- 6) Informatieborden (displays)
- 7) Incontinentiemateriaal
- 8) Afvalinzameling
- 9) As a service: vloerbekleding en verlichting
- 10) Interne organisatie van het duurzame aankopen

De nieuwe productfiches en goede voorbeelden werden afgewerkt in december 2020. Ze zullen begin 2021 beschikbaar zijn op de website www.gidsvoorduurzameaankopen.be

Wat het aantal bezoeken betreft, is de gids, na een piekjaar in 2017 (omwille van de communicatie over de nationale conferentie duurzame overheidsopdrachten), teruggevallen rond haar gemiddeld aantal consultaties. Dat doet vermoeden dat het instrument gebruikt wordt door een relatief stabiel publiek dat niet afhankelijk is van bijkomende campagnes.

Periode	Aantal sessies vanuit België	Aantal nieuwe sessies vanuit België	Aantal gebruikers vanuit België	Aantal nieuwe gebruikers vanuit België	Gemid. verblijfsduur per sessie	Pagina's per sessie
1/12/2011 - 1/12/2012	4392	61%			3:49	
1/12/2012 - 1/12/2013	3118	70,0%			2:59	
1/12/2013 - 1/12/2014	5812	64,2%	4223	1203	4:27	5:53
1/12/2014 - 1/12/2015	6884	66.5%	5254	1360	3:40	5.09
1/12/2015 – 1/12/2016	6206	66.74%	4527	1295	3:55	4:51
1/12/2016 – 1/12/2017	8010	69.56%	5647	1716	3:02	4.51
1/12/2017 – 1/12/2018	6377	61.34%	4267		3:34	5.03
1/12/2018 – 1/12/2019	6135	63%	4364		3:11	5.19
1/12/2019 – 1/12/2020	6557	60% van aantal mondiale bezoeken	4230		3:47	5:23

C. Werkgroep Maatschappelijke Verantwoordelijkheid

Mandaat

Deze werkgroep coördineert acties die de maatschappelijke verantwoordelijkheid van organisaties – zowel privé als publiek - en maatschappelijk verantwoorde investeringen in België stimuleren, bevorderen en verder ontwikkelen.

Opdrachten

Meer informatie over de [opdrachten van de WG “Maatschappelijke Verantwoordelijkheid”](#) op de ICDO-website.

Activiteiten 2020

De WG MVO/MVI van de ICDO is in 2020 één keer samengekomen.

De vergaderingen en werkzaamheden werden sterk beïnvloed door enerzijds de COVID-19-pandemie en anderzijds door het ontbreken van een federale regering.

De WG heeft er vooral voor gezorgd dat de projecten die in 2019 werden aangevat en waarvoor geen politieke beslissingen hoefden te worden genomen, konden worden voortgezet. De werkgroep zette daarbij nog meer dan gewoonlijk in op een elektronische coördinatie van de werkzaamheden.

De activiteiten van de werkgroep spitsten zich voornamelijk toe op volgende punten:

- Opvolging en uitvoering van het **eerste nationaal actieplan (NAP) 'Ondernemingen en Mensenrechten'** en opvolging van de uitvoering van een **National Baseline Assessment over 'Business & Human Rights'**;
- Ontwikkeling van een **federale strategie voor duurzame voedselimportketens 'Beyond Food'**;
- Opvolging van de politieke/reglementaire dossiers, de actualiteit en de ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijke verantwoordelijkheid en de naleving van de mensenrechten door en voor ondernemingen en organisaties op internationaal, Europees en Belgisch niveau in het bijzonder.

1. Opvolging en uitvoering van het eerste nationaal actieplan (NAP) 'Ondernemingen en Mensenrechten' en opvolging van de uitvoering van een National Baseline Assessment over 'Business & Human Rights'

Herinnering

Sinds juli 2017 heeft België dus een eerste NAP 'Ondernemingen en Mensenrechten'. De werkzaamheden betreffende de opstelling van dit eerste NAP 'Ondernemingen en Mensenrechten' gebeurden in het kader van de WG Maatschappelijke verantwoordelijkheid op vraag van en in samenwerking met de COORMulti Mensenrechten, het coördinatieorgaan rond internationaal mensenrechtenbeleid bij de FOD Buitenlandse Zaken.

Het NAP 'Ondernemingen en Mensenrechten' werd opgesteld onder het covoorzitterschap van het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling en de FOD Buitenlandse Zaken. De acties uit het NAP zijn intussen allemaal uitgevoerd. In de [voorstelingsbrochure van dit NAP 'Ondernemingen en Mensenrechten'](#) wordt een overzicht gegeven van de acties, de stakeholders, de aangekaarte thema's en de belangrijkste acties die uit het plan zijn voortgekomen.

In het kader van het opvolgingsproces van dit eerste NAP was er een beoordeling gepland binnen 3 jaar in nauwe samenwerking met de Belgische betrokken partijen.

Deskundigen afkomstig uit de overheidsinstanties, het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld hebben aan deze raadpleging deelgenomen. Samen hebben ze de uitvoering van het eerste NAP geëvalueerd en het vooruitzicht van de uitwerking van een tweede NAP, de vorm, de inhoud en het te volgen proces besproken. Tijdens deze bespreking waren de stakeholders het er vrijwel unaniem over eens dat de werkzaamheden voor de uitwerking van een tweede NAP 'Ondernemingen en Mensenrechten' moeten worden voortgezet, in navolging van de Europese landen. Daarnaast bleek er een consensus te bestaan over de noodzaak om een **nationale nulmeting (National Baseline Assessment - NBA)** uit te voeren over de ondernemingen en de mensenrechten in België, zoals aanbevolen door de Verenigde Naties en de Europese Commissie.

National Baseline Assessment (NBA)

Een nationaal actieplan is een beproefd instrument waarmee regeringen hun acties kunnen coördineren en concrete verbintenissen kunnen aangaan om de complexe en gevoelige kwesties in verband met mensenrechten in de handelsactiviteiten aan de orde te stellen.

Om een zinvol NAP te kunnen opstellen, moeten de regeringen achterhalen in hoeverre de bestaande wetgeving, het beleid en andere maatregelen op nationaal niveau de verplichting van de staat om de mensenrechten in overeenstemming met de richtlijnen na te leven, daadwerkelijk ten uitvoer leggen. Een nationale nulmeting stelt hen daartoe in staat, door de reeds bestaande initiatieven die de impact van ondernemingen op de mensenrechten moeten reguleren in kaart te brengen en door rekening te houden met de impact van ondernemingen op werknemers en gemeenschappen.

Deze nationale nulmeting moet als leidraad dienen voor de regering en de stakeholders in het kader van de bepaling van de verbintenissen die moeten worden aangegaan en de acties die moeten worden uitgevoerd om enerzijds haar plicht om de mensenrechten te bevorderen, te beschermen en te verdedigen, volledig na te komen en anderzijds

haar politieke en wettelijke kader in overeenstemming met de richtlijnen van de Verenigde Naties (UNGPs) te brengen.

De **nationale nulmeting** dient meer in het bijzonder een bijdrage te leveren aan de toekomstige werken betreffende de uitwerking van het tweede NAP 'Ondernemingen en Mensenrechten'. De nationale nulmeting over ondernemingen en mensenrechten beoordeelt in hoeverre de richtlijnen van de Verenigde Naties met betrekking tot ondernemingen en mensenrechten (UNGPs) tot op heden in België zijn uitgevoerd.

De inhoud ervan moet:

- **een inventaris opstellen van de bestaande wetten, beleidslijnen, regels en andere initiatieven in België (alle overheidsniveaus samen)** om de impact van ondernemingen op de mensenrechten te reguleren;
- **de aandacht vestigen op de tekortkomingen van het Belgische politieke en wettelijke kader** bij de uitvoering van de UNGP B&HR met een overzicht van de negatieve gevolgen op de naleving van de mensenrechten door ondernemingen om zo de belangrijkste mensenrechtenproblemen in een bepaalde context in kaart te brengen;
- **aanbevelingen formuleren** om aan de vastgestelde tekortkomingen tegemoet te komen;
- **concrete en geprioriteerde actievoorstellen formuleren** voor een tweede NAP.

Deze NBA werd door het FIDO besteld. Deze gespecialiseerde opdracht werd toevertrouwd aan een team van Belgische deskundigen van de KU Leuven (HIVA) en de UAntwerpen, die worden ondersteund door internationale deskundigen die met het onderwerp vertrouwd zijn. Gaandeweg moest het ontwikkelingsproces van de NBA worden aangepast aan de context als gevolg van de COVID-19-pandemie. Alle informatie over het project en de betrokkenheid van de stakeholders is terug te vinden op de speciale website over de NBA: <https://www.nationalbaselineassessment.be/nl/>.

Na vele maanden van onderzoek, raadpleging, analyse en interviews werd in december 2020 het eerste ontwerp van de NBA afgeleverd. Dit ontwerp zal ter raadpleging aan de stakeholders worden voorgelegd voordat de definitieve versie van de nationale nulmeting, die in maart 2021 wordt verwacht, zal worden geleverd. Deze resultaten zouden ons opheldering moeten verschaffen over de verbintenissen die moeten worden aangegaan en de acties die moeten worden uitgevoerd om het politieke, wettelijke en strategische kader van onze instellingen en ondernemingen in overeenstemming te brengen met de richtlijnen van de Verenigde Naties inzake 'Ondernemingen en Mensenrechten'. Zij vormen een solide basis voor de uitwerking van een tweede nationaal actieplan.

Vooruitzichten

De definitieve resultaten van de NBA worden verwacht tegen maart 2021. Deze resultaten zullen aanleiding geven tot de formulering van concrete aanbevelingen die moeten worden uitgevoerd om het politieke, wettelijke en strategische kader van onze instellingen en ondernemingen in overeenstemming te brengen met de richtlijnen van de Verenigde Naties inzake 'Ondernemingen en Mensenrechten'. Deze baseline assessment zal ook de vooruitgang in kaart brengen die de overheid en de ondernemingen in België hebben geboekt sinds de goedkeuring van het eerste nationaal actieplan (NAP) 'Ondernemingen en mensenrechten' in juli 2017.

De resultaten van de NBA zullen dus een solide basis vormen voor de voorbereiding van een eventueel tweede relevant NAP 'Ondernemingen en Mensenrechten', naar het voorbeeld van onze buurlanden.

2. Ontwikkeling van een federale strategie voor duurzame voedselimportketens 'Beyond Food'

Context

Uit verschillende studies blijkt dat de groeiende vraag naar hulpbronnen (grondstoffen) en de wijze waarop deze hulpbronnen worden geproduceerd of ontgonnen, een aanzienlijke invloed hebben op de duurzaamheid van de land- en bosbouwsector, met onder meer een steeds groter verlies aan biodiversiteit en een impact op

de ondernemingen hier en elders. Het 'Beyond Food'-project wil de agrovoedingssector helpen bij de transitie naar duurzame voedselimportketens, door de responsabilisering van en een samenwerking met alle stakeholders in België, met als doel bij te dragen tot de duurzame ontwikkelingsdoelstelling SDG 12 'Duurzame consumptie- en productiepatronen tot stand brengen'.

Dit project wordt uitgevoerd door de FOD Volksgezondheid en valt binnen de volgende kaders:

- **nationaal actieplan 'Ondernemingen en Mensenrechten'** -Actie 6: Belgisch SDG Charter voor Internationale Ontwikkeling (Beyond Chocolate);
- de strategie **#BeBiodiversity** die in 2017 werd gelanceerd (en tot doel heeft om bij te dragen aan de verschuiving naar meer biodiversiteitsvriendelijke markten);
- het Europese kader, in het bijzonder de strategie **Farm to Fork**;
- de mededeling van 23 juli 2019 van de Commissie: **Stepping up EU Action to Protect and Restore the World's Forests**;
- de conclusies van 16 december 2019 van de **Raad** over deze mededeling.

De eerste ontwikkelingen werden in september 2019 op gang gebracht door een informeel netwerk van deskundigen met leden van de FOD Buitenlandse Zaken, de FOD Economie, de FOD Volksgezondheid en het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling. Gezien de bestaande synergieën met de werkzaamheden van de WG MV van de ICDO en de deskundigheid van de leden daarvan, leek het echter efficiënter om het werk binnen de bestaande WG MV voort te zetten in plaats van parallel een informeel netwerk op te richten. Daarom heeft de ICDO op 26 maart 2020 de WG MV de opdracht gegeven om:

- (1) de uitwerking van deze 'Beyond Food'-nota voortzetten,
- (2) de dialoog open te stellen voor stakeholders uit de privésector, de overheidssector, de academische wereld en het maatschappelijk middenveld, en
- (3) uiterlijk in november 2020 aan de bevoegde ministers van de regering aanbevelingen voor te leggen voor maatregelen om een

federale 'Beyond Food'-strategie te ontwikkelen en aan te nemen.

De WG nam de fakkel over in juni 2020 en de leden-deskundigen werkten aan het eerste ontwerp dat door de FOD Volksgezondheid, Ontwikkelingssamenwerking en de FOD Economie werd opgesteld. Tussen september en november 2020 werd gebruikgemaakt van de deskundigheid en de ervaring van de leden. Vooral deskundigen van de FOD Economie (NCP OESO), de FOD Werkgelegenheid (afdeling Internationale Zaken), de FOD Justitie, de FOD Buitenlandse Zaken (DG Multilaterale Zaken & DG Ontwikkelingssamenwerking), het FIDO en de Gewesten waren hierbij betrokken.

De definitieve ontwerpnota over de 'Beyond Food'-strategie werd op 17 december 2020 aan de plenaire vergadering van de ICDO voorgelegd. Tijdens de vergadering heeft de ICDO kennis genomen van de nota waaraan in overeenstemming met het mandaat van de WG de laatste hand werd gelegd, heeft akte genomen van het feit dat de inhoud ervan is opgenomen in het voorontwerp van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO) dat momenteel wordt afgerond, en heeft ermee ingestemd om de nota door te sturen naar de verantwoordelijke minister, mevrouw Zakia Khattabi, belast met Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal. Op 21 december 2020 heeft de voorzitter van de ICDO de 'Beyond Food'-nota overgemaakt aan het kabinet van minister Khattabi, die een beslissing zal nemen over eventuele politieke beraadslagingen met haar homologen.

Doelstellingen

Het 'Beyond Food'-project wil **de agrovoedingssector helpen bij de transitie naar duurzame voedselimportketens**, door de responsabilisering van en een samenwerking met alle stakeholders in België, met als doel **bij te dragen tot de duurzame ontwikkelingsdoelstelling SDG 12 'Duurzame consumptie- en productiepatronen tot stand brengen'**.

Deze strategie is bedoeld om:

- **te zorgen voor eerlijke lonen** om de landbouwproducenten van de belangrijkste door België geïmporteerde grondstoffen

- een fatsoenlijke levensstandaard te bieden;
- **de naleving van de mensenrechten te waarborgen**, met inbegrip van de rechten van het kind, en fatsoenlijk werk in de producerende landen te bevorderen, rekening houdend met de naleving van de fundamentele normen van de IAO, de veiligheid en de gezondheid op het werk en de toegang tot een gepaste sociale bescherming;
- bij te dragen tot **de uitbanning van discriminatie** van vrouwen en te zorgen voor **een gelijke behandeling van mannen en vrouwen**;
- **de biodiversiteit in stand te houden, te herstellen en op een duurzame manier te gebruiken**, onder meer door ingevoerde ontbossing te bestrijden;
- **de klimaatverandering te bestrijden** en de toeleveringsketens aan de klimaatveranderingen aan te passen;
- **de door landbouwproductiemiddelen veroorzaakte verontreiniging te beperken** tot niveaus die niet nadelig zijn voor het ecosysteem, de biologische diversiteit en de gezondheid van mens en dier (SDG 3 & 15).

De voorgestelde 'Beyond Food'-strategie geeft richtinggevende/algemene aanbevelingen en houdt van meet af aan rekening met alle mogelijke en noodzakelijke hefboomen. De aanbevelingen zijn multidisciplinair van aard en hebben betrekking op meerdere bevoegdheden, waaronder belastingen, publiek-private partnerschappen, overheidsopdrachten, publieksvoorlichting, rapportering, due diligence, traceerbaarheid/monitoring, ontwikkelingssamenwerking, enz. De aanbevelingen bestrijken 9 domeinen die een samenhangende federale strategie zouden kunnen vormen. Sommige aanbevelingen kunnen op korte termijn en tegen lage kosten worden uitgevoerd, terwijl andere een langere termijn of meer verkennende doelstellingen hebben.

Betrokken actoren

- Het gaat om een gezamenlijke en gecoördineerde actie van de FOD Volksgezondheid, de FOD Buitenlandse Zaken, de FOD Economie, de FOD Beleid en Ondersteuning, de FOD Financiën, de FOD Werkgelegenheid, de FOD Justitie en het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling;
- Er is een nauwe samenwerking met andere belangrijke federale actoren: ENABEL, het Federaal Planbureau, het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrik;
- Er wordt samengewerkt en overleg gepleegd met de gewestelijke bevoegde autoriteiten en besturen (landbouw, economie, milieu, buitenlandse handel, ontwikkelingssamenwerking);
- Er wordt gepraat, overlegd en samengewerkt met de betrokken en/of belanghebbende partijen, d.w.z. ondernemingen, werkgeversorganisaties, vakbonden, certificeerders, vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en de academische wereld;
- Deze dialoog wordt bevorderd door deskundigen of bestaande platformen die de relevante stakeholders in contact brengen met de privésector.

Vooruitzichten voor 2021

Nadat de politiek de inhoud van deze nota heeft goedgekeurd, moet die worden voorgelegd aan de Belgische stakeholders, om een gecoördineerd, degelijk en solide project tot stand te brengen. Op basis van zijn ervaring tijdens de raadplegingsprocessen van de belanghebbenden zal de werkgroep 'Maatschappelijke verantwoordelijkheid' de raadpleging van de stakeholders uit de privésector, de overheidssector, de academische wereld en het maatschappelijk middenveld organiseren.

3. Opvolging van de politieke/reglementaire initiatieven, de actualiteit en de ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijke verantwoordelijkheid en de naleving van de mensenrechten door en voor ondernemingen en organisaties op internationaal, Europees en Belgisch niveau

De leden van de WG MV hebben ook de actualiteit rond mensenrechten binnen de verschillende organen en internationale organisaties op de voet gevolgd (Raad van Europa, Verenigde Naties, Internationale Arbeidsorganisatie, ...) om toe te zien op een coherente uitvoering van de aan deze werkgroep toevertrouwde opdrachten. Zo hebben wij de volgende initiatieven opgevolgd of hebben we eraan deelgenomen of er een bijdrage aan geleverd:

- **Business and human rights: towards a decade of global implementation**: de voorzitter van de werkgroep van de Verenigde Naties heeft de lidstaten gevraagd om relevante informatie te verstrekken met het oog op de opstelling van het volgende verslag van de werkgroep, dat in juni 2021 aan de Mensenrechtenraad zal worden voorgesteld. Dit rapport zal zich toespitsen op het thema '**Ondernemingen en mensenrechten: naar een decennium van wereldwijde toepassing**'. Het zal de nadruk leggen op de **tiende verjaardag van de VN-richtsnoeren inzake ondernemingen en mensenrechten**, waarbij de balans zal worden opgemaakt van de eerste tien uitvoeringsjaren en informatie zal worden verstrekt over een stappenplan voor de wereldwijde uitvoering in het komende decennium. De WG MV heeft een antwoord geformuleerd op basis van de monitoringoefening die in het kader van de driejarige opvolging van het NAP is uitgevoerd.
- **EU legislative proposal on sustainable corporate governance**: dit initiatief is bedoeld om het regelgevingskader van de EU inzake vennootschapsrecht en corporate governance te verbeteren. Het zou het voor ondernemingen mogelijk moeten maken om voorrang te geven aan duurzame waardecreatie op lange termijn in plaats van aan winst op korte termijn. Het initiatief heeft

tot doel om de belangen van ondernemingen, hun aandeelhouders en bedrijfsleiders, stakeholders en de samenleving beter op elkaar af te stemmen. Het zou de bedrijven helpen om kwesties in verband met de duurzaamheid in het kader van hun activiteiten en waardeketens met betrekking tot sociale en mensenrechten, klimaatverandering, het milieu, enz. beter te beheren. De Europese Commissie heeft een openbare raadpleging georganiseerd om de standpunten van de stakeholders en de lidstaten over bepaalde aspecten van de EU-wetgevingen het EU-beleid te verzamelen, voordat de Commissie de laatste hand legt aan haar voorstellen. België heeft beslist om aan dit overleg deel te nemen. Verschillende leden van de WG hebben meegewerkt aan de uitwerking van het Belgische standpunt ter ondersteuning van de oprichting van een Europees kader voor een duurzame corporate governance.

- **Universele periodieke evaluatie (UPE)**: de werkzaamheden van de WG MV hebben kunnen bijdragen aan (zijn kunnen worden gevaloriseerd in het kader van) de **universele periodieke evaluatie van België**, die door de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken wordt uitgevoerd. In overeenstemming met de algemene richtsnoeren die de Raad voor de mensenrechten in zijn Besluit 17/119 heeft vastgesteld, wordt een verslag opgesteld over de ontwikkeling van de mensenrechtensituatie in België sinds de vorige evaluatie, evenals over de vooruitgang die is geboekt bij de uitvoering van de 187 aanbevelingen die tijdens de tweede cyclus van de universele periodieke evaluatie zijn aangenomen.
- **Due diligence: een nieuwe hefboom voor duurzame financiën en herstel?**

Webinar die de FRDO op 24 november 2020 voor zijn leden heeft georganiseerd. Webinar waarin de WG MV de tussentijdse resultaten van de NBA met betrekking tot Pijler II heeft voorgesteld, in het bijzonder het uitvoeringsniveau van de due diligence in de Belgische ondernemingen. Het volledige rapport, de adviezen van

[de vakbonden en de ondernemingen en de PPP](#) zijn beschikbaar op de website van de FRDO.

4. Vooruitzichten voor 2021

- Voorbereidende werkzaamheden voor het **tweede NAP** (onder voorbehoud van een politiek akkoord en een duidelijk mandaat);
- Raadpleging van de stakeholders over de ontwikkeling van een **federale strategie voor duurzame voedselimportketens: 'Beyond Food'**;
- Bewustmaking en bevordering van de **uitvoering van de due diligence in België**;
- Ondersteuning van de ontwikkeling van een **bindend kader inzake due diligence op Europees niveau**;
- Communicatie en verspreiding van bestaande instrumenten/projecten.

4. Het beleid van de federale overheidsdiensten dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

4.1. Strategische benadering van de federale overheidsdiensten inzake integratie van duurzame ontwikkeling

4.1.1. Definitie van de strategische benaderingen

A. De bestuursovereenkomsten – Artikel 35 van de template

Het KB van 4 april 2014 en de beslissing van de ministerraad van 6 maart 2015 bepalen dat duurzame ontwikkeling voortaan deel uitmaakt van de gemeenschappelijke transversale doelstellingen van alle federale overheidsdiensten.

Om aan deze nieuwe verplichtingen tegemoet te komen keurde de conferentie van de voorzitters een model goed voor de bestuursovereenkomsten 2016-2018. Artikel 35 van dit model stelt vast dat elke FOD/POD de volgende punten dient te vervullen op het vlak van een beleid rond duurzame ontwikkeling:

1. *“Een beheerssysteem hanteren waarbij de lasten onder controle blijven (gebaseerd op de internationale richtlijnen voor maatschappelijke verantwoordelijkheid (ISO 26000 of het behoud van het EMAS-certificaat) (...);*
2. *Jaarlijks een actieplan voor duurzame ontwikkeling opmaken (KB van 22 september 2004) en integreren in het bestuursplan;*
3. *Op regelmatige basis en op kwalitatieve manier in dialoog te treden met zijn stakeholders over zijn werking en beleid;*
4. *Het rapporteren om de twee jaar over zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid aan de hand van de richtlijnen van het Global Reporting Initiative.”*

Op dit moment werd er nog geen beslissing genomen over een mo-

gelijk kader voor de volgende beheersovereenkomsten.

B. De SDG's en de langetermijnvisie inzake DO

België heeft zich ertoe verbonden bij te dragen tot de Sustainable Development Goals (SDG's) die de Verenigde Naties tegen 2030 hebben goedgekeurd alsook tot de doelstellingen zoals vastgelegd in de langetermijnvisie (LTV) inzake duurzame ontwikkeling (DO) tegen het jaar 2050. Sinds 2015 worden de federale overheidsdiensten ertoe aangemoedigd een strategische benadering uit te werken om de structurele verankering van deze verschillende doelstellingen te verzekeren op het vlak van hun werking en hun beleid. Zo dienen ze hun maatschappelijke verantwoordelijkheid ten volle op te nemen en hun niveau van ambitie inzake de integratie van duurzame ontwikkeling te definiëren.

De federale overheidsdiensten kunnen via drie kanalen bijdragen tot de verwezenlijking van hun doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling:

- De bestuursovereenkomst;
- Het bestuursplan;
- Een jaarlijks actieplan inzake DO.

Sommige FOD's nemen doelstellingen op in de bestuursovereenkomst die worden omgezet via het bestuursplan. Als het bestuursplan de in het KB betreffende de cellen DO bedoelde elementen van het DO-actieplan bevat, is een DO-actieplan niet meer nodig. Andere FOD's hebben geen doelstellingen in de bestuursovereenkomst maar wel in het bestuursplan, terwijl anderen zich alleen op een DO-actieplan baseren.

4.1.2. Rapportering betreffende de strategische benaderingen

In 2020 hebben 11 van de 14 federale overheidsdiensten (Ministerie van Defensie inbegrepen) via de online databank van de ICDO informatie gegeven over de integratie van DO in hun bestuursovereenkomst, overeenkomstig artikel 35. We moeten hierbij opmerken dat het ministerie van Defensie geen bestuursovereenkomst heeft. De FOD Volksgezondheid heeft zijn strategische aanpak buiten de databank gecommuniceerd.

Het blijkt dat de FOD's in hun bestuursovereenkomsten vaak en expliciet duurzame ontwikkelingsdoelstellingen opnemen die gelinkt zijn aan de maatschappelijke uitdagingen en aan hun opdrachten, bovenop de reeds lang geleverde inspanningen om een voorbeeldige dagelijkse werking te ontwikkelen (milieubeheer, toegankelijkheid, enz.). De FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie specificeert bijvoorbeeld dat het duurzame aspect van de goederen- en dienstenmarkt centraal staat in zijn opdrachten en dat de duurzame economie een van zijn vier strategische assen is, naast een competitieve economie, consumentenbescherming en een transparante markt. De FOD Mobiliteit en Vervoer vermeldt dan weer dat duurzame ontwikkeling centraal staat in de opdrachten van zijn organisatie en erkent daarbij de impact van het vervoer op het klimaat, de luchtkwaliteit en de verkeersopstoppingen. De POD Wetenschapsbeleid verbindt zich ertoe zijn materiële en immateriële sociale impact inzake duurzame ontwikkeling te monitoren en te ontwikkelen in overleg met zijn stakeholders. De FOD Kanselarij van de eerste minister wil een antwoord bieden op negen uitdagingen met een maatschappelijke, ecologische, economische en ethische impact. De POD Maatschappelijke Integratie levert inspanningen voor de ontwikkeling van een inclusief federaal beleid voor maatschappelijke integratie, dat aan iedereen sociale basisrechten garandeert, en voor armoedebestrijding. De FOD Beleid en Ondersteuning (BOSA) werkt aan de integratie van duurzaamheidscriteria in de raamovereenkomsten.

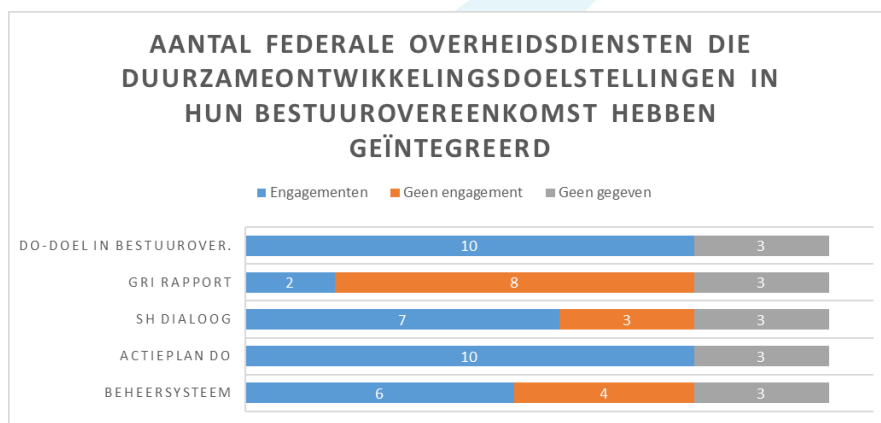
- 11 federale overheidsdiensten hebben de ICDO, via de on-

line databank, informatie bezorgd over de integratie van DO in hun bestuursovereenkomst, overeenkomstig artikel 35. We moeten hierbij opmerken dat de FOD Financiën, Volksgezondheid en Sociale Zekerheid in 2020 geen gegevens heeft kunnen bezorgen aan de ICDO.

- 8 van deze FOD's hebben in hun bestuursovereenkomst vermeld dat ze elk jaar een DO-actieplan willen uitwerken: Defensie, Bosa, Werkgelegenheid, Kanselarij, Maatschappelijke Integratie, Binnenlandse Zaken, Wetenschapsbeleid, Economie. De FOD's Volksgezondheid en hebben meegedeeld dat ze de elementen van het DO-actieplan integreren in hun bestuursovereenkomst.
- 7 hebben in hun bestuursovereenkomst het engagement opgenomen om een dialoog aan te gaan met hun stakeholders: Mobiliteit, Kanselarij, Maatschappelijke Integratie, Binnenlandse Zaken, Wetenschapsbeleid, Werkgelegenheid en Bosa.
- Slechts 2 federale overheidsdiensten hebben aangekondigd een GRI-verslag te willen publiceren: Binnenlandse Zaken en Wetenschapsbeleid.
- 8 hebben gekozen voor het gebruik van een beheersysteem gebaseerd op het milieubeheersysteem (EMAS, ISO 14001 of Label Ecodynamische Onderneming : Werkgelegenheid, Defensie, Wetenschapsbeleid, Justitie, Mobiliteit, Bosa, Volksgezondheid en Economie) en 5 FOD's vermelden ook een kwaliteitsbeheersysteem (Werkgelegenheid, Defensie, Mobiliteit, Bosa en Economie).

In de bestuursovereenkomsten van de federale overheidsdiensten worden trouwens nog andere DO-doelstellingen vermeld. Het gaat onder meer over gendermainstreaming, handstreaming, welzijn en diversiteit. Merk ook op dat verscheidene FOD's melding maken van specifieke activiteiten om het personeel bewust te maken van

thema's rond duurzame ontwikkeling. De POD Wetenschapsbeleid organiseerde het «Bike Project», de POD Maatschappelijke Integratie plande een activiteit tijdens de Week van de Mobiliteit, de FOD Binnenlandse Zaken nam initiatieven om het welzijn van zijn personeel bij het telewerken tijdens de coronaperiode te verzekeren, de FOD Economie zond een webinar uit over de indicatoren van de circulaire economie/duurzame economie, de FOD Volksgezondheid heeft zijn personeel nogmaals tips gegeven om de beschadiging van laptops te vermijden of om rationeel om te springen met elektriciteit tijdens het telewerken.

Bron: Database ICDO – februari 2021

Het ministerie van Defensie is niet in deze grafiek opgenomen omdat het geen beheersovereenkomst heeft. Er moet echter op worden gewezen dat zij een jaarlijks actieplan voor duurzame ontwikkeling opstelt en over een milieubeheersysteem beschikt.

4.2. Maatregelen en acties van de federale overheidsdiensten in het kader van de SDG's en de LTV

4.2.1. Definitie van de SDG's en de LTV

Zoals gezegd in het vorige punt, zijn de SDG's (Sustainable Development Goals) de Doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling die de internationale gemeenschap tegen 2030 heeft vastgesteld. De Alge-

mene Vergadering van de Verenigde Naties keurde ze goed op 25 september 2015. Er zijn 17 doelstellingen die verbonden zijn met 169 subdoelen; samen moeten ze een actieplan vormen dat is opgebouwd rond de 5 P's: People, Planet, Prosperity, Peace, Partnership. Ze zijn in werking getreden op 1 januari 2016. U vindt hierover meer informatie op de website www.SDGs.be.

De [LTV \(Langetermijnvisie\)](#) inzake DO is dan weer een referentietekst die de federale regering op 17 mei 2013 heeft goedgekeurd. Ze steunt op 55 doelstellingen die verbonden zijn met de federale competenties en moeten bijdragen tot de constructie van de Belgische samenleving tegen het jaar 2050, rond 4 grote uitdagingen:

1. Een samenleving die sociale cohesie bevordert;
2. Een maatschappij die haar economie aanpast aan de economische, sociale en leefmilieu-uitdagingen;
3. Een samenleving die haar milieu beschermt;
4. Een samenleving die wordt ondersteund door de federale overheid die haar maatschappelijke verantwoordelijkheid opneemt.

U vindt hierover meer informatie op de website www.duurzaamewikkeling.be.

4.2.2. Maatregelen en acties van federale overheidsdiensten

Het overgrote deel van de maatregelen en acties van de federale overheidsdiensten, die beantwoorden aan een duurzame ontwikkelingsdoelstelling, blijkt het werk te zijn van FOD's die enkel en alleen binnen hun eigen bevoegdheidssfeer werken. De transversale samenwerking blijft zeer beperkt, mede door het ontbreken van een federaal plan voor duurzame ontwikkeling.

We vermelden enkele acties of maatregelen uit de databank van de ICDO:

- FOD Binnenlandse Zaken: *De voor dit jaar 2020 geplande acties konden niet met succes worden afgerond wegens de gezondheidscrisis. De inspanningen werden meer toegespitst op het welzijn van de medewerkers, met name door de oprichting van de eenheid Welzijn, die belast is met transversale projecten in verband met welzijn, zoals inclusie. Die eenheid coördineert*

ook de re-integratietrajecten voor wie langdurig afwezig was. In 2020 is concreet onderzocht of kan worden samengewerkt met maatwerkbedrijven: specifieke aankopen, catering bij evenementen, organisatie van een personeelsdag.

- FOD Mobiliteit: Door zijn kernactiviteit heeft de FOD Mobiliteit en Vervoer een belangrijke rol te spelen in de verschillende duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. We wijzen bijvoorbeeld op de doelstellingen in verband met de waterkwaliteit, de emissies en de luchtkwaliteit.
- FOD Buitenlandse Zaken: Er werd voorbereidend onderzoek gedaan naar de SDG's als kompas voor het Belgische ontwikkelingsbeleid. Er is ook gewerkt aan de integratie van milieu en klimaat in sectoren zoals gezondheid en landbouw, acties zoals «Beyond Food» en «Beyond chocolate», en acties inzake vrouwenrechten en sociale inclusie, zoals de sociale beschermingsvloeren. Tijdens zijn mandaat in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties heeft België de kwestie van klimaat en veiligheid op de agenda geplaatst. Er is ook een intern netwerk opgericht inzake duurzame toeleveringsketens, due diligence en «de ondernemingen en de mensenrechten».
- FOD Economie: Voor het herstelplan heeft onze FOD in samenwerking met het DG Milieu een factsheet over de circulaire economie opgesteld. Wij hebben ook ons derde duurzaamheidsverslag gepubliceerd (zonder de GRI-standaard). Voorts hielden we ons eerste webinar in een serie van vier, over de duurzame economie.
- FOD Werkgelegenheid: 1. Bewustmaking: Het centrale aspect van het communicatieplan voor de FOD WASO is alle personeelsleden via alle mogelijke communicatiekanalen bewust te maken van de nieuwe doelstellingen inzake EMAS en duurzame ontwikkeling. Daarom werden regelmatig kleine berichten geplaatst op het intranet (nieuws, banner, creatie van een projectpagina, blog, evenementenkalender) en per e-mail. Naast informatie over de doelstellingen als zodanig werd ook aandacht besteed aan thema's als duurzaam reizen, duurzame eindejaarsfeesten, dagen zonder vlees, earth hour enz., maar ook aan bewustmaking en

promotie van andere initiatieven op het gebied van duurzame ontwikkeling en milieu, zoals de Wereldmilieudag (5 juni), de Week van de Mobiliteit, de aankoop van nieuwe multifunctionele printers, de vermindering van ons restafval, de terbeschikkingstelling van elektrische fietsen enz. Zoals elk jaar heeft de duurzaamheidscoördinatrice, in het kader van het integratietraject, in samenwerking met de personeelsdienst ook een opleiding over het duurzaamheidsbeleid bij de FOD WASO en onze EMAS-registratie ontwikkeld en gegeven aan de nieuwe werknemers. In 2020 kon de opleiding, ondanks de gezondheidscrisis, plaatsvinden dankzij de online beschikbare instrumenten. 2. SDG's en beheerscontract: Om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling heeft de FOD WASO, net als voor het vroegere beheerscontract 2016-2018 en om gevolg te geven aan het verzoek van het directiecomité, naar aanleiding van het strategisch seminarie 2019, zijn beheerscontract 2019-2021 geanalyseerd en een verband gelegd tussen bepaalde artikelen en opdrachten, die zijn opgenomen in het beheerscontract en de 5 SDG's die onder zijn bevoegdheid vallen. 3. Samenwerking met de NAR en de CRB: In het kader van hun werkzaamheden heeft de FOD WASO, meer bepaald de afdeling Internationale Betrekkingen, de NAR en de CRB bijgestaan in verband met advies nr. 2.158 over de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling - opvolgingsindicatoren en ambitieniveau.

We wijzen er ook op dat de federale overheidsdiensten zich gedurende het hele jaar 2020 hebben ingezet voor de voorbereidende werkzaamheden voor het volgende Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (PPDD) binnen de werkgroep «Federale DO-strategie» van de ICDO.

4.3. De Regelgevingsimpactanalyses (RIA)

4.3.1. RIA en Duurzame ontwikkeling

Een regelgevingsimpactanalyse (RIA) is een voorafgaande evaluatie van de mogelijke gevolgen en neveneffecten van ontwerpen van reglementering; deze evaluatie gebeurt op een geïntegreerde manier op economisch, maatschappelijk en milieuvlak en over de overheid. De RIA dient zo snel mogelijk plaats te vinden in het proces van voorbereiding van het ontwerp van reglementering met als doel de kwaliteit van het beleid te verbeteren (efficiëntie / samenhang).

U vindt meer informatie op de website www.vereeenvoudiging.be van de Dienst Administratieve Vereenvoudiging.

De RIA is in werking getreden op 1 januari 2014 en is het resultaat van de fusie van vijf tests die voorheen moesten worden toegepast: Kafka, DOEB, gender, beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling en, tot slot, kmo's.

De analyse wordt gemaakt aan de hand van een steekkaart die, behoudens vrijstelling of uitzondering, wordt gevoegd bij elk ontwerp van reglementering dat aan de ministerraad wordt overgelegd. Het studiegebied van de RIA wordt afgebakend door 21 thema's die tot doel hebben de potentiële gevolgen van het ontwerp van reglementering te analyseren volgens een transversale benadering van duurzame ontwikkeling.

De 21 thema's van een RIA:

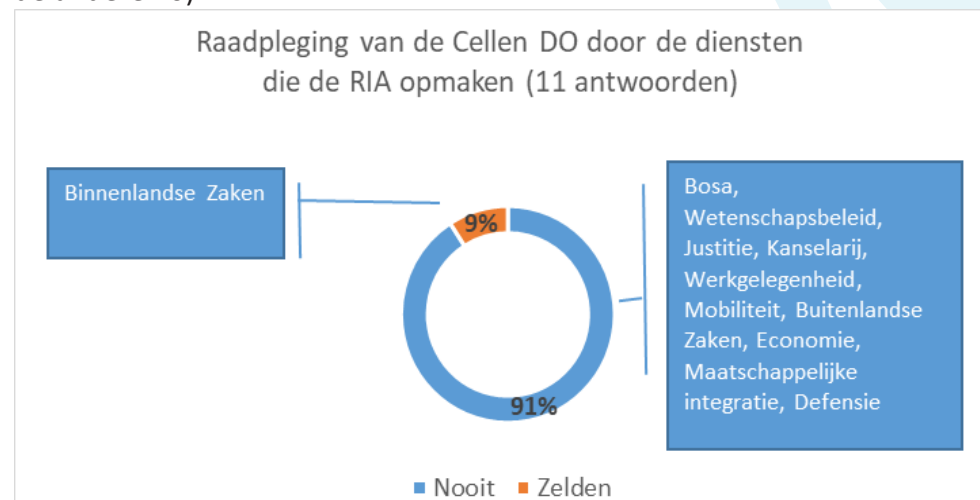
Les 21 thèmes d'une AIR :	
• Kansarmoedebestrijding • Gelijkheid van kansen en sociale cohesie • Gelijke kansen voor mannen en vrouwen • Gezondheid • Werkgelegenheid • Consumptie- en productiepatronen • Economische ontwikkeling • Investerings • Onderzoek en ontwikkeling • Kmo's • Administratieve kosten	• Energie • Mobiliteit • Voeding • Klimaatverandering • Natuurlijke hulpbronnen • Buiten- en binnenlucht • Biodiversiteit • Hinder • Overheid • Beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling

De Dienst Administratieve Vereenvoudiging (DAV) coördineert het federale RIA in partnerschap met vier andere instellingen: de FOD Economie (AD KMO-beleid), het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (IGVM), het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) en de FOD Buitenlandse Zaken (DG Ontwikkelings-samenwerking). De dienst heeft ook de leiding over de RIA-helppes, leidt het Impactanalysecomité en is belast met de [publicatie van alle RIA's op zijn website](#). Dit Impactanalysecomité stelt een jaarlijks evaluatieverslag op.

4.3.2. De rol van de cellen DO bij de redactie van de RIA's

Via de onlinedatabase van de ICDO, 3 federale overheidsdiensten vermelden dat ze een procedure hebben die de RIA in hun besluitvormingsproces integreert (FOD Binnenlandse Zaken, Kanselarij en Justitie). De FOD Werkgelegenheid geeft aan over een sensibiliseringssysteem op zijn intranet te beschikken.

De onderstaande grafiek toont, zoals vorige jaren, dat de cellen DO slechts zeer zelden worden geraadpleegd door de diensten die de taak hebben de RIA's op te maken (zelden voor een cel en nooit voor de andere 10).

Bron: Database ICDO – februari 2021

Goede praktijk van de FOD Binnenlandse Zaken

Op 23 januari 2014 is een interne procedure goedgekeurd om de verplichtingen van de Regelgevingsimpactanalyse (RIA) na te leven. Het DO-netwerk werd bij de invoering van deze procedure meermaals geraadpleegd over kwesties in verband met de procedure en de inhoud van de regelgeving. De diensten die verantwoordelijk zijn voor de betrokken dossiers beheren de procedure nu autonoom, temeer daar een van de leden van het DO-netwerk tot deze diensten behoort.

Goede praktijk van de FOD Kanselarij

De Kanselarij respecteert de verplichting om over te gaan tot de regelgevingsimpactanalyse (RIA) van de voorontwerpen van wet en ontwerpen van koninklijk of ministerieel besluit waarvoor de tussenkomst van de Ministerraad is vereist. In het intern controledocument over het opstellen van wetgeving/regelgeving is een specifiek punt opgenomen.

Goede praktijk bij de FOD Justitie

De medewerkers van het Directoraat-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden zijn rechtstreeks betrokken bij deze RIA-procedure, die expliciet is voorzien in hun normatieve werkproces. De RI-analyse wordt toegelicht in de CODEX van DG Wetgeving. De CODEX omvat alle fasen van het wetgevingsproces en wordt door de medewerkers van het DG gevolgd. Het formulier wordt systematisch ingevuld wanneer het verplicht is, in het stadium van het voorontwerp van wet.

5. Duurzaam beheer in de federale overheidsdiensten

5.1. Duurzaam beheersysteem

Voor duurzaam beheer bestaat er een ruime waaier aan tools om de interne werking van organisaties te verbeteren. Zo kunnen de federale overheidsdiensten gebruik maken van al dan niet gecertificeerde normen op het gebied van:

- Milieumanagement: EMAS, ISO 14001, Label Ecodynamische onderneming of ander;
- Kwaliteitsmanagement: CAF, EFQM, ISO 9001 of ander;
- Management van maatschappelijke verantwoordelijkheid: ISO 26000, IQNet SR10, ZEMV of ander.

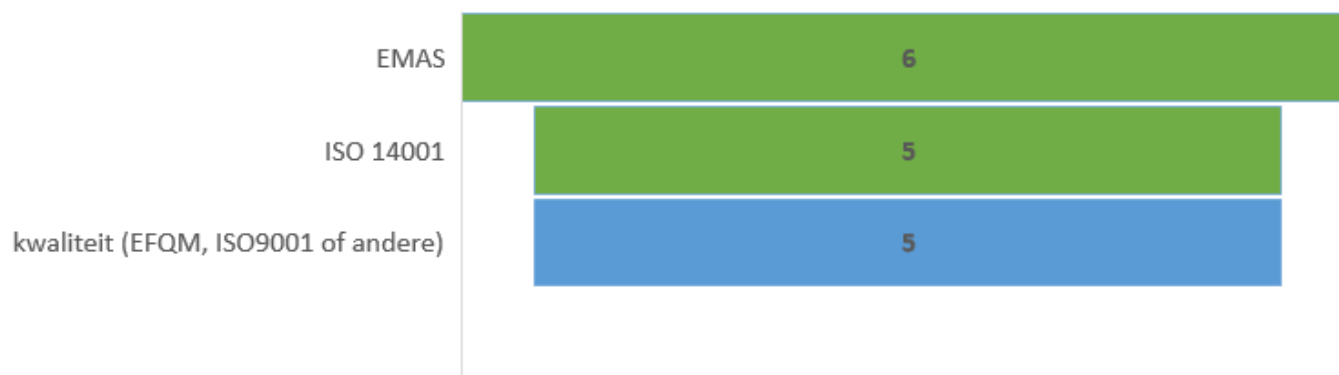
11 van de 14 federale overheidsdiensten hebben via de onlinedatabase van ICDO informatie gerapporteerd over de toepassing van een duurzaam beheersysteem.

Onder de 11 respondenten:

- 8 hebben een milieubeheersysteem (6 EMAS, 1 eco-dynamisch bedrijfslabel en 1 enkel ISO14001). 4 organisaties beschikken over een EMAS-registratie en ISO14001.
- 3 organisaties vermelden dat ze zich in een overgangsfase bevinden.
- 5 hebben ook een kwaliteitsbeheersysteem (EFQM, ISO9001 of andere).

Betreffende het management van het maatschappelijk verantwoord ondernemen beschikt geen enkele federale overheidsdienst over een label, norm of certificering.

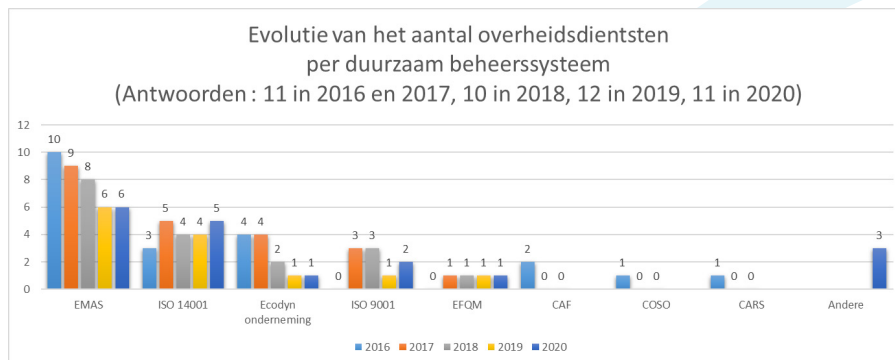
Aantal overheidsdiensten per duurzaam beheersysteem
(11 antwoorden) - 2020

Bron: Database ICDO – februari 2021

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de evolutie van het aantal federale overheidsdiensten dat tussen 2016 en 2020 over een of meerdere duurzame beheerssystemen beschikte.

Bron: Database ICDO – februari 2021

5.2. Dialoog met de stakeholders

De ISO 26000-norm geeft de volgende definities:

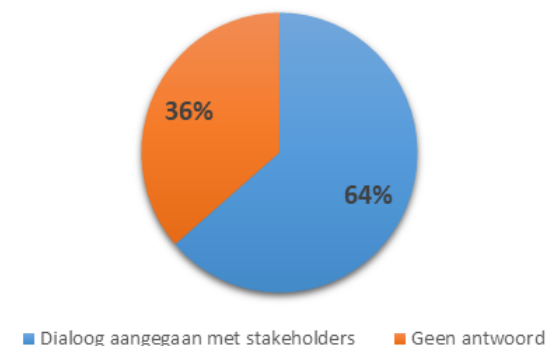
- Dialoog met de stakeholders: *‘een activiteit ondernomen om mogelijkheden voor dialoog te scheppen tussen een organisatie en een of meer van haar stakeholders, met het doel om een kennisbasis te creëren voor besluiten van de organisatie.*
- Stakeholder: *individueel of groep die een belang heeft bij de beslissingen of activiteiten van een organisatie.*

De dialoog met de stakeholders is bijgevolg een belangrijk principe in een aanpak van maatschappelijke verantwoordelijkheid.

11 van de 14 federale overheidsdiensten hebben, via de onlinedatabase van ICDO, informatie gerapporteerd over het tot stand brengen van een dialoog met hun stakeholders.

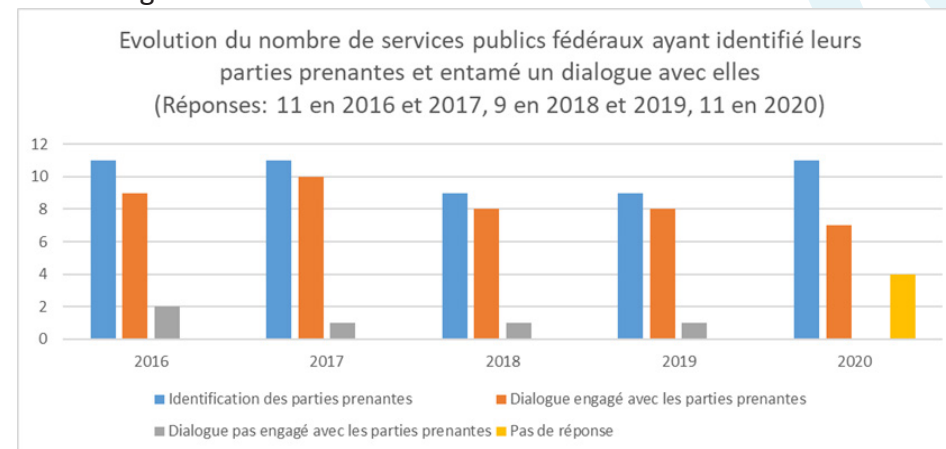
Alle respondenten zeggen dat ze hun stakeholders hebben geïdentificeerd. 7 Van hen gingen in dialoog met hun stakeholders en 4 gaven niet aan of er een dialoog was gestart.

Percentage van het aantal federale overheidsdiensten met een stakeholdersdialoog (11 antwoorden)

Bron: Database ICDO – februari 2021

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de evolutie van het aantal federale overheidsdiensten dat tussen 2016 en 2020 hun stakeholders heeft geïdentificeerd en een dialoog met hen heeft aangevat.

Bron: Database ICDO – februari 2021

Sommige federale overheidsdiensten geven aan dat hun gebruikelijke processen zijn verstoord door de covid-19-pandemie.

Goede praktijk van de POD Maatschappelijke Integratie

De POD organiseert al verschillende jaren een extern tevredenheidsonderzoek bij zijn stakeholders.

Goede praktijk van de FOD Kanselarij

In 2020 hebben vier van de vijf geplande vergaderingen van de CNK (netwerk van communicatieverantwoordelijken van de federale instellingen) plaatsgevonden, waarvan twee virtueel (de vergadering van april werd geannuleerd omwille van de crisissituatie). Tijdens de CNK van juni 2020 werd een DO-thema besproken dat gericht is op de uitbouw van doeltreffende instellingen (punt 16.6). Tijdens de vergadering werden de kernpunten van de «covid»-enquête alsook het verslag 2019 en het memorandum 2020 van de federale ombudsman besproken. Zo werd de aandacht van de stakeholders die lid zijn van de CNK op goede praktijken gevestigd en op aandachtspunten met betrekking tot de doeltreffendheid van de instellingen via hun communicatie- en informatieactiviteiten.

Goede praktijk van de FOD Justitie

De stakeholders werden geïdentificeerd in het kader van de eerste bestuursovereenkomst 2016-2018 van de FOD Justitie. Binnen dit kader identificeert elke entiteit elk jaar één project waarin ze een diepgaande analyse van de stakeholders uitvoert. Sommige algemene directies nemen specifieke maatregelen.

Goede praktijk van de POD Wetenschapsbeleid

Artikel 21 – Analyse van de stakeholders - van de Bestuursovereenkomst vermeldt dat het vanuit het oogpunt van maatschappelijke verantwoordelijkheid essentieel is om een dialoog aan te gaan met de vele stakeholders.

5.3. Duurzaamheidsverslagen (GRI)

In 2014 werden zes vrijwillige federale overheidsdiensten begeleid door het FIDO om een duurzaamheidsverslag op te stellen waarin ze de GRI-richtlijnen (G4) toepassen. Na afloop van deze oefening hebben vijf onder hen een eerste verslag gepubliceerd over hun economische, milieu-, maatschappelijke en governanceprestaties, waarin de positieve en negatieve weerslag van hun activiteiten en diensten wordt weergegeven. Het FIDO stelde op zijn beurt een methodologische handleiding op die specifiek is ontworpen voor federale overheidsdiensten, om hen te ondersteunen bij het uitwerken en opstellen van een GRI-verslag.

In 2020 zal alleen de FOD Economie nog een [duurzaamheidsverslag](#) publiceren, maar de FOD wijkt gedeeltelijk af van de standaard GRI-4.

5.4. Duurzame overheidsopdrachten

Zie het verslag van de werkgroep hierover.

5.5. Stand van zaken betreffende het federale wagenpark

In [omzendbrief 307 sexies](#) van 21 april 2017 is vastgelegd dat de federale overheidsdiensten jaarlijks een overzichtslijst van hun ganse wagenpark (gekochte en geleasede voertuigen) dienen voor te leggen aan de minister die bevoegd is voor Duurzame Ontwikkeling, evenals aan de inspectie van Financiën, de regeringscommissaris van Begroting of de afgevaardigde van de minister van Begroting. Deze nieuwe omzendbrief werd voor de vierde keer toegepast in januari 2021, voor wat de toestand van het wagenpark 2020 betreft.

10 federale overheidsdiensten hebben aan deze verplichting voldaan:

- de FOD Kanselarij
- de FOD Economie
- de FOD Werkgelegenheid
- de POD Maatschappelijke Integratie
- de FOD Binnenlandse Zaken
- de FOD Justitie
- de FOD Mobiliteit
- de POD Wetenschapsbeleid
- de FOD Sociale Zekerheid
- De FOD Financiën

De omzendbrief vereist ook dat de overheidsdiensten en bepaalde instellingen van openbaar nut die over een wagenpark van minstens 20 voertuigen beschikken, de aankoop van nieuwe passagiersvoertuigen en minibussen voor 2020 als volgt organiseren:

- minstens 20% van alle aangekochte of gehuurde wagens zijn elektrisch, hybride of rijden op CNG

EN

- minstens 25% van alle aangekochte of gehuurde wagens hebben een ecoscore hoger dan 75 (inclusief de elektrische, hybride en CNG-wagens).

Deze verplichting is van toepassing op de volgende federale overheidsdiensten:

Stand van zaken wagenpark personenwagens en minibussen in de federale overheidsdiensten die over minstens 20 wagens beschikken									
	Totaal aantal	Nieuwe aankopen in 2020							
		Aantal	Klassieke brandstof		Alternatieve aandrijving		Gemiddelde ecoscore	Ecoscore > 75	
			Nbre	%	Nbre	%		Nbre	%
Binnenl. Zaken	226	8	6	75	2	25	63	1	12,5
Mobiliteit	149	18	13	72,22	5	27,78	76	18	100
Economie	93	14	4	28,57	10	71,43	78,14	10	71,43
Justitie	277	11	1	9,09	10	90,91	74,8	2	18,18
Volksgez.	59	11	10	90,91	1	9,09	73	5	45,45
Defensie	1359	0	-	-	-	-	-	-	-
Buitenl. Zaken	23	4	0	0	4	100	80	4	100
Financiën	Niet gekend								

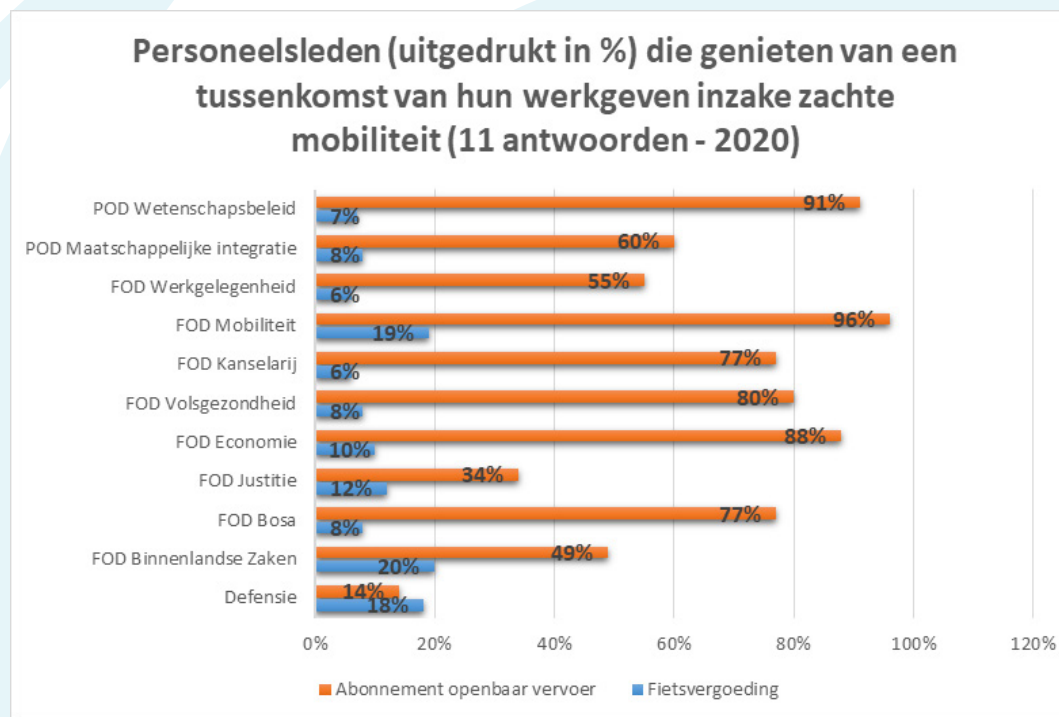
Uit de gegevens die de ICDO via haar databank heeft ontvangen, blijkt dat een minderheid van de respondenten die in 2020 personenvoertuigen en minibussen hebben aangeschaft, aan de vereisten van de omzendbrief heeft voldaan. De FOD's Binnenlandse Zaken, Justitie en Defensie halen niet het vereiste percentage voertuigen met alternatieve brandstof. De FOD's Binnenlandse Zaken, Justitie, Volksgezondheid, Buitenlandse Zaken en Defensie halen niet het vereiste percentage voertuigen met een ecoscore van meer dan 75. Dezelfde omzendbrief bepaalt ook dat de diensten met een wagenpark van personenwagens en minibussen van minder dan 20 voertuigen, in de mate van het mogelijke elektrische, hybride of CNG-modellen aankopen. Ze worden tevens verzocht om bijzondere aandacht te besteden aan de milieucriteria van de gekozen modellen. De betrokken federale overheidsdiensten zijn de FOD's Beleid en Ondersteuning (Bosa), Kanselarij van de Eerste Minister, Sociale Zekerheid, Werkgelegenheid, alsook de POD's Wetenschapsbeleid en Maatschappelijke Integratie. Slechts twee federale overheidsdiensten kochten in 2020 nieuwe voertuigen aan: één voor de FOD Werkgelegenheid, die op klassieke brandstof rijdt, en vier voor de POD Wetenschapsbeleid, waarvan er drie op alternatieve brandstoffen rijden.

5.6. Duurzame mobiliteit

Wat het beleid rond duurzame mobiliteit betreft, dat door de federale overheidsdiensten wordt gevoerd, hebben 11 van de 14 diensten in 2020 geantwoord op de vragenlijst van de ICDO-database. Alle respondenten voldoen aan hun verplichtingen op dat gebied:

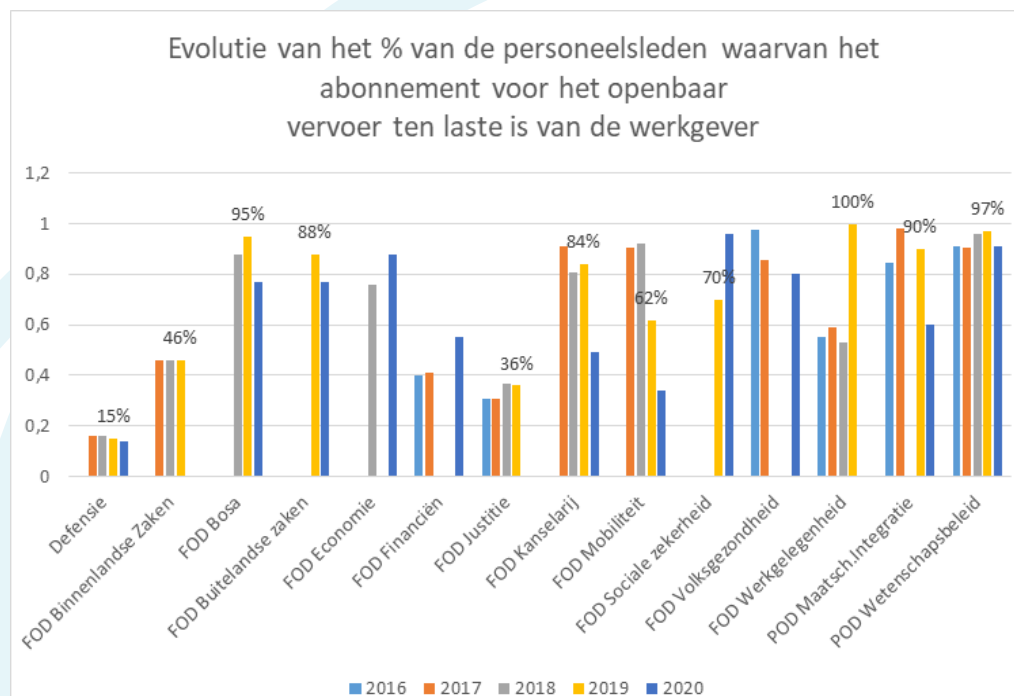
- Deelname aan de federale en gewestelijke diagnostiek woon-werkverkeer;
- Opstellen van een bedrijfsvervoerplan (BVP);
- Tenlasteneming van de abonnementen op het openbaar vervoer ;
- En betaling van fietsvergoedingen.

Wat de ondersteuning van zachte mobiliteit betreft, betalen alle respondenten ook voor abonnementen op het openbaar vervoer en betalen ze een vergoeding aan hun werknemers die de fiets gebruiken tijdens hun reis van huis naar werk.

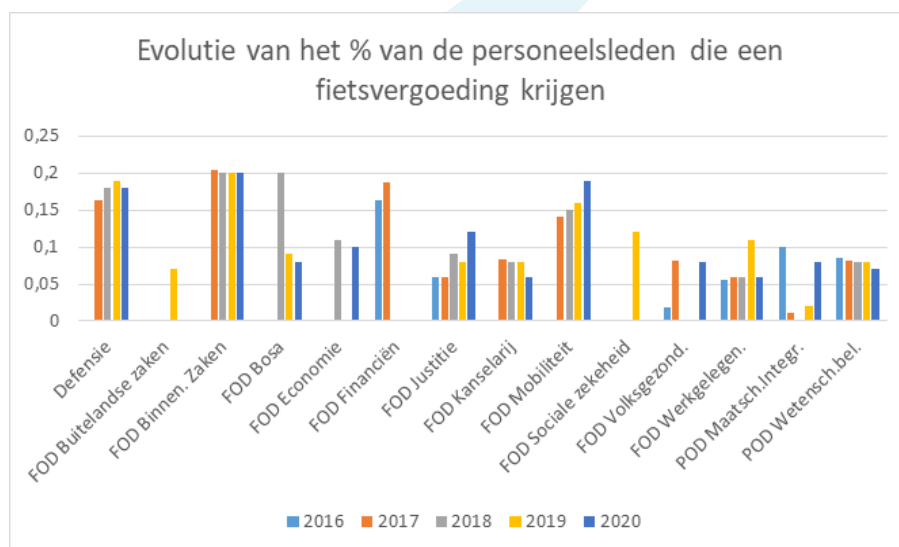
Bron: Database ICDO – februari 2021

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de evolutie van het percentage van personeelsleden van wie het abonnement voor het openbaar vervoer, tussen 2016 en 2020, werd terugbetaald.

Bron: Database ICDO –februari 2021

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de evolutie van het percentage van personeelsleden dat, tussen 2016 en 2020, een fietsvergoeding heeft ontvangen.

Bron: Database ICDO – februari 2021

Het ontbreken van gegevens, in beide tabellen, betekent dat de dienst geen informatie heeft meegedeeld over het desbetreffende jaar via de databank van de ICDO.

Wat de verplaatsingen voor dienstreizen in België betreft, geven al de respondenten aan dat hun overheidsdienst een beleid hanteert dat voorrang geeft aan verplaatsingen met het openbaar vervoer.

Voor dienstreizen naar het buitenland geven 10 van de 11 respondenten aan dat hun overheidsdienst bovendien de voorkeur geeft aan de trein en/of alleen vliegtrips toestaan vanaf een bepaalde afstand.

De FOD Volksgezondheid is de enige die heeft zich verbonden tot een CO2-compensatiebeleid voor haar verplaatsingen.

Goede praktijk bij de POD Wetenschapsbeleid

Voor dienstreizen in België vergoedt Belpo, op enkele uitzonderingen na, enkel de kosten van het openbaar vervoer. Voor dienstreizen naar het buitenland: Vademecum voor dienstreizen naar het buitenland. De voorkeur wordt gegeven aan reizen met de trein en de hst; vliegreizen zijn alleen toegestaan als de heen-afstand meer dan 800 km bedraagt.

Goede praktijk bij de FOD Justitie

Voor dienstreizen in België: Als het niet mogelijk is om in het kader van een opdracht met het openbaar vervoer te reizen, is het mogelijk om een dienstwagen te reserveren. Voor reizen in de Brusselse agglomeratie wordt sterk aangeraden om gebruik te maken van het openbaar vervoer, dat vaak sneller is, zodat de dienstwagens kunnen worden gebruikt voor langere verplaatsingen buiten de agglomeratie.

Voor dienstreizen naar het buitenland: Er wordt prioriteit gegeven aan het openbaar vervoer boven het eigen voertuig. Het gebruik van het vliegtuig in «economy class» is toegestaan voor retourvluchten van meer dan 900 km. Indien de vertrek- en aankomsttijden het toelaten, is het gebruik van het openbaar vervoer verplicht.

Goede praktijk bij de FOD Volksgezondheid

Wij hanteren het STOP-principe voor de verplaatsingen van en naar onze gebouwen (STOP = Stappen, Trappen, Openbaar vervoer en Personenwagens). Het is in deze volgorde dat wij onze collega's en bezoekers willen aanmoedigen om zich naar onze nieuwe werkplek te verplaatsen.

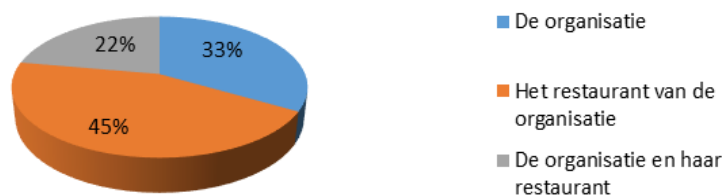

5.7. Duurzame voeding

Hoever staat de integratie van duurzaamheidscriteria in het voedselverbruik van de federale overheidsdiensten in 2020 ?

9 van de 14 hebben over deze problematiek gerapporteerd via de onlinedatabase van ICDO. In sommige gevallen worden de maaltijden aangeboden door een specifieke dienst die onafhankelijk is van de organisatie zelf. Er worden veel initiatieven genomen om lokale producten en een toename van de consumptie van plantaardige producten te stimuleren.

Oorsprong van de genomen initiatieven om de duurzaamheidscriteria te integreren in de voedselconsumptie van de federale overheidsdiensten (9 antwoorden in 2020)

Bron: Database ICDO –februari 2021

Goede praktijken van het restaurant van de FOD Kanselarij van de Eerste Minister

Om het op 15 maart 2018 verkregen Cantine Good Food-label (een vork) van Leefmilieu Brussel te behouden, heeft de keuken begin 2020 haar inspanningen voortgezet om de negatieve milieu-impact van de gerechten die aan de klanten van het restaurant worden aangeboden, te verminderen en tegelijkertijd de klanttevredenheid te verzekeren en de budgettaire beperkingen te respecteren (vegetarische alternatieven, biobroodjes, keuze uit verschillende soorten vis met MSC-label, de keuze van fruit en groenten meer afstemmen op de seizoenen, seizoengroenten en -fruit in het vetgedrukt op het menu aanduiden, per maand één groente en één recept in de kijker zetten, aankoop van bioproducten zoals brood, melk, quinoa en bepaalde groenten etc., aanbod van een vegetarische verrassing op het menu, deelname aan de bioweek, organisatie van duurzame opleidingen etc.). Wegens de gezondheidscrisis werden de activiteiten van het restaurant tussen maart en december 2020 echter sterk teruggeschoefd (voornamelijk broodjes). Het keukenpersoneel heeft in de loop van dit jaar niettemin opleidingen over duurzame voeding kunnen volgen bij Bio Wallonie en Good-Food Brussel. Op basis van de goede resultaten van de afgelopen twee jaar heeft het restaurant een dossier ingediend bij het Cantine Good Food-Label in de hoop om in 2021 een vernieuwing van dit label te krijgen.

Goede praktijk in de restaurants van de FOD Justitie

Op het gebied van duurzame ontwikkeling neemt het restaurant van het Justitiepaleis van Brussel (beheerd door de centrale overheid) verschillende initiatieven:

- *er wordt elke donderdag een vegetarisch menu voorgesteld (minder vleesconsumptie);*
- *de hoeveelheid rood vlees wordt verminderd met 10gr per persoon (+/- 300 gr biefstuk/week);*
- *er wordt fairtrade koffie geserveerd;*
- *de klanten van het restaurant worden gesensibiliseerd (er worden verpakkingen van gezonde producten aan de ingang van het restaurant tentoongesteld om de klanten te tonen dat we proberen gezondere en/of milieuvriendelijkere producten te kiezen (dierenwelzijn, natuur);*
- *er worden gezonde en/of milieuvriendelijke producten (dierenwelzijn, natuur) aangeboden, zoals: bio-eieren; frituurolie met «healthy green»-label (niet-gehydrogeneerde olie, zonder palmolie); rietsuiker (met «fairtrade»-label) krijgt de voorkeur boven traditionele geraffineerde suiker; aanbod van biologische witte wijn met «fairtrade»-label.*

Voor de uitwerking van de menu's proberen we een tabel met de seizoengroenten te volgen. We trachten de menu's evenwichtig over de week te verdelen door te variëren met kleuren, groenten, pasta, vlees en vis. Elke dag wordt een salad bar met groenten, linzen en quinoa voorgesteld. Ook de restaurants van sommige penitentiaire instellingen ondernemen acties: veggiedag, lokale en seizoenproducten etc.

5.8. Duurzame evenementen

In 2015 ontwikkelde het FIDO de onlinetool www.duurzaamevenement.belgium.be waarmee de duurzaamheid van een evenement kan worden beoordeeld. Verschillende thema's komen aan bod: plaats van het evenement, voeding, logies, communicatie, enz. De tool gaat gepaard met een gids die is opgebouwd volgens dezelfde structuur en die vol staat met nuttige informatie voor de organisatie van een verantwoord evenement.

Meer informatie over de onlinetool en de gids voor de organisatie van duurzame evenementen vindt u op de website van het FIDO.

10 van de 14 federale overheidsdiensten hebben via de onlinedatabase van ICDO gerapporteerd over de integratie van duurzaamheidscriteria bij de organisatie van hun evenementen.

Geen enkel duurzaam evenement blijkt gebruik te maken van de door het FIDO ontwikkelde onlinetool.

7 overheidsdiensten bevestigen echter dat ze rekening houden met duurzaamheidscriteria voor bepaalde evenementen maar ze maken geen gebruik van de tool. Af en toe worden de criteria gebruikt om de ecologische voetafdruk van de catering te verkleinen. De criteria hebben slechts heel zelden te maken met sociale en/of economische aspecten.

Goede praktijk bij de FOD Volksgezondheid

Er werd een toolbox gecreëerd voor evenementen waarvoor een beroep wordt gedaan op een externe leverancier. Wanneer we externe evenementen organiseren, houden wij rekening met de bereikbaarheid om het gebruik van het openbaar vervoer aan te moedigen en maken we zoveel mogelijk (sommige zalen werken met hun eigen cateraar) gebruik van biologische en/of duurzame catering (dat was dit jaar het geval voor de dag van de FOD en de nieuwjaarsreceptie).

Goede praktijk bij de FOD Economie

Voor de organisatie van fysieke evenementen werd de nadruk gelegd op de volgende punten wat de duurzame organisatie betreft: paperless events (alle documenten worden elektronisch naar de genodigden en deelnemers gestuurd), duurzame catering (caterars worden gekozen op basis van hun criteria inzake duurzame werking en bevoorrading), keuze van locaties (onze zaal wordt het vaakst gebruikt (EMAS-norm OK) + externe locaties worden gekozen op basis van hun criteria inzake duurzame werking en bereikbaarheid met het openbaar vervoer), aankoop van duurzame gadgets, voor residentiële evenementen worden de hotels ook gekozen op basis van dezelfde criteria inzake duurzame werking (catering, nabijheid van openbaar vervoer, duurzame werkingsnormen).

Goede praktijk bij de FOD Kanselarij

Gebruik van de online tool die door het FIDO werd ontwikkeld voor het eerbetoon aan de slachtoffers van terrorisme, dat op 22 maart 2020 in Brussel plaatsvindt.

5.9. Duurzame human resources

In deze rubriek besteden wij aandacht aan de initiatieven en de acties die door de federale overheidsdiensten worden ondernomen in het kader van het diversiteitsbeleid en het welzijn op het werk.

Goede praktijk bij de FOD BOSA

In het kader van COVID werden er veel inspanningen geleverd voor het welzijn van onze medewerkers. Er werd een enquête gehouden en op basis van de resultaten werden concrete acties ondernomen. Er werden discussiegroepen over bepaalde thema's opgericht, er vond een workshop over «mijn energie» plaats en om de twee weken werden welzijnstips op onze website gepubliceerd.

Goede praktijk bij de FOD Binnenlandse Zaken

In 2020 hebben we workshops rond het thema “inclusie” georganiseerd. Eén animatieproject trok in het bijzonder onze aandacht, namelijk het spel Kaleidoscope. De deelnemers kunnen aan de hand van een rollenspel hun inclusieve potentieel beoordelen. Voor deze workshop werden in 2020 twee projectoproepen gedaan: de Federal Diversity Award en 80% cofinanciering. We hebben ze allebei binnengehaald dankzij dit vernieuwende en originele project.

Door de bijzondere omstandigheden in 2020 moest de FOD Binnenlandse Zaken een aantal domeinen op een andere manier bekijken, en dit via een tussenkomst, een communicatie die uitsluitend digitaal verliep gezien op de omstandigheden. Zo werden er verschillende mededelingen gedaan over telewerken en het verbeteren ervan en werden er gesprekken voor de leidinggevenden georganiseerd om van gedachten te kunnen wisselen over de moeilijkheid om teams op afstand te leiden. Onze nieuwe medewerkers werden verwelkomd in een specifieke online sessie en de pool van vertrouwenspersonen werd vergroot. De FOD Binnenlandse Zaken heeft zijn interne talenten ook ingezet om online Qi-Gong-cursussen en meditatiesessies te geven.

Goede praktijk bij de POD Wetenschapsbeleid

Er werden verschillende infoboodschappen over de Covid-19-pandemie naar de personeelsleden gestuurd, bijvoorbeeld: hoe je telewerkplek goed inrichten, thuis bewegen, gezonde voeding, werk en privéleven scheiden, richtsnoeren voor eerste hulp.

Goede praktijk bij de FOD Volksgezondheid

Er werden verschillende workshops en conferenties over welzijn georganiseerd, bv. de workshop «Van bord tot darm», een webinar over slaap, nieuwsbrieven tijdens de lockdown om het personeel in telewerk te helpen (slaap, stress, burn-out bij personeelsleden met kinderen, ergonomie etc.).

6. Activiteiten van de Cellen Duurzame Ontwikkeling van de Federale Overheidsdiensten

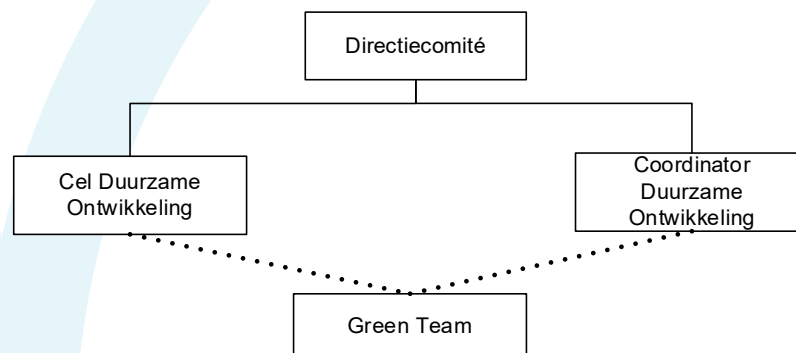
6.1. FOD Kanselarij van de Eerste Minister

de heer Christophe Cuche, lid van de ICDO en mevrouw Aude Van Grootenbruel, plaatsvervangster)

De Cel “Duurzame Ontwikkeling” van de Kanselarij van de Eerste Minister werd opgericht in overeenstemming met het koninklijk besluit van 22 september 2004 houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling in de federale overheidsdiensten, de programmatorische federale overheidsdiensten en het Ministerie van Landsverdediging.

Het onderstaande organigram geeft weer welke actoren het nauwst betrokken zijn bij duurzame ontwikkeling binnen de Kanselarij. Het bevestigt het belang van de Cel DO.

De Cel DO is samengesteld uit:

- een vertegenwoordiger van het Directiecomité (in dit geval de Voorzitster van het Directiecomité a.i.),
- de coördinator Duurzame Ontwikkeling, vertegenwoordiger van de Kanselarij van de Eerste Minister bij de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) en zijn vervangster,
- de verantwoordelijke voor het communicatiebeleid rond duurzame ontwikkeling,
- een verantwoordelijke van de dienst ICT,
- een verantwoordelijke van de dienst Budget & Beheerscontrole,
- een verantwoordelijke van de dienst Secretariaat en Logistiek,
- één van de twee preventieadviseurs,
- een vertegenwoordiger van de Algemene Directie Secretariaten en Coördinatie, lid van de Werkgroep «Duurzame ontwikkelingseffectbeoordeling» bij de ICDO,
- een vertegenwoordiger van de Dienst Administratieve Vereenvoudiging,
- een vertegenwoordiger van het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO),
- en de PLAGE-coördinator.

In de praktijk wordt de Cel DO ondersteund door het Green Team, een gemotiveerde ploeg van enkele mensen uit verschillende diensten, die concreet en proactief te werk wil gaan.

Met ondersteuning van het Directiecomité spannen de Cel DO en het Green Team zich samen in om de volgende taken te volbrengen:

- deelnemen aan de werkgroepen van de ICDO,
- de uitwerking en de opvolging van het Actieplan Duurzame Ontwikkeling van de Kanselarij,
- de opvolging van de duurzaamheid van de overheidsopdrachten van de Kanselarij,
- de opvolging van de uitvoering van het beleid inzake intern milieubeheer,
- de bewustmaking van de Kanselarij voor duurzame ontwikkeling.

Activiteiten van de Cel DO en van het Green Team

De sensibilisering van alle personeelsleden voor duurzame ontwikkeling is een continu proces, via intranet, e-mails, affiches en activiteiten. Als gevolg van de gezondheidscrisis waren er echter veel minder activiteiten in 2020 omdat ze achterhaald of onuitvoerbaar waren. Deze vonden vooral plaats tijdens de eerste twee maanden van het jaar (yoga, mindfulness) en via intranet (communicatie over duurzame voeding...).

Hierdoor kon voor het eerst een belangrijk evenement, de Week van de duurzame ontwikkeling van de federale overheid, niet doorgaan binnen onze organisatie.

De Kanselarij heeft de personeelsleden evenwel aangemoedigd om, naar aanleiding van de Week van de Mobiliteit (van 14 tot 20 september 2020), dienstfietsen te gebruiken, waarvan er twee elektrisch zijn, voor hun dienstverplaatsingen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ze heeft zich er ook toe verbonden duurzame mobiliteit te promoten door communicatiemateriaal te verstrekken in het kader van de actie “Naar het werk zonder auto”. Fietskaarten, fietsplaatjes en ander klein materiaal werden in dat kader gratis ter beschikking gesteld van de personeelsleden.

De maatregelen en acties van de FOD Kanselarij die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

De Kanselarij wil een antwoord bieden op 9 uitdagingen die een impact hebben op maatschappelijk, ecologisch, economisch en ethisch vlak.

1. Ondersteuning van de werking van de regering door de kwaliteit en de continuïteit van de diensten die we aanbieden.
2. Transparante informatie door een efficiënte communicatie van de beslissingen van de federale regering en van de diensten die de federale overheid levert.
3. Verantwoorde openbare investeringen door de voorbereiding van de reglementering inzake overheidsopdrachten met bijzondere aandacht voor sociale en milieuclausules.
4. Ondersteuning van het overleg tussen de federale staat en de deelgebieden en tussen de federale staat, de deelgebieden en de vakbonden door onze deskundigheid en het vertrouwen dat we opwekken.
5. Een optimale federale administratie door als drijvende kracht achter belangrijke projecten op te treden, door in transversale projecten te investeren en door gemeenschappelijke waarden te delen.
6. Een rechtvaardig en duurzaam humanresourcesbeleid door het uitvoeren van actieplannen zoals gendermainstreaming, handistreaming, diversiteitsbeleid ...
7. Betrokken en geëngageerd personeel:
 - door werkinstrumenten en -processen te verbeteren
 - door gezonde voeding te promoten
 - door de personeelsleden aan te moedigen een carrièreplan te verwezenlijken
 - door interne mobiliteit te stimuleren

8. Zichtbaarheid en promotie van de federale instellingen door promotie-, communicatie- en bewustmakingsacties en de organisatie van evenementen met een hoge toegevoegde waarde.

9. Duurzame ontwikkeling is een dagelijkse realiteit door de aanpak van:

- afval
- mobiliteit
- CO²-vermindering
- energie-, water- en papierverbruik

Duurzame ontwikkeling vormt een rode draad bij alle activiteiten en taken van de Kanselarij.

- Duurzame ontwikkeling komt elk jaar aan bod in de **algemene beleidsnota** van de Eerste Minister. Bovendien is het topmanagement erg begaan met duurzame ontwikkeling.
- Alle personeelsleden van het bestuur en van de beleidsorganen zijn zich bewust van de rol die ze op dat vlak kunnen spelen, **elk** op hun niveau. Zowel in het kader van de interne activiteiten van de Kanselarij als tijdens vergaderingen buitenshuis mag duurzame ontwikkeling niet uit het oog wordt verloren.
- In dat kader neemt de Kanselarij zoveel mogelijk deel aan de **netwerken en werkgroepen** van de ICDO en het FIDO. Dankzij de talrijke contacten is de samenwerking optimaal. De Kanselarij heeft verder deelgenomen aan de vergaderingen van de Werkgroep “Federale Strategie” om mee te werken aan de opmaak van het volgende **Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling** (FPDO). Naar aanleiding hiervan heeft ze met name twee actiefiches afgewerkt, één betreffende **duurzame overheidsopdrachten** en een andere betreffende het **Herstel- en Strategisch Investeringsplan** om de banden te versterken tussen dit Plan, de SDG’s en de acties ondernomen in het kader van het FPDO.
- De Kanselarij respecteert de verplichting om een **regelgevingsimpactanalyse (RIA)** uit te voeren voor voorontwerpen van wet en ontwerpen van koninklijk of ministerieel besluit waarvoor de tussenkomst van de Ministerraad vereist is. Als gevolg van de lopende zaken zijn in 2020 geen wetgevende noch regelgevende initiatieven genomen.
- Het actualiserings- en vereenvoudigingsproces van de **omzendbrief van 16 mei 2014—Integratie van duurzame ontwikkeling**, aangevat in 2018 door de dienst Overheidsopdrachten van de Kanselarij in samenwerking met het FIDO en de ICDO en opgeschort wegens de lopende zaken, zal in principe binnenkort worden hervat naar aanleiding van het aantreden van de regering De Croo en overeenkomstig het toekomstige FPDO.
- In het kader van de **dialogoog met de stakeholders**
 - heeft de dienst Overheidsopdrachten van de Kanselarij het FIDO (met name de WG duurzame overheidsopdrachten van de ICDO) verzocht samen te werken voor het opstellen van het deel “*Informatie over de praktische implementering van nationale strategische aanbestedingen*” van het **driejaarlijkse toezichtrapport voor de Europese Commissie**, in het kader van de vergaderingen van de Werkgroep Bestuur;
 - de resultaten van de academische studie die in 2018 door de Kanselarij werd besteld om een screening uit te voeren van de communicatiecampagnes van de federale overheid vanuit het genderperspectief, werden in 2019 voorgelegd aan de COM-

Mnetkern, het netwerk van communicatieverantwoordelijken binnen de federale overheid. Op vraag van dit netwerk, mede voorgezeten door de AD Externe Communicatie van de Kancelarij, werd een **werkgroep opgericht die zich bezighoudt met de genderproblematiek en de diversiteit in de federale communicatie**. Deze werkgroep, samengesteld uit communicatoren van verschillende federale overheidsdiensten, heeft haar werkzaamheden aangevat in 2019. Ze werd belast met de uitwerking van een actieplan en de formulering van aanbevelingen voor alle federale communicatiediensten om op een meer inclusieve manier te communiceren. Haar activiteiten werden in maart 2020 evenwel opgeschort als gevolg van de gezondheidscrisis;

- is in juni 2020 in de COMMnetkern, ook een onderwerp rond duurzame ontwikkeling, gericht op **het uitbouwen van efficiënte instellingen** (SDG 16.6), aan bod gekomen. Het had betrekking op de voornaamste punten van de “Covid-enquête”, alsook op het verslag 2019 en het memorandum 2020 van de federale Ombudsman. Zo werden de stakeholders die lid zijn van de COM-Mnetkern, gewezen op de goede praktijken en aandachtspunten inzake efficiëntie van de instellingen via hun communicatie- en voorlichtingsactiviteiten.
- De evaluatie van het actieplan 2020 en de uitwerking van het **actieplan 2021** maakten het tot slot mogelijk om stil te staan bij het reeds verrichte werk en na te denken over nieuwe mogelijkheden om duurzame ontwikkeling beter te integreren in de opdrachten en beleidslijnen van de Kancelarij, maar ook in haar intern beheer.

Krachtlijnen van duurzaam beheer in de interne werking van de Kancelarij van de Eerste Minister

- **Milieubeheersysteem**

Net als de andere instellingen die in het Brussels Gewest een gebouwenpark bezitten, is de Kancelarij onderworpen aan het Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie (PLAGE).

De identificatiefase (fase o) van dat plan is bijna afgerond:

- de PLAGE-coördinator werd aangesteld bij mandaat: hij wordt belast met het beheer van de energie-efficiëntie van de gebouwen van de Kancelarij en met de opmaak van een actieplan om binnen drie jaar een becijferde doelstelling tot vermindering van het energieverbruik te behalen;
- de PLAGE-coördinator en zijn vervanger hebben de in dit kader georganiseerde opleidingen gevolgd;
- de identificatie van de gebouwen wordt binnenkort voltooid.

- **Duurzaam aankoopbeleid**

De Kancelarij is erg begaan met de impact die ze kan hebben dankzij haar aankoopbeleid.

Daarom ziet ze toe op de interne toepassing van de bepalingen van de omzendbrief van 16 mei 2014 – Integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules en maatregelen ten voordele van kleine en middelgrote ondernemingen.

Verder heeft de Kancelarij in 2017, overeenkomstig haar Actieplan Duurzame Ontwikkeling, een tool uitgewerkt om de opvolging en reporting van haar aankopen te organiseren en de integratie van duurzame ontwikkeling in haar overheidsopdrachten beter te kunnen meten. Deze databank is sinds januari 2018 operationeel. Ondertussen is de Kancelarij een “actieve deelnemer” geworden in het kader van het Federale

Aankoopmodel dat is uitgewerkt door de FOD BOSA (gemeenschappelijke aankopen). Een van de doelstellingen van dat model is dat meer aandacht moet uitgaan naar duurzaamheid.

- **Duurzame voeding**

Om het **label Cantine Good Food** (één vork) van Brussel Leefmilieu, dat op 15 maart 2018 werd behaald, te behouden, heeft de Keuken, begin 2020, haar inspanningen voortgezet om de negatieve milieu-impact van de gerechten die aan de klanten in het restaurant worden aangeboden te verminderen, rekening houdend met de tevredenheid van de klanten en met budgettaire beperkingen (vegetarische alternatieven, biobroodjes, keuze uit verschillende MSC-gelabelde soorten vis, meer aandacht voor seizoensgebonden groenten en fruit en vermelding in vetjes in het menu wanneer dit het geval is, elke maand een groente die in de kijker wordt gezet met een recept, aankoop van bioproducten zoals brood, melk, quinoa, bepaalde groenten ..., opname van een vegetarische verrassing in het menu, deelname aan de bioweek, organisatie van duurzame opleidingen).

Als gevolg van de gezondheidscrisis zijn de activiteiten van het restaurant sterk verminderd tussen maart en december 2020 (hoofdzakelijk broodjes of sluiting van het restaurant).

Het keukenpersoneel heeft zich evenwel verder bijgeschoold door deel te nemen aan opleidingen van Bio Wallonie en Good Food Brussel.

Op basis van de goede resultaten die de laatste 2 jaar zijn behaald, heeft het restaurant een dossier ingediend bij het Label Cantine Good Food in de hoop op een verlenging ervan in 2021.

- **Duurzame mobiliteit en dienstvoertuigenpark**

De Kancelarij stelt 306 personen te werk, ongeacht hun statuut. Dit cijfer omvat het personeel van de Kancelarij, dat van de diensten opgericht bij de Kancelarij en de leden van de beleidsorganen van de Eerste Minister en van de Staatssecretaris voor Digitalisering, belast met Administratieve Vereenvoudiging, Privacy en de Regie der gebouwen, toegevoegd aan de Eerste Minister.

19 personeelsleden (6%) kregen een fietsvergoeding en 235 personeelsleden (77%) genoten een abonnement op het openbaar vervoer.

Voor de 4 dienstvoertuigen van de Kancelarij werd een leasingovereenkomst gesloten. Een van deze voertuigen is hybride.

6.2. FOD Beleid en Ondersteuning

Mevrouw Myriam Bouveroux, lid van de ICDO en de heer Bernard Willocq, plaatsvervangster

De Cel DO

De samenstelling van de cel duurzame ontwikkeling is vorm aan het krijgen, de kern hiervan is al samengesteld en zal nog ter validatie voorgelegd worden aan het directiecomité.

Huidige samenstelling :

- Officiële vertegenwoordigers bij ICDO- FIDO : Effectief lid : Myriam Bouveroux – plaatsvervangend : Bernard Willocq
- Vertegenwoordiging van Facility : Rika Denduyver
- Vertegenwoordiging diensten van de voorzitter / preventieadviseur : Gino Vandenborne
- Vertegenwoordiging communicatie : Tine D'Hooghe
- Vertegenwoordiging Finance : Catherine Van Der Auwera
- BMO IOD : Koen Cooreman
- Vertegenwoordiging duurzame aankopen : Xavier Henrotin
- Vertegenwoordiging R&O :
 - Diversiteit : Florence Marchal of Etienne Deveaux
 - Empreva : Cindy Hannard
 - Opleidingen : Julie Charlier

Doel is dat deze werkgroep thematisch zal samenzitten, zodat we op een efficiënte manier de zaken kunnen aanpakken. Afhankelijk van de noden en de verdere uitbreiding, is het mogelijk dat we nog andere vertegenwoordigers in deze werkgroep nodig zullen hebben. Deze zal dan verder aangevuld kunnen worden.

Deelaspecten milieu jaarrapport 'Duurzame ontwikkeling'

Het integreren van de vier entiteiten 'FOD B&B', 'FOD P&O', 'Fedict' en 'Empreva' vanaf 1 maart 2017 heeft een behoorlijk aantal gevolgen gehad voor het beleid rond duurzame ontwikkeling in de nieuwe organisatie, genaamd 'FOD BOSA'.

Een eerste belangrijk aspect bevindt zich op de verticale as van de infrastructuurbehoeften. De oude structuren bevonden zich verspreid over vijf gebouwen : Wetstraat 51, Handelsstraat 98, Koningsstraat 30 bus 2, WTC III in de Simon Bolivarlaan 30 en Eurostation. Twee van deze gebouwen – Wetstraat 51 en Koningsstraat 30 bus 2 – zijn ooit gecertificeerd geweest als EMAS-geregistreerd. In beide gebouwen bestond er dus een gecertificeerd 'milieumanagementbeleid' dat een heel aantal aspecten rond duurzaamheid en duurzame ontwikkeling mee insloot. Een typisch voorbeeld hiervan is het werken rond 'duurzame aankopen' met gevolgevingen aan een aantal circulaires en richtlijnen. Het gebouw "Wetstraat 51" wordt geleidelijk aan verlaten in de loop van 2017 en 2018 met de bedoeling een concentratiebeweging te volbrengen in WTC III. Een belangrijk gevolg voor het beleid rond duurzame ontwikkeling is dus het transponeren van deze beleidsmaatregelen naar de grotere nieuwe organisatie FOD BOSA hetgeen momenteel nog steeds in volle beweging is. In 2020 hebben we opnieuw het eco-dynamisch label mogen ontvangen voor het WTC III gebouw en is de certificatie rond EMAS volop lopende. De audit hierrond is nog even uitgesteld, gezien de corona pandemie. Een aantal procedures in WTC III rond deze problematiek zijn herschreven en zullen verder nog verfijnd worden. Er werd reeds overgegaan tot het opmaken van een milieubeleidsverklaring voor het nieuwe geheel vanuit het standpunt van het gebouw WTC III. Deze is zo goed als afgerond.

Een tweede aspect betreft het toepassen van een aantal duurzaamheidsregels in overeenstemming met nieuwe wetgeving in het Brussels Gewest. Sinds eind 2019 hebben alle personeelsleden hun intrek genomen in het WTC III gebouw en hebben een toelichting

van onze preventieadviseur gekregen rond de duurzaamheidsregels. Daarnaast is er telkens een uiteenzetting voor nieuwkomers, zodat ook zij vertrouwd zijn met de geldende regels in het gebouw.. Zo schrijft het intern reglement richtlijnen voor inzake gebruik (of juist niet gebruik) van kleine apparaten (koffiemachines, radio's) en het duurzaam omgaan ermee. Deze zijn namelijk niet meer toegestaan in het nieuwe NWOW concept, maar daartegenover zijn er coffee corners ter beschikking gesteld voor elke werknemer van FOD BOSA. Daarin zijn tassen en glazen voorzien, om zoveel mogelijk plastic/wegwerpbekers te weren uit onze organisatie.

Een derde aspect betreft het toepassen van een aantal milieuregels in het gebouw WTC III. Zo dienen procedures rond afvalverwerking, stockage, vervoersmiddelen telkens herschreven te worden in het kader hiervan. Dit werk heeft zich verder gezet in 2019 en 2020. Individuele vuilbakken zijn weggenomen en vervangen door afvalbakken waar men dient te sorteren. Deze bevinden zich in de 2 coffee corners op elke verdieping en in de copy room. De schoonmaakkploegen zijn hiervan op de hoogte en elk soort afval heeft een andere kleur van afvalzak, zodat het gescheiden ophalen van het afval gegarandeerd kan worden.

Een vierde aspect is het streven naar een nieuw milieumanagementsysteem. Hier werd de optie genomen om het gebouw milieutechnisch in orde te stellen qua systemen en wettelijke conformiteit en vanuit dat platform eventueel een herziene versie van een certificaat aan te vragen. Dit is intussen gerealiseerd en de entiteit BOSA kan op deze manier terug deelnemen aan de diverse cycli

Een vijfde aspect is het indienen van een 'aanvraag toekenning eco-dynamisch label' bij Brussel Leefmilieu. Dit hebben we in 2020 reeds verkregen zoals hierboven reeds vermeld. De opvolging van de talrijke duurzaamheidsaspecten die hieraan zijn verbonden, blijven een aandachtspunt.

Duurzaam beheer

• Interne milieuzorg en mobiliteit

Hierin willen we met kleine acties bijdrage aan een beter milieu. Hierbij staan volgende acties al op het programma :

- Sorteren van afval en gescheiden afvalophaling door de verschillende schoonmaakfirma's.
- Verminderen van elektriciteitsverbruik door o.a. lichten automatisch te laten uitgaan
- Bekijken waar nog meer LED verlichting kan geplaatst worden (buiten de nieuwe coffee corners)
- Verder willen we ook voor de vergaderzalen en events werken met kopjes en glazen en zoveel mogelijk wegwerpbekers vermijden. De kleine plastic flesjes water zullen vervangen worden door herbruikbare glazen flessen.
- Het vergroenen van het wagenpark. Bekijken of er mogelijkheid is om een hybride wagen aan te kopen of eventueel bekijken of elektrische fietsen een optie kunnen zijn. De voorwaarde hiervoor is dat er laadpalen aanwezig moeten zijn in het gebouw.
- Aansluitend op bovenstaand punt, is er een fietsproject opgestart waarbij we nog meer mensen willen sensibiliseren om de fiets te gebruiken voor korte afstanden. Hierbij zal ook gekeken worden om de bestaande infrastructuur te verbeteren en te bekijken of er nog dienstfietsen ter beschikking gesteld worden. Verder zullen er acties ondernomen worden om meer collega's op het zadel te zetten door bv. fietswandelingen te organiseren. Bij dit alles is het ook belangrijk om de huidige fietsers te betrekken bij bepaalde acties aangezien zij toch over enige expertise beschikken.

• Duurzame overheidsopdrachten

Met betrekking tot duurzame aankopen binnen de Federale overheid, volgt onze dienst procurement de richtlijnen van de wet van 17 juni 2016 tot het volgen van de bepaling van het milieurecht (samen met het sociale en arbeidsrecht) in de voorwaarden voor toegang tot de markten. Voor overheidsopdrachten met Europese publiciteit is dit respect de facto onvermijdelijk. Het is geïntegreerd in de specificatiesjablonen die beschikbaar zijn voor de kopers op de website procurement.be. Bovendien moet de toepassing van de selectie- en gunningscriteria plaatsvinden op een marktconforme basis met een consistente aanpak van het inkoopsegment. Hiervoor maken we gebruik van de goede praktijken die FIDO hierover heeft opgesteld en die zoals vermeld herbekeken worden. Om technische voorschriften te definiëren die rekening houden met duurzame ontwikkeling, worden de kopers bovendien aangemoedigd om de FIDO-fiches te gebruiken. Verder opvolging hiervan is nodig.

• Actieprogramma rond rationeel energiegebruik

Sinds 2019 is elke overheidsdienst die in het Brusselse gewest een gebouw bezet, verplicht om aan een aantal verplichtingen te voldoen in verband met energiegebruik. Voor WTC III betekent dit concreet dat de verschillende bezetters (naast BOSA ook bijvoorbeeld Belspo en de FOD Financiën) een PLAGE-coördinator moeten aanduiden. In 2020 is er voor de FOD BOSA een coördinator aangesteld die samen met de andere diensten in de organisatie zal bekijken op welke manier energieverbruik in de toren nog kan verbeteren. Dit zorgt ervoor dat de PLAGE-verantwoordelijke van BOSA niet enkel rekening moet houden met de noden en mogelijkheden van de eigen

organisatie maar ook voortdurend moet overleggen met de andere gebruikers van het gebouw. Heel wat energie-gerelateerde elementen zijn immers gemeenschappelijk voor het ganse gebouw.

- **Gender responsive budgetting**

Dit is een project dat voornamelijk door Finance binnen IOD samen met Budget zal opgevolgd worden. Het doel hiervan is om aan gender mainstreaming te doen en er voor zorgen dat de middelen op een 'eerlijke' manier verdeeld kunnen worden. Het is een transformatieproces waarbij er een duurzame en rechtvaardigere herverdeling kan gebeuren ifv gender, maar ook leeftijd, inkomen, academische achtergrond, gezondheid, mobiliteit,...

- **Sensibilisering**

Op regelmatige basis dienen we de bestaande regels te herhalen en mensen er blijven aan herinneren dat kleine zaken er toe doen om een groter geheel beter te maken. Het kan dan gaan over het sorteren van afval, lichten en andere toestellen uitschakelen.

- **Duurzaamheidsverslaggeving**

Op regelmatige basis dient er over het voorgaande verslag te worden uitgebracht aan het management, de medewerkers en overkoepelend naar de verschillende andere overheidsinstanties

Metten is weten, dus is het belangrijk dat we al de voorgaande punten kunnen meten om een opvolging mogelijk te maken en de evolutie aan te geven evenals in kaart te kunnen brengen wat er kan verbeteren.

- **Vertegenwoordiging en actieve rol in ICDO**

Al de vorige activiteiten hebben een impact op de doelstellingen (SDG's) die voor de ganse Federale overheid geformuleerd zijn. Daarom is onze vertegenwoordiging in deze ook belangrijk om verder teug te koppelen en met onze werkgroep een draaischijf te vormen opdat alle doelstellingen waar wij mee aan kunnen werken afgedekt zijn

Impact van COVID op onze organisatie

Door de pandemie is sinds half maart telewerk de regel voor alle personeelsleden van de FOD BOSA, voor wie dat mogelijk is.

De personeelsleden die omwille van de inhoud van hun functie niet kunnen telewerken hebben gebruik gemaakt van het KB ivm de dienstvrijstelling. Dit KB heeft ervoor gezorgd dat er binnen de Federale Overheid geen contractuele personeelsleden werden ontslagen of een opschorting van contract werd voorgesteld. In het laatste KB werd er ook aangegeven dat personeelsleden die minder werk zouden hebben, vrijwilligerswerk kunnen uitvoeren in de zorgsector. Dit is ook aan onze medewerkers meegedeeld.

In het gebouw werden heel wat maatregelen genomen om zoveel mogelijk de risico's voor de verspreiding van het virus in te dijken.

Hieronder een opsomming van de maatregelen:

- Installaties zoals koffietoestellen snack- en drankautomaten,...werden op non-actief gezet.
- Luchtcirculatie werd aangepast met een aanvoer van 100% verse lucht
- Pijlen die de looprichting aanduiden
- Duidelijke signalisatie van de basisrichtlijnen
- Alcoholgel geplaatst op plaatsen waar geen water en zeep voorhanden is
- Aangezien de selectietesten op PC nog verder doorgingen (na de eerste golf), hebben we ervoor gezorgd dat de testunits 2 maal per dag ontsmet werden, zodat ook de kandidaten in de meest veilige omstandigheden hun test hebben kunnen afleggen.
- De opleidingen die door FOD BOSA georganiseerd worden, vinden nu zo veel als mogelijk online plaats.
- Verder is er vanaf het najaar de mogelijkheid om voor een aantal mondelinge proeven deze online te laten doorgaan. Zo moeten juryleden, medewerkers en kandidaten zich niet verplaatsen naar Brussel. Voor de mondelinge proeven waar dit nog niet mogelijk is, zijn er grotere lokalen voorzien, met telkens tussen de juryleden plexischermen en ook voor de kandidaten.
- Daarnaast bekijken we de mogelijkheid om eveneens de pc-testen ook online te kunnen laten plaatsvinden.

Door deze maatregelen kan er veel meer vanop afstand gebeuren en is de impact op de verplaatsing van zowel personeel, kandidaten, cursisten, juryleden,...heel groot geworden. Enkel de kritische functies zijn nog aanwezig in WTC III evenals de personen die omwille van hun werk alsnog (sporadisch) aanwezig moeten zijn in Brussel.

Dit alles maakt dat we moeten nadenken over hoe we het gebouw kunnen aanpassen aan deze nieuwe situatie. De ruimtes zullen veel meer activity based moeten kunnen ingericht worden. Maar dit heeft ook een impact op het energieverbruik, verbruik van papier en afval. Aangezien communicatie en aanmoedigingen om te blijven doorgaan volgens de opgelegde regels belangrijk is heeft de Voorzitter op regelmatige basis een schrijven gericht naar het personeel van BOSA. In deze communicaties was ook aandacht voor het welzijn van de collega's en op intranet staan tips voor werk – privé scheiding te behouden alsook hoe je aan je welzijn kan werken in deze lockdown.

Er werden eveneens berichtjes geplaatst van hoe collega's deze periode ervaren om toch een gevoel van samenhoorigheid te creëren. Online teamevenementen werden aangemoedigd om de band met de collega's niet te verliezen. Ergonomie werd niet uit het oog verloren en daarom kon iedereen die het wenste een bijkomend klavier, muis en laptopverhoger ontvangen voor de thuiswerkplek zo ergonomisch mogelijk te maken.

Voor volgend jaar (2021) wordt nu reeds bekeken hoe BOSA de thuiswerkplek nog bijkomend ergonomisch kan inrichten. Voor de nieuwe collega's werd al het materiaal (pc- headset- ...) thuis bezorgd zodat zij geen onnodige verplaatsing moeten maken naar een leeg kantoor. Het onthaal voor de ze nieuwe medewerkers werd eveneens online gehouden. Dit zal waarschijnlijk nog verder doorlopen in de komende maanden.

6.3. FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

De heer Alexander Verstraete, lid van de ICDO, en de heer Filip Zivkovic, plaatsvervanger

Nihil

6.4. FOD Binnenlandse Zaken

Mevrouw Sandrine Honnay, lid van de ICDO, en mevrouw Chloé Bourdon, plaatsvervangster

- **Activiteiten van de Cel DO**

De Cel Duurzame Ontwikkeling is een Netwerk Duurzame Ontwikkeling binnen de FOD Binnenlandse Zaken dat in januari 2011 werd opgericht. Dit netwerk bestaat uit een coördinator duurzame ontwikkeling, een verantwoordelijke van het aankoopbeleid, een verantwoordelijke van het milieubeleid, een verantwoordelijke van de dienst Begroting, een verantwoordelijke communicatie en de verantwoordelijken duurzame ontwikkeling van verschillende entiteiten van de FOD Binnenlandse Zaken. De functie van coördinator duurzame ontwikkeling wordt voor de FOD Binnenlandse Zaken uitgeoefend door het hoofd van de Dienst Duurzame Ontwikkeling binnen de Afdeling Gebouwen- en Facilitair Beheer van de Stafdienst P&O-Facility.

- **Externe activiteiten van de Cel**

De activiteiten die in het jaar 2020 gepland stonden, konden niet worden volbracht. De bedoeling was om onze samenwerkingen uit te breiden naar beschutte werkplaatsen en de in dat kader aangeboden mogelijkheden te bestuderen. Onze activiteiten hebben niet kunnen plaatsvinden, maar de marktstudies werden uitgevoerd, er werden contacten gelegd en we hopen in het jaar 2021 concreet te kunnen samenwerken met een beschutte werkplaats. De leden van de dienst Duurzame Ontwikkeling hebben ervan geprofiteerd om extern opleidingen te volgen, en dat kon dankzij online opleidingen en verschillende online evenementen, om hun expertise op verschillende gebieden uit te breiden, zoals op het gebied van de SDG's.

- **Communicatie/Sensibilisering**

De communicatie en de sensibilisering werden meer op het welzijn van onze personeelsleden gericht, met name omdat telewerk algemeen van kracht was. We hebben kunnen communiceren over de week van de mobiliteit en hebben begin september het kleine promotiemateriaal in het kader van die week, ter beschikking gesteld van de aanwezige personeelsleden.

Er werden verschillende mededelingen verstuurd over de deelname van de FOD Binnenlandse Zaken aan met name de strijd tegen kanker door de verkoop van pannenkoeken, het aanbieden van herbruikbare boxen voor de maaltijden die in de cafetaria's worden aangeboden en de Internationale Dag van de Geestelijke Gezondheid.

Tijdens het volledige jaar 2020, waarin we allemaal op afstand moesten werken, bleek communicatie de concrete link met de personeelsleden.

Beleid inzake DO

Keuze van de strategische aanpak

Het grootste deel van de opdrachten van de FOD Binnenlandse Zaken heeft niet rechtstreeks betrekking op de SDG's. Zowel in de BOCA als in het bestuursplan staan evenwel doelstellingen inzake DO omschreven. Die doelstellingen werden specifiek geformuleerd naargelang de noden in het jaarplan inzake Duurzame Ontwikkeling.

Een grote meerderheid van de personeelsleden van de FOD BiZa toont betrokkenheid bij de uitdagingen op het gebied van duurzame ontwikkeling. Die belangstelling is er zowel op professioneel als op persoonlijk gebied.

De Dienst Duurzame Ontwikkeling staat in voor het beheer van het Netwerk Duurzame Ontwikkeling en bestudeert daarnaast de noden en opportuniteiten binnen de FOD Binnenlandse Zaken en stelt vervolgens acties voor waartoe in overleg met de leden van het Netwerk Duurzame Ontwikkeling werd beslist. Zo kan de coördinatie voor de FOD Binnenlandse Zaken samengaan met een eigen mate van bewegingsvrijheid voor elke entiteit, die elk een specifieke realiteit kennen en derhalve specifieke noden hebben.

De Dienst Duurzame Ontwikkeling werkt in samenspraak met het Netwerk Duurzame Ontwikkeling en het Directiecomité het Jaarplan inzake Duurzame Ontwikkeling uit.

In 2020, vanwege de gezondheidscrisis moesten de acties die op het programma stonden uitgesteld worden, en konden ze nog niet worden volbracht. Niet het welzijn op het werk, maar het welzijn tijdens het telewerk kreeg alle aandacht gedurende dit zeer bijzondere jaar.

- **RIA**

Op 23 januari 2014 werd een interne procedure goedgekeurd om de verplichtingen betreffende de regelgevingsimpactanalyse (RIA) te kunnen naleven. Op het moment van de instelling van deze procedure werd meermaals een beroep gedaan op het Netwerk Duurzame Ontwikkeling bij vragen over de procedure en de inhoud van de regelgeving. De diensten verantwoordelijk voor de desbetreffende dossiers beheren op dit moment de procedure op zelfstandige basis, temeer omdat één van de leden van het Netwerk Duurzame Ontwikkeling tot die diensten behoort

Duurzaam beheer

- **Systeem voor duurzaam beheer**

Het Directiecomité heeft beslist om niet verder te gaan met EMAS. De verworvenheden die met dat systeem werden geïmplementeerd, blijven echter voor een groot deel van toepassing. Zowel bij procedures inzake overheidsopdrachten als bij aankopen voor kleine bedragen worden de aankopers ervoor gesensibiliseerd dat ze de voorkeur moeten geven aan duurzame aankopen. Zo wordt er bijzondere aandacht besteed aan het duurzaamheidscriterium bij de aanschaf van kleine kantoormaterieel. Dat geldt ook bij onderhoudsproducten, schoonmaakprocedures, procedés in de cafetaria, enz.

- **Gestructureerde aanpak van de dialoog met de stakeholders**

De bereidheid tot een regelmatige en kwalitatieve dialoog met de belanghebbende partijen staat ook vermeld in de BOCA. Zo komt bijvoorbeeld binnen de Afdeling Gebouwen- en Facilitair Beheer bij alle planningsgesprekken van de personeelsleden een doelstelling betreffende de ecologische voetafdruk van de FOD Binnenlandse Zaken aan bod. De personeelsleden moeten onze leveranciers aanspreken over de duurzaamheid van de producten en maken keuzes op basis van de duurzaamheidscriteria (inzake huishoudproducten, cateringmaterieel, personeelsdag, ...).

- **Duurzame overheidsopdrachten**

De meerderheid van de personeelsleden is over het algemeen, voor zover de beschikbare middelen dit toelaten, begaan met duurzaamheid, en met name met de milieupijler. Derhalve geven sommige aankopers, zelfs bij de aankopen van kleine hoeveelheden, van bijvoorbeeld bureaumateriaal of fruit, zoveel mogelijk de voorkeur aan artikelen die duurzaam, bio, lokaal zijn of in het desbetreffende seizoen worden geteeld.

De Stafdienst B&B zorgt ervoor dat de voorschriften van de omzendbrief betreffende het duurzaam aankoopbeleid en van de desbetreffende nota worden nageleefd. Van die stafdienst behoort er ook een personeelslid tot het Netwerk Duurzame Ontwikkeling. De desbetreffende stafdienst geeft vooraf zijn advies voor de bestekken waarvan het bedrag hoger ligt dan 31 000 euro, inclusief BTW, behalve voor die van de Algemene Directie Civiele Veiligheid. Hij verifieert ook of de controlelijst bijgevoegd werd voor de overheidsopdrachten waarvan het bedrag hoger ligt dan 85 000 euro, inclusief BTW. Zijn advies moet bijgevoegd worden bij het dossier dat naar de Inspectie van Financiën gestuurd wordt.

De Directie Civiele Veiligheid legt de IF systematisch een nota voor over het duurzaamheidsbeleid.

- **Mobiliteit**

Wat de woon-werkmobiliteit van zijn personeelsleden betreft, heeft FOD Binnenlandse Zaken voor een derdebetalersregeling gekozen. Tijdens een gewoon jaar worden er enkele van de communicatieacties besteed aan duurzame mobiliteit. Op het intranet is een pagina gewijd aan carpooling, waarop de mogelijkheid wordt geboden om rechtstreeks carpooling aan te bieden of aan te vragen.

In 2020 is de infrastructuur voor de fietsers uitgebreid. Zo werden lockers met een speciaal ventilatiesysteem aangekocht voor de personeelsleden die hun kledij willen laten drogen en verluchten, werd herstellmateriaal ter beschikking gesteld alsook, op één van de locaties, een elektrische fiets voor dienstverplaatsingen. Het aantal plaatsen in de fietsenstallingen werd ook uitgebreid.

Wat de auto betreft, is er op meerdere locaties een studie geweest over elektrische laadpalen voor auto's en werden er op die locaties laadpalen geïnstalleerd en/of geactiveerd.

Voor het woon-werkverkeer hanteert de FOD Binnenlandse Zaken de derdebetalersregeling. Daarnaast worden dezelfde verplaatsingen met de fiets ook maximaal vergoed.

Wat de treintickets voor opdrachten betreft, stelt de FOD BiZa de tickets rechtstreeks via de identiteitskaart ter beschikking van zijn personeel.

- **Duurzame voeding**

De dienst die instaat voor de cafetaria van de horizontale diensten, hecht bijzonder veel belang aan duurzame ontwikkeling. Hij neemt zaken als overconsumptie, overbodig afval en de duurzaamheid van de verpakkingen regelmatig opnieuw onder de loep. De dienst let op voor de problematiek van de voedselverspilling (met name bij de organisatie van vergaderingen) en stelt steeds karaffen water ter beschikking in de vergaderzalen.

De wijziging van verpakkingen, de keuze voor bepaalde duurzame producten en het hergebruik (met inachtneming van de reglementeringen) van onverkochte artikelen waren aandachtspunten in 2020.

De dienst Duurzame Ontwikkeling staat bijvoorbeeld dagelijks in dialoog met het team van de cafetaria, waardoor regelmatig nieuwe pistes of vragen kunnen worden bestudeerd. De leden van het cafetariateam doen zelf ook onderzoek inzake duurzame ontwikkeling.

Op bepaalde locaties wordt bovendien lokaal fruit aangeboden en op andere plekken wordt water eerder aangekocht in glazen flessen dan in plastic flessen. Andere stellen waterfonteintjes ter beschikking die rechtstreeks zijn aangesloten op de waterleiding.

- **Duurzame evenementen**

De personen die verantwoordelijk zijn voor de organisatie van evenementen, nemen de duurzaamheidscriteria bij de organisatie van evenementen zoveel mogelijk in acht. Dat is des te meer haalbaar voor evenementen waarbij het personeel wordt betrokken en in 2019 ontstond daarover ook een denkoefening. Die denkoefening werd in 2020 voortgezet en er werd een personeelsdag georganiseerd voor een zeventigtal personeelsleden, die volledig in het teken stond van duurzame ontwikkeling (tentoonstelling over het thema duurzame ontwikkeling in de stad en bezoek aan + maaltijd in een beschutte werkplaats). Die dag moest echter worden uitgesteld. We hopen dit programma in 2021 te kunnen afwerken. Zo werd ook toenadering gezocht tot beschutte werkplaatsen om een nieuwjaarsdrink te organiseren, die uiteraard al vroeg werd geannuleerd, en om fietslockers te leveren. De Dienst Duurzame Ontwikkeling zal deze mogelijkheden opnieuw aanbieden zodra de gelegenheid zich voordoet.

- **Duurzaam personeelsbeleid**

De FOD Binnenlandse Zaken heeft het jaar 2020 in het teken van het thema inclusie geplaatst. Er werden workshops georganiseerd rond dat thema evenals het diversiteitsspel Kaleidoscoop, waarin de deelnemers in een levensechte situatie hun vermogen tot inclusie konden evalueren. Die workshop was in 2020 het voorwerp van twee projectoproepen: de Federal Diversity Award en een cofinanciering van 80 %. De FOD Binnenlandse Zaken heeft die twee oproepen in de wacht gesleept dankzij dat innovatieve en originele project.

In 2020 werd ook een Cel Welzijn opgericht: Be-Well, die verantwoordelijk is voor de transversale projecten in verband met welzijn, waaronder bijvoorbeeld inclusie. De cel coördineert eveneens de re-integratietrajecten bij langdurige afwezigheid. Door de bijzondere omstandigheden in het jaar 2020 moest de FOD Binnenlandse Zaken een reeks domeinen op een andere manier benaderen en dat alles uitsluitend via digitale communicatie, gezien de omstandigheden. Zo werden onder meer de nieuwe medewerkers met een online presentatie onthaald.

Bovendien werd veel aandacht besteed aan telewerk, de omstandigheden ervan, tips en trucs om het te verbeteren, en dat alles opdat de werknemers het telewerk op lange termijn zo positief mogelijk zouden ervaren. Tijdens de lockdown werden op het intranet regelmatig tips en trucs gepubliceerd, alsook specifieke opleidingsmogelijkheden, herinneringen aan de contactpersonen, enz. Dat doelgericht informatie verspreiden is nog steeds relevant.

De FOD Binnenlandse Zaken heeft ook een beroep gedaan op intern talent om het personeel te ondersteunen. Zo heeft een personeelslid van de Dienst Vreemdelingenzaken bijvoorbeeld gedurende enkele maanden dagelijks, en later wekelijks, meditatie sessies gehouden aan de hand van video's.

Daarnaast biedt een personeelslid van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen wekelijks online Qi Gong-lessen aan. Die initiatieven werden aangekondigd via de dienst Infocom en stonden vermeld op de homepage van het intranet. Er werden intervisiesessies voor leidinggevend georganiseerd door de dienst die instaat voor het competentie management binnen de Stafdienst P&O-Facility. Die sessies bieden leidinggevend de mogelijkheid om onder meer ideeën uit te wisselen over de moeilijkheden die ze ervaren bij het leiden van hun team op afstand. In 2020 heeft de FOD Binnenlandse Zaken beslist om zijn team van vertrouwenspersonen uit te breiden. Er werd een oproep tot kandidaten gelanceerd. In 2021 zullen nieuwe vertrouwenspersonen hun functie kunnen opnemen.

Er werd een opleiding uitgewerkt voor leidinggevend over ziekteverzuim en sensibilisering voor een beter contact met langdurig afwezige medewerkers. De opleiding kon echter nog niet online plaatsvinden en zal worden gegeven zodra contactonderwijs redelijkerwijs opnieuw mogelijk is. Er bestaat een re-integratieprocedure die ertoe strekt het voor langdurig afwezige personen mogelijk te maken welwillend te re-integreren in een team en er loopt momenteel een studie naar de mogelijkheid tot een professionele heroriëntering voor die doelgroep. In oktober 2020 werd een bericht verspreid over de week van de geestelijke gezondheid, waarbij met name werd verwezen naar de infofiches over geestelijke gezondheid die beschikbaar zijn op het intranet.

- **Andere acties**

De FOD Binnenlandse Zaken werkt al meerdere jaren samen met de FOD Justitie en biedt de mogelijkheid om binnen de organisatie het algemeen belang te dienen. Dit jaar heeft de gezondheidssituatie die samenwerking bemoeilijkt.

Ten slotte moeten we IBZ AID nog vermelden, een transversale organisatie binnen de FOD Binnenlandse Zaken die bestaat uit een groep enthousiaste collega's van de verschillende directies van de FOD Binnenlandse Zaken die acties organiseert voor het goede doel. Dit jaar heeft enkel de pannenkoekenverkoop kunnen plaatsvinden.

6.5. FOD Financiën

De heer Lode Bruneel, lid van de ICDO, en mevrouw Magalie Ploijers, plaatsvervangster

1. Activiteiten van de Cel / het netwerk Duurzame Ontwikkeling

Het Directiecomité heeft in elke administratie en stafdienst een verantwoordelijke duurzame ontwikkeling (DO) voor een nieuw netwerk aangesteld, om DO te integreren en te verankeren in de beleidslijnen en de dagelijkse werking en om via transversale samenwerking tot interactiviteit en zichtbaarheid te komen. Zij worden ondersteund door coördinatoren van dienst DO.

In November vervoegde Lode Bruneel de cel DO. Hij nam de rol van coördinator en vertegenwoordiger van onze FOD bij het ICDO over van Magalie Roijers. Tot onze cel DO behoort verder ook een cel EMAS, geleid door Françoise Dubois en er is een verantwoordelijke voor communicatie en initiatieven, Viviane De Cocq.

De vertegenwoordiger, het netwerk en de dienst DO rapporteren voor de DO-activiteiten aan Hilde Aerts, Directeur van de Diensten van de Voorzitter.

Extern hebben de vertegenwoordiger ICDO en medewerkers van Dienst DO in 2020 deelgenomen aan volgende activiteiten van het FIDO en de ICDO:

- de plenaire vergaderingen ICDO;
- het netwerk van DO-coördinatoren van het FIDO voor kennisuitwisseling;
- de activiteiten van het FRDO ter opmaak van een Federaal Actieplan DO.

2. Systemen en plannen van de FOD Financiën die bijdragen aan DO

In bestuursovereenkomst 2019 – 2021 engageert de FOD Financiën zich om zijn werking in te schakelen in het kader van 17 Sustainable Development Goals (SDGs), aangenomen voor de Verenigde Naties (VN) in 2015.

De FOD Financiën komt zijn engagementen na via:

- a. het beheerssysteem EMAS, gebaseerd op internationale richtlijnen;
- b. het jaaractieplan DO, geïntegreerd in het bestuursplan;
- c. integratie van de tweejaarlijkse GRI in zijn jaarverslag (Volgende GRI rapport is voorzien voor 2021).

a. EMAS

De FOD Financiën wil zijn materiële middelen efficiënt beheren en dit gedurende de hele levenscyclus via een preventief beleid van bij de aankoop tot en met de afvalproductie.

Dit jaar werd de eerste driejarige EMAS-cyclus (2018-2020) voor de North Galaxy met succes afgerond. De verlengingsaudit voor de tweede cyclus (2021-2023) zal plaatsvinden op 26, 27 en 28 mei 2021.

Twee andere gebouwen, de Noordster in Antwerpen en de CAE Tower in Luik, zullen naar verwachting in september 2021 in EMAS worden opgenomen en in de loop van 2022 worden geregistreerd.»

b. Jaaractieplan DO

Begin 2021 heeft het nieuwe netwerk DO de dagelijkse activiteiten in kaart gebracht waarmee elke algemene administratie en stafdienst bijdraagt aan de SDG. De projecten in het bestuursplan die aansluiten bij deze activiteiten, maken deel uit van het actieplan DO.

c. Rapport GRI-G4

De volgende GRI rapportering is voorzien voor 2021. Overleg met het FIDO vond reeds plaats ter voorbereiding hiervan.

d. Concrete maatregelen en acties van de FOD Financiën die bijdragen tot de SDG

De FOD Financiën draagt via zijn corebusiness-activiteiten rechtstreeks of onrechtstreeks bij aan 14 van de 17 SDG. We geven de belangrijkste realisaties weer in het kader van bestuursplan 2020. De SDGs waar wij, als onderdeel van de federale overheid, hoofdzakelijk op werken zijn: geen armoede (SDG 1), waardig werk en economische groei (SDG 8), ongelijkheid verminderen (SDG 10), vrede, veiligheid en sterke publieke diensten (SDG 16) partnerschappen om doelstellingen te bereiken (SDG 17).

Actie die bijdraagt aan SDG 1:

- Opmaken betalingsplan voor belastingplichtigen met betalingsproblemen o.w.v. de Corona epidemie.
 - De medewerkers van onze infocentra, alsmede de ervaringsdeskundigen, ervaren in de armoedebestrijding, zoeken telefonisch contact met belastingplichtigen die in de afgelopen twee belastingjaren van ons een langlopende betalingsregeling hebben ontvangen en die na het uitbreken van de coronaviruscrisis een nieuwe schuld hebben gekregen voor het belastingjaar 2019. Het doel is de belastingbetaler tijdig te herinneren aan de uitstaande schuld en een betalingsplan te bespreken dat in overeenstemming is met zijn betalingscapaciteit en de innings- en invorderingsstrategie van onze administratie. Op die manier proberen wij zo vroeg mogelijk in het incassoproces een passende betalingsoplossing te vinden.

Acties die bijdragen aan SDG 3:

- Project 100% Scanning
 - De Algemene Administratie Douane en Accijnzen (AAD&A) zet zijn strijd tegen de import van drugs verder via de ontwikkeling van het 100%-scanningproject. Dit project streeft ernaar om alle containers in de haven van Antwerpen te scannen en te controleren op het bevatten van drugs.
- Een algemene bewustmakingscampagne over gezonde voeding en de gevaren van sedentair gedrag.
- MOVE room in het North Galaxy - gebouw (NOGA).
 - In deze ruimte worden bewegings- en danscursussen en andere welzijnsbevorderende initiatieven georganiseerd.

Acties die bijdragen aan SDG 8:

- Project Dynamic Office
 - Door de invoering van nieuwe vormen van werken zoals tele- en satellietwerk, flexibel werken en het takenpakket blijven veel van de toegewezen werkplaatsen leeg. Bovendien is de huidige omgeving akoestisch niet aangepast en hebben een aantal medewerkers een tweedelijnsbureau, wat maakt dat zij geen rechtstreeks daglicht ervaren. Dynamic office kan een oplossing bieden aan enerzijds het gevoel van plaatsgebrek en anderzijds het aantal lege werkplaatsen. Het biedt zowel voordelen voor de organisatie als voor de werknemers. In dynamic office worden dus persoonlijke werkplekken vervangen door activiteitsgebonden werkplekken.
- Programma Veiligheid Gebouwen
 - Dit project heeft specifiek als doelstellingen: 1) Het realiseren van één toekomstgericht toegangsbeveiligingssysteem voor alle gebouwen die door de FOD Financiën worden gebruikt. 2) De gebouwbeveiliging in zones versterken, al dan niet bijgestaan door daarvoor bevoegd veiligheidspersoneel. De scheiding van de publieke zone van de interne zone is hierin de belangrijkste grens. Zodoende de beveiliging en privacy garanderen van de informatie die de FODFIN vanuit haar kerntaken bijhoudt, zowel als de veiligheid van haar personeelsleden optimaliseren.

Acties die bijdragen aan SDG 11:

- Communicatie- en sensibiliseringscampagne om werknemers aan te zetten tot zachte mobiliteit.
- PLAGÉ-proces voor vermindering energieverbruik en CO²-emissie in 10 gebouwen FOD Financiën in Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Project plaatsen van oplaadpunten voor elektrische dienstauto's in NOGA.

Acties die bijdragen aan SDG 12:

- Self Service Notariaat
 - Via deze toepassing kunnen de Belgische notarissen, mits betaling, hypothecaire getuigschriften aanvragen. Oorspronkelijke getuigschriften worden nog steeds manueel door de medewerkers van de kantoren Rechtszekerheid (RZ) opgesteld. Aanvullende getuigschriften zullen, via een te ontwikkelen webservice, automatisch opgesteld en afgeleverd worden. Deze verdere digitalisering en automatisering van het opstellen van getuigschriften voor het notariaat zal een verhoogde efficiëntie en tijdsbesparing voor zowel de kantoren RZ als het notariaat betekenen.

Actie die bijdraagt aan SDG 15

- CITES
 - Dit project richt zich op de strijd tegen de invoer, uitvoer of doorvoer van invasieve uitheemse planten - en diersoorten is een dagelijkse activiteit van de FOD Financiën, in samenwerking met FOD Volksgezondheid, Veiligheid van Voedselketen en Leefmilieu.

Acties die bijdragen aan SDG 16:

- DIGILEX 2.0
 - De FOD Financiën wil de wetgeving aanpassen aan de digitale wereld en aan de ambities die de FOD in zijn digitale routekaart heeft geformuleerd. In de definitie «2.0» gaat het om de uitvoering van de strategieën waartoe het directiecomité al heeft besloten en de bijwerking van de uitvoeringsbesluiten en rondzendbrieven die daaruit voortvloeien. Daarnaast is het essentieel om het veranderingsbeheer dat voortvloeit uit deze wijzigingen te ondersteunen.
- Redesign Fisconetplus
 - Fisconetplus (publieke toegang) wordt gehermodelleerd om aan de GDPR vereisten te voldoen. In concreto dient de publieke toegang tot Fisconetplus losgekoppeld te worden van een microsoft-account. Authenticatie dient gekoppeld te worden aan de bestaande authenticatiemechanismen binnen de federale overheid.

Acties die bijdragen aan SDG 17:

- Precad online
 - Het project behelst de digitalisering van het eerste deel van het PRECAD-proces in het kader van de aanvragen vanwege de landmeters. De landmeter stelt het verzoek om identificatoren rechtstreeks online via een dynamisch aanvraagformulier PRECAD in plaats van met een aanvraag door middel van een document dat per post (gebeurt niet vaak) of per e-mail wordt verzonden.

3. Duurzaam beheer in de interne werking van de FOD

3.1. Verduurzaming van het wagenpark

In het kader van de voortzetting van de modernisering van het wagenpark heeft de Stafdienst B&B in 2020 een grondige analyse gemaakt van de gebruiksgegevens van de voertuigen voor het jaar 2019 (coronavrij jaar).

Op basis van deze analyse zal het wagenpark in 2021 worden verminderd met 51 voertuigen. Deze 51 voertuigen, die 10 jaar of ouder zijn, worden gedeclasseerd zonder vervanging.

Het wagenpark van de FOD Financiën telt eind 2020:

- 367 personenwagens
- 151 bestelwagens
- 4 minibussen
- 29 motorfietsen
- 7 vrachtwagens
- 8 aanhangwagens

TOTAAL 566

Vaststellingen:

- Na de rationalisering is 63,2 % van het wagenpark van de FOD Fin minder dan 3 jaar oud.
- In geval van een constant blijvend wagenpark zouden in de komende 6 jaar $\pm$ 168 voertuigen (33,4 %) dienen te worden vervangen (gemiddeld 28 voertuigen / jaar). Hiervoor zal een vervangingsplan worden uitgewerkt.
- Nog slechts 17 voertuigen (3,4 %) zijn ouder dan 10 jaar, waaronder een aantal scanvoertuigen die specifieke scanapparatuur bezitten waardoor deze nog een aantal jaar operationeel zullen blijven.
- Op 31.12.2020 heeft 17 pct van de voertuigen als brandstoftype CNG, elektrisch, hybride of plug-In-hybride. Na de rationaliseringsoefening stijgt dit tot 20 %.
- In 2020 bedroeg het totale brandstofverbruik als volgt:
 - Benzine: 296 164 liter,
 - Diesel: 85 766 liter.
- Gemiddelde ecoscore van het wagenpark op 31/12/2020: 66
- Aantal voertuigen met een ecoscore > 75 : 108
- Na voormelde declasseringen in 2021 zal het wagenpark nog 13 voertuigen bevatten met brandstof diesel, en met euronorm 3 of 4. Daarbij zijn 1 vrachtwagen en 5 scanvoertuigen (met specifieke scanapparatuur) die door de aard van het voertuig langer dan 10 jaar operationeel blijven.

3.2. DO-criteria in overheidsopdrachten

In het kader van zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid onderzoekt de Afdeling Aankopen systematisch de mogelijkheid om milieu- en sociale clausules op te nemen in overheidsopdrachten en om de toegang tot overheidsopdrachten voor KMO's te bevorderen.

3.3 Duurzame voeding

Fedorest streeft naar een dienstverlening op maat, met aandacht voor onze klanten, kwaliteitsvolle maaltijden en onze planeet. Fedorest wilt bijdragen tot het welzijn van de medewerkers van de FOD Financiën. Dit kunnen we bereiken door het op maat aanbieden van verse, gezonde en duurzame maaltijden aan eerlijke prijzen.

Op korte termijn engageert Fedorest zich voor twee concrete initiatieven: het behalen van het good food label voor Brussel en het verminderen van de voedselverspilling en het afval in de keukens.

Teneinde het good food label te behalen zal Fedorest onder andere: de hoeveelheid vlees en vis verminderen, koken met seizoensgroenten en fruit, gebruik maken van de aromatische kruiden uit de moestuin van het North Galaxygebouw, informatiecampagnes organiseren voor de sensibilisering van klanten en medewerkers en een selectie aan producten vervangen door een biologisch alternatief.»

6.6. FOD Mobiliteit en Vervoer

Mevrouw Cindy Dequesne, lid van de ICDO, en Mevrouw Anne Berghmans, plaatsvervangster

Activiteiten van de cel DO

De cel Duurzame Ontwikkeling (CDO) van de FOD Mobiliteit en Vervoer is als volgt samengesteld:

- een coördinatrice aangesteld door het directiecomité;
- een secretaris;
- een begrotingsverantwoordelijke;
- verschillende vertegenwoordigers inzake milieubeheer - EMAS;
- een verantwoordelijke duurzame aankopen;
- een verantwoordelijke diversiteit;
- een coördinator handistreaming;
- een coördinatrice gender mainstreaming;
- een verantwoordelijke “armoede”;
- een vertegenwoordigster van de Sociale Dienst;
- een preventieadviseur.

De leden vergaderen meermaals per jaar om de voortgang van de lopende projecten door te nemen. Er worden verslagen van deze vergaderingen opgesteld.

De opdrachten van de cel draaien rond de mobiliteit en de 3 pijlers van duurzame ontwikkeling (op sociaal, milieu- en economisch vlak) en de bewustmaking van het personeel rond de actuele maatschappelijke uitdagingen.

De sociale pijler

De onder deze pijler uiteengezette materies omvatten twee speerpunten:

- De speerpunt burger → acties in verband met het mobiliteitsbeleid: gender mainstreaming, handicap (UNCRRPD), armoede (federaal plan);

- De speerpunt human resources → acties betreffende het personeel van de FOD: diversiteit (gender, handicap, LGBTIQ, armoede, multiculturaliteit, enz.).

De coördinatoren van elk van deze materies zien toe op de follow-up van de federale plannen en nemen deel aan verschillende coördinatievergaderingen.

Handicap UNCRPD

In januari 2020 droeg de coördinatrice handistreaming bij aan de verslaggeving in het raam van de follow-up van de aanbevelingen van het Verdrag over de rechten van personen met een handicap. In december, op de Internationale Dag van Personen met een Handicap, werden de personeelsleden herinnerd aan de rol van het «contact handicap».

Armoede

Een vertegenwoordiger nam deel aan vergaderingen van de federale ambtenaren Armoedebestrijding.

Gender mainstreaming (GM)

De Belgische politieke crisis begon in december 2018 toen de regering Michel ten val kwam. De regering in lopende zaken bleef meer dan 21 maanden aan zet, tot oktober 2020, toen de Vivaldi-regering werd opgericht. Veel acties rond gendermainstreaming konden in 2019 nog plaatsvinden (zie vorig verslag), maar deze regeringscrisis had een aanzienlijke impact op de acties rond gendermainstreaming in 2020. Zonder regering is er immers geen nieuwe beleidsnota en zijn er dus ook geen acties rond gendermainstreaming.

De COVID-19-gezondheids crisis heeft ook de activiteiten van de door het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen opgerichte Interdepartementale Coördinatiegroep voor Gendermainstreaming aanzienlijk vertraagd. Niettemin heeft de coördinatrice in 2020 op het vlak van gendermainstreaming het volgende ondernomen:

- Deelname aan de vergadering 2020 georganiseerd door de interdepartementale coördinatiegroep van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen bepaald door artikel 6 van de wet van 12 januari 2007 en conform artikel 2 van het koninklijk besluit van 26 januari 2010.
- Implementatie van genderbudgeting in de FOD Mobiliteit en Vervoer voor het jaar 2020.

Diversiteit

De stafdienst P&O volgt het diversiteitsbeleid van de FOD Mobiliteit en Vervoer. In 2020 heeft de cel Diversiteit, gelet op de situatie van de gezondheids crisis, minder acties uitgevoerd:

- Deelname aan de organisatie van de Federale Dag van de Diversiteit met als thema: ‘Virtueel werk/echte discriminatie?’ van het Federaal Netwerk voor Diversiteit en verspreiding onder het personeel voor deelname aan het webinar;

- Diverse mededelingen/artikelen via de interne media over: de Internationale Dag van (de Rechten van) de Vrouw, Internationale Dag van Personen met een Handicap, Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie, top skills, Felink-opleidingen, enz.;
- Aanvraag van subsidies en aanpassing van werkplekken (handicap);
- Bestelling van transparante mondkmaskers (handicap en COVID);
- Aanpassing van een opleiding met 2 slechthorenden (voorbereiding van de opleiding die omwille van COVID werd uitgesteld);
- Aanmaak van een diversiteitslogo voor intern gebruik bij de FOD;
- Organisatie van integratiesessies over diversiteit met de actieve deelname van nieuwe medewerkers rond de volgende thema's: racisme en leeftijd.

Gelijklopend hiermee heeft de cel Diversiteit de werkzaamheden afgerond die nog moesten worden gevalideerd en/of gecommuniceerd: aanpassing van het diversiteitscharter, ontwerp van een pagina (SharePoint in progress) of nog, opmaak van een checklist diversiteit voor de leden van een selectiejury.

De milieupijler

Sinds 2007 is de FOD Mobiliteit en Vervoer EMAS-geregistreerd. 2020 vormde de start van een nieuwe 3-jarige cyclus. De studie van de impact van onze activiteiten werd dus bijgewerkt. Deze bijwerking leidde tot nieuwe doelstellingen en actieplannen. In de milieuverklaring die op de website van de FOD Mobiliteit en Vervoer staat, worden de ter zake ondernomen acties uitvoerig beschreven.

De economische pijler

Deze pijler betreft vooral de duurzame aankopen. Eind 2020 werd een werkgroep bestaande uit verschillende vertegenwoordigers van het milieubeheer (EMAS) en van de dienst Overheidsopdrachten opgericht. Het hoofddoel dat deze groep nastreeft is de diensten helpen om bij hun aankopen beter rekening te houden met duurzaamheid. Zo vervult deze groep een rol als bewustmaker naar de diensten toe voor wat betreft de duurzame aard van overheidsopdrachten en de procedures voor de toekenning van subsidies.

De eerste vergadering van deze werkgroep bood de gelegenheid om een stand van zaken op te maken en verbeteringspistes voor 2021 te verkennen. Een van deze pistes betreft de manier waarop we nauwkeuriger kunnen toezien op de opname van duurzaamheidscriteria in onze bestekken. Tijdens de vergaderingen over de inventaris van de contracten moedigt de dienst Overheidsopdrachten de beherende diensten aan om vooraf na te denken over de plaatsing van hun toekomstige opdrachten en over de mogelijkheid om er duurzaamheidselementen in op te nemen. Zodra de inventaristabel up-to-date is, brengt de dienst Overheidsopdrachten de vertegenwoordigers van het EMAS-beheer op de hoogte zodat deze laatsten de beherende diensten zouden helpen om de duurzaamheidscriteria concreet te formuleren en samen met hen de beste plaats om deze in te lassen (in het voorwerp van de opdracht, in de beschrijving van de opdracht, in de selectie- en gunningscriteria of in de technische specificaties) te bepalen.

Tot slot zet de FOD Mobiliteit zijn project voor de vergroening van het voertuigenpark (zie punt over mobiliteit hieronder) voort. De onderhoudsproducten en het kantoormateriaal zijn bovendien grotendeels gelabeld en ze voldoen aan bindende duurzaamheidscriteria.

Mobiliteit

Duurzame mobiliteit is een erg belangrijk thema voor onze FOD. Het behoort tot onze corebusiness. Daarom willen we een toonbeeld zijn. De meerderheid van ons personeel verplaatst zich met het openbaar vervoer. Voor dienstreizen geven we voorrang aan verplaatsingen met de trein. In 2015 werd er gestart met de rationalisering en vergroening van ons voertuigenpark. We beschikken momenteel over 22 recente hybridevoertuigen en over 5 CNG-voertuigen op een totaal van 139 voertuigen. We zien erop toe onze verplichtingen in verband met het bedrijfsverkeersplan (BVP) na te komen.

Om de gewesten in hun strijd voor een betere luchtkwaliteit (via de invoering van lage-emissiezones - Low Emissions Zones) te ondersteunen, verstrekt de DIV de gewestelijke overheid bepaalde technische gegevens uit de Kruispuntbank voor Voertuigen. Het doel is om de gewestelijke overheden in staat te stellen Belgische en buitenlandse voertuigen te controleren die vanwege hun negatieve invloed op de luchtkwaliteit niet meer op hun grondgebied worden toegelaten. De terbeschikkingstelling van deze gegevens wordt geregeld door het sluiten van een gegevensuitwisselingsprotocol.

We verzorgden ook een tussenkomst op de EMAS Day 2020, die op 2 oktober door het Waalse Gewest werd georganiseerd, in het kader van het thema: "Milieubeheersysteem en duurzame mobiliteit".

Bewustmaking - communicatie

In het raam van onze EMAS-registratie wordt elk jaar een communicatieplan voor duurzame ontwikkeling opgesteld. In 2020 moesten ingevolge de pandemie verschillende acties worden stopgezet en moest de communicatie vanuit een nieuwe, meer digitale invalshoek worden aangepakt. De volgende acties konden niettemin plaatsvinden:

- Organisatie van een week van de duurzame ontwikkeling en van een week van de mobiliteit: opleiding over composteren, ritje met de elektrische fiets, een fotowedstrijd "Wat doe ik vandaag om een duurzamere toekomst voor te bereiden?" Onlinedebat "Energie, vervoer en maatschappij - Welke toekomst?";
- Mededelingen via artikelen op intranet over verschillende thema's zoals de milieuresultaten, het smogalarm, de ozonpieken, de SDG's (Sustainable Development Goals - Doelstellingen van duurzame ontwikkeling die door de VN zijn gevalideerd), ...;
- Tips en tricks om thuis minder te verbruiken via het Yammer-platform.

De maatregelen en acties van de FOD om bij te dragen tot een DO (core business)

Duurzame ontwikkeling maakt integraal deel uit van het managementplan 2013-2019 van de FOD Mobiliteit en Vervoer. De beleids- en operationele doelstellingen zijn nauw verbonden met de DO en dit komt tot uiting in de bestuursovereenkomst. Enkele markante feiten van dit voorbije jaar:

DG Scheepvaart:

Een van de belangrijke projecten voor 2020 is de opsporing van olielozingen en de meting van gasemissies met drones in het rechtsgebied van de haven van Antwerpen. Het vermogen om op afstand olielozingen in het water en de uitstoot van schepen op te sporen en te controleren wordt namelijk steeds belangrijker vanwege de voortdurende bedreiging van de mariene fauna en het ecosysteem. Indien correct toegepast, kan teledetectie als een nuttig bewakingsmiddel fungeren. Het kan de vroegtijdige detectie van olievlekken mogelijk maken, schattingen van de grootte geven en helpen bij het voorspellen van de beweging van de vlek en eventueel de aard van de olie. Deze informatie zal waardevol zijn voor het vergemakkelijken van saneringsoperaties en zal niet enkel bijdragen tot de redding van de fauna en het behoud van het evenwicht van het lokale ecosysteem, maar zal ook een inschatting van de schade opleveren en helpen bij de identificatie van de vervuilers om ervoor te zorgen dat het beginsel «de vervuiler betaalt» wordt nageleefd. Dit beginsel is een van de grondbeginselen van duurzame ontwikkeling om de kosten van de sanering voor de samenleving te beperken en de druk op de industriële om hun afval te beperken, te verhogen.

In samenwerking met de Haven van Antwerpen, de Universiteit Antwerpen en de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer, vertegenwoordigd door ons Directoraat-Generaal Scheepvaart, werd bij EMSA (European Maritime Safety Agency) de aanvraag ingediend voor de inzet van op afstand bestuurd luchtvaartuigsystemen.

[\[http://www.emsa.europa.eu/operations/rpas.html\]](http://www.emsa.europa.eu/operations/rpas.html) via het bedrijf Nordic Unmanned). Het doel van het project is de uitvoering van een test op de detectie van olielozingen en de meting van de gasemissies van schepen met behulp van drones binnen het rechtsgebied van de haven van Antwerpen. Het RPAS kan ook helpen bij de identificatie van de bron van de olielaag, dankzij camerabeelden voor vlekdetectie en volume-inschatting en om potentiële vervuilers te traceren. De overvlucht van het RPAS kan ter plaatse operationele informatie verschaffen door de aanwezigheid van een olielozing te bevestigen en door het type potentiële lozing, de omvang en het volume van de lozing te analyseren. Gasvormige emissies (bv. zwavel- en stikstofverbindingen) zullen tijdens de tweede uitrol in februari 2021 met een “sniffersensor” worden gemeten. Deze sensor wordt gebruikt om de componenten van scheepsemissies te meten en om te controleren in welke mate de schepen aan de geldende normen voldoen. Dit project zal het onder meer mogelijk maken om het gebruik van dit soort apparaat te evalueren, aangezien het RPAS wordt beschouwd als een kosteneffectieve oplossing voor een doeltreffend toezicht op de verontreiniging van de zee.

De inzet van de drone in het rechtsgebied van de haven van Antwerpen startte in 2020 en zou normaliter in 2021 eindigen.

DG Wegvervoer en Verkeersveiligheid

1. Technische normen voor betere milieuprestaties van nieuwe voertuigen

Toen het Diesलगateschandaal aan het licht kwam, werd duidelijk dat het noodzakelijk was om beter toezicht te houden op de uitstoot van nieuwe voertuigen, zowel lichte (auto's en bestelwagens) als zware (vrachtwagens, touringcars, landbouwvoertuigen).

In dit verband worden vanaf 2019 op progressieve en geleidelijke wijze nieuwe technische normen van kracht die bedoeld zijn om betere milieuprestaties te genereren.

Voor lichte voertuigen (auto's en bestelwagens) hebben de aangenomen testmethoden tot doel de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen en CO², het brandstofverbruik en de elektrische actieradius van lichte voertuigen (= WTLP-test, uitgevoerd in een laboratorium) alsook de uitstoot van de verontreinigende stoffen «fijne deeltjes» (FPM) en «stikstofoxiden» (NOx) (= RDE-test, uitgevoerd in reële rijomstandigheden) beter te berekenen. RDE is sinds september 2019 al van toepassing voor voertuigen met een massa onder de 1305 kg (Euro 6d-TEMP-norm) en vanaf 1 september 2020 is RDE ook verplicht voor lichte bedrijfsvoertuigen met een referentiemassa van meer dan 1305 kg. Bovendien zullen de RDE-emissiegrenswaarden vanaf 1 januari 2021 (overgang naar Euro 6d-norm) voor het eerst worden aangescherpt voor de lichtste auto's en bedrijfsvoertuigen (referentiemassa van minder dan 1305 kg).

Met betrekking tot zware voertuigen heeft een in 2019 ingevoerde maatregel het feit ingevoerd dat, om bepaalde voertuigcategorieën voor het eerst in Europa te kunnen inschrijven, men voortaan een door de fabrikant opgesteld klanteninformatiedossier moet kunnen voorleggen. In dit dossier moeten onder meer de CO₂-uitstoot en het brandstofverbruik van het voertuig vermeld staan. Deze formaliteit werd in het jaar 2020 tweemaal uitgebreid:

- in eerste fase voor voertuigen tussen 7,5 t en 16 t met een configuratie van 4 x 2 assen (inwerkingtreding op 1 januari 2020),
- in een tweede fase voor alle voertuigen met een 6 x 4 of 8 x 4 assenconfiguratie (inwerkingtreding op 1 juli 2020).

Deze CO₂-emissiegegevens werden in september 2020 voor het eerst geïnventariseerd en aan de Europese Commissie meegedeeld.

Tot slot moet worden opgemerkt dat een wijziging van Verordening 1230/2012 op 1 september 2020 in werking is getreden voor nieuwe landbouwvoertuigen. Deze wijziging is bedoeld om de voertuigcabines aerodynamischer te maken, wat resulteert in een lager brandstofverbruik.

2. Verplaatsingen per fiets en te voet aanmoedigen door te zorgen voor betere veiligheidsomstandigheden

In het kader van de inspanningen om de Europese doelstelling om het aantal verkeersdoden tussen 2010 en 2020 met 50% te verminderen, heeft de wet van 22 juni 2020 enkele wijzigingen aangebracht in het Verkeersreglement met betrekking tot voetgangers en fietsers.

Met deze wijzigingen wilde men een aantal onnauwkeurigheden rechtzetten teneinde een begrijpelijk en veilig kader te creëren dat verplaatsingen te voet en met de fiets in betere veiligheidsomstandigheden stimuleert. Enkele van deze veranderingen zijn:

- de wijziging van artikel 2.68, waarmee vanuit de bekommernis om duidelijkheid de invoering van de schoolstraat werd vereenvoudigd: een eenvoudig C3-bord, aangevuld met een extra bord met de woorden «schoolstraat» volstaat nu om motorvoertuigen tijdelijk of op bepaalde tijdstippen de toegang tot de schoolstraten te verbieden (het is dus niet langer nodig om een afsluiting te plaatsen),

- de wijziging van artikel 61, zodat de verkeerslichten die een fiets omringd door pijlen of die het silhouet van een fietser of voetganger afbeelden, voortaan gelden voor fietsers, maar ook voor bestuurders van tweewielige bromfietsen als zij op het fietspad mogen rijden.

Wat de bewustmaking betreft, moet worden opgemerkt dat er in mei 2020 een specifieke fiche is opgesteld over de regels voor het delen van de openbare weg met fietsers. Deze fiche zal worden toegevoegd aan de processen-verbaal van verkeersovertreders die een overtreding hebben begaan tegen een fietser om hen bewust te maken van de gevolgen van hun gedrag.

3. De modal shift voor het goederenvervoer aanmoedigen

Om de modal shift van het goederenvervoer per bestelwagen of vrachtwagen naar de fiets te ondersteunen, werd het Verkeersreglement zodanig gewijzigd dat aanhangwagens die door fietsen worden getrokken bij het vervoer van goederen nu een maximale breedte van 1,20 m mogen hebben in plaats van 1,00 m wanneer ze worden gebruikt in het kader van pilootprojecten (koninklijk besluit van 16 juni 2020 tot wijziging van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg met betrekking tot de door fietsen getrokken aanhangwagens in het kader van pilootprojecten voor het goederenvervoer).

De uitvoering van deze pilootprojecten zou door de gewesten kunnen worden georganiseerd, met dien verstande dat de regering van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest in dit verband al een initiatief heeft genomen. Deze vervoerswijze is immers niet alleen onmiskenbaar duurzaam, maar ook sneller en efficiënter in een stedelijke omgeving met veel autoverkeer.

4. De digitalisering van vervoersdocumenten ondersteunen

Met betrekking tot de digitalisering van de vervoersdocumenten is in de loop van 2020 de aandacht komen te liggen op de oprichting van een gemeenschappelijk Access Point (platform) om de toegang van de Benelux-autoriteiten tot e-CMR (elektronische vrachtbrieven), in het kader van het proefproject voor de Benelux, te harmoniseren en te vergemakkelijken. De oprichting van dit Access Point bereidt de Benelux-landen ook voor op de verplichtingen van Verordening (EU) nr. 2020/1056 van het Europees Parlement en de Raad betreffende elektronische informatie over het goederenvervoer, bekend als «eFTI» (Electronic Freight and Transport Information), die op 15 juli 2020 is gepubliceerd. Deze verordening die in augustus 2024 in werking zal treden, maakt deel uit van het 3de Mobility Package en wil de digitale omschakeling van het goederenvervoer en de logistiek in de EU bevorderen door een rechtsgrondslag te creëren voor de elektronische overdracht van alle wettelijk vereiste gegevens tussen vervoers- en logistiekbedrijven enerzijds en nationale en Europese autoriteiten anderzijds. Hoewel de verordening niet bindend is voor de digitalisering van vervoersdocumenten, bepaalt zij wel dat, wanneer gedigitaliseerde vervoersdocumenten worden gebruikt, de gegevens moeten worden gedeeld via gecertificeerde en compatibele eFTI-platforms en -dienstverleners. De doelstellingen zijn de vermindering van de administratieve kosten voor bedrijven, de verbetering van de handhavingscapaciteit van de bevoegde autoriteiten en de verhoging van de efficiëntie en duurzaamheid van het vervoer.

5. Implementatie van Verordening 2019/2144 betreffende de algemene veiligheid van motorvoertuigen

In november 2019 heeft de publicatie van Verordening (EU) nr. 2019/2144 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de voorschriften voor de typegoedkeuring van motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan en van systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd wat de algemene veiligheid ervan en de bescherming van de inzittenden van voertuigen en kwetsbare weggebruikers betreft, ook wel de “General Safety Regulation” genoemd, de progressieve invoering van geavanceerde veiligheidsinrichtingen vanaf 2022 voor de nieuwe voertuigmodellen geratificeerd.

Concreet gaat het om een reeks inrichtingen zoals:

- voor auto's, bestelwagens, vrachtwagens en bussen: waarschuwing bij slaperigheid of afleiding van de bestuurder, intelligente snelheidsaanpassing (ISA), achteruitrijbeveiliging met detectie door camera of sensoren en datarecorder in geval van een ongeval («black box»),
- voor auto's en bestelwagens: rijstrookassistentie, geavanceerd noodremstelsysteem en verbeterde veiligheidsgordels bij crashtests,
- voor vrachtwagens en bussen: specifieke eisen om het directe zicht van bus- en vrachtwagenchauffeurs te verbeteren en de dode hoek weg te werken, voertuigen die zijn uitgerust met front- en zijinrichtingen om kwetsbare weggebruikers tijdig op te merken en de chauffeurs te waarschuwen voor hun aanwezigheid, met name bij het veranderen van richting.

Met de goedkeuring van deze maatregelen wil men tegen 2038 meer dan 25.000 levens redden en ten minste 140.000 ernstige verwondingen voorkomen. Zo wil men bijdragen tot de langetermijndoelstelling om het aantal doden en zwaargewonden op de weg tegen 2050 tot bijna nul te herleiden («Vision Zero»). Door de bestuurders de kans te geven zich vertrouwd te maken met bestuurdersassistentietechnologieën, effenen en bevorderen deze geavanceerde veiligheidsvoorzieningen bovendien de overgang naar autonoom rijden, wat een aanzienlijk potentieel inhoudt om menselijke fouten te beperken en nieuwe mobiliteitsoplossingen aan te reiken. Om de praktische uitvoering van de General Safety Regulation mogelijk te maken, moeten nu een aantal secundaire wetgevingsbesluiten worden vastgesteld. Het DG WVVV blijft dan ook toezicht houden op de lopende werkzaamheden, met bijzondere aandacht voor rijondersteuningssystemen voor bestuurders die het mogelijk maken om de veiligheid van kwetsbare weggebruikers te vergroten.

DG Luchtvaart

Met de vorming van een volwaardige regering werd er een nieuw impuls gegeven. Onze nieuwe minister van Mobiliteit, de heer Georges Gilkinet, heeft aangekondigd dat hij proactief maatregelen zal nemen die bijdragen om de milieu-impact van de luchtvaart grondig te verminderen. Onze luchthaven moeten op dit vlak echte innovatiecentra worden.

- Een rustig debat op gang brengen voor eerlijke en doeltreffende maatregelen om de impact van de luchtvaartactiviteit op de overvlogen bevolking te verminderen.
- Pleiten voor een Europees plan om kerosine te belasten en korteafstandsvluchten met het vliegtuig te af te schaffen.

Sinds 1 september 2020 en na heel wat jaren wachten heeft het DGLV eindelijk een nieuwe directeur-generaal: de heer Koen Milis. De heer Milis wil werken met langetermijndoelstellingen en met een vastgelegd beleidskader dat ons allen kan inspireren en motiveren. Dit biedt zowel een houvast als een marge waarbinnen er zelfstandig initiatieven kunnen worden genomen. Op organisatieniveau komt dit tot uiting in een vernieuwde opdracht en visie, beleidslijnen en duidelijke doelstellingen. Het is ook een belangrijke input voor het beleidsplan van de FOD en voor het aangaan van de dialoog met het kabinet. De huidige luchtvaartcrisis dwingt ons om de bakens in deze gebieden opnieuw uit te zetten.

De COVID-19-pandemie die eind maart 2020 begon, heeft geleid tot een drastische afname van vluchtuitvoeringen. De reisbeperkingen werden in juni 2020 weer versoepeld en veel luchtvaartmaatschappijen en luchthavens hebben hun activiteitsniveau in de zomer opgetrokken. Helaas gaf de heropleving van de epidemie in het najaar de sector nog niet de kans om zich te herstructureren.

Het DGLV werkt actief samen met zijn partners om het vlot verloop van de luchtvaartactiviteiten in het kader van de maatregelen ter bestrijding van de verspreiding van het virus vlot mogelijk te maken. Er werden veel maatregelen genomen zowel voor de lichte luchtvaart als voor het commerciële passagiersvervoer. Er werden ook meerdere ontheffingen, vrijstellingen en reglementaire goedkeuringen verleend om de continuïteit van de vluchtuitvoeringen mogelijk te maken. Tot slot werden er adviezen en andere maatregelen gepubliceerd over de theorie-examens voor pilotenvergunningen, de drones en de modelluchtvaart, de permanente luchtwaardigheid van luchtvaartuigen, de passagiersrechten, de grensoverschrijdingen of de verlenging van vergunningen.

Meer gedetailleerde informatie is beschikbaar op de [desbetreffende pagina van de DGLV-website](#).

Wat de drones betreft, is de datum van toepassing van Verordening (EU) nr. 2019/947 vanwege deze crisis uitgesteld naar 1 januari 2021 (in plaats van de oorspronkelijke datum van 1 juli 2020). Naast de maatregelen die in het kader van de COVID-19-crisis werden ontwikkeld, heeft het DGLV tal van acties ondernomen om deze overgang te vergemakkelijken, zoals de publicatie van een koninklijk uitvoeringsbesluit op 8 november 2020, de invoering van een online registratieplatform, visuele en didactische hulpmiddelen, de deelname aan webinars en de actualisering van de website van het DGLV. Het DGLV bereidt momenteel specifieke geografische zones voor drones voor, die na publicatie bijkomende beperkingen en voorwaarden voor de toegang tot deze gebieden kunnen opleggen.

Op 20 november 2020 keurde de directeur-generaal de bijwerking 2020 van het **Belgisch plan voor de luchtvaartveiligheid 2016-2020** goed. In 2020 bleef de klemtoon liggen op de voortzetting van de invoering van Verordening (EU) nr. 376/2014 en de optimalisering van onze processen en procedures inzake veiligheidsrisico's. Onze belangrijkste focus lag op de uniforme invoer van veiligheidsgegevens in de ECCAIRS-databank (European Coordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems), de bescherming van deze gegevens en de analyse en follow-up van gerapporteerde voorvallen. We zijn ook al gestart met de invoering van het Common European Risk Classification Scheme (ERCS).

Ook werd de nadruk gelegd op de voortgezette ontwikkeling van een "Just Culture"-klimaat. Twee koninklijke besluiten werden onlangs door de minister van Vervoer goedgekeurd. Het eerste koninklijk besluit betreft hoofdzakelijk de oprichting van een orgaan voor «Just Culture» en de bescherming van personen die een voorval hebben gemeld. Het tweede koninklijk besluit betreft de invoering en de werking van een «Just

Culture»-platform. Dit platform zorgt voor de nodige uitwisseling van kennis en ervaring op het gebied van een cultuur van billijkheid tussen de verschillende actoren.

Om de exploitatieveiligheid van drones en een gelijk speelveld binnen de Europese Unie te garanderen, heeft het EASA (Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart) gemeenschappelijke Europese regels uitgewerkt. Deze regelgeving draagt bij aan de ontwikkeling van een Europese markt, waarbij de veiligheid van de vluchtuitvoeringen wordt gewaarborgd en de privacy en veiligheid van de EU-burgers worden gerespecteerd. De veilige integratie van alle nieuwkomers in het Belgische luchtruim zal een van de belangrijkste uitdagingen zijn voor de implementatie van UAS-technologieën en aanverwante vluchtuitvoeringsconcepten.

Ten slotte heeft de COVID-19-pandemie geleid tot een extreme afname van de vluchtuitvoeringen. De sluiting en de heropstart hebben tot veel veranderingen in de vluchtuitvoeringsomgeving geleid. Het EASA en de lidstaten hebben nauw samengewerkt met partners uit de sector om nieuwe of opkomende veiligheidskwesties in verband met COVID-19 op te sporen. Het overkoepelende thema van al deze veiligheidskwesties was de noodzaak om goed functionerende beheersystemen te hebben die ervoor zorgen dat we in staat zijn om onze risico's doeltreffend te identificeren en te beheren.

In het raam van de herziening van het Single European Sky (SES2+), zoals voorzien in de European Green Deal, werkt het DGLV aan passende maatregelen die zullen leiden tot een milieuvriendelijkere luchtvaart. Tegelijkertijd heeft het DGLV, samen met zijn partners, de studie van de implementatie van de Belgian Airspace Vision 2030 aangevat. De Belgian Airspace Vision is een referentiedocument om de structuur, het beheer en de diensten in het Belgische luchtruim te verbeteren. Het DGLV presenteerde ook een geïntegreerde procedure voor de beveiligde, efficiënte, transparante en duurzame publicatie van vluchtprocedures volgens de performance based navigation (PBN) in het Belgische luchtruim.

Tot slot heeft het DGLV in samenwerking met het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM) voortgewerkt aan de implementatie van het Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation (CORSIA) van de ICAO, waarbij de antwoorden op de staatsbrieven, de formele kennisgeving van de deelname van België aan de vrijwillige fase van CORSIA, de actualisering van de lijst van betrokken luchtvaartmaatschappijen en de Belgische CO2-uitstoot voor het jaar 2019 aan de ICAO zijn doorgegeven.

DG Duurzame Mobiliteit en Spoorbeleid

1. Spoorweglawaaï

In 2017 vonden in een ad-hocwerkgroep met de verschillende interveniënten de besprekingen plaats over hoe de retrofitting van de wagons moet worden ondersteund. Uit het werk dat deze groep heeft verzet, bleek dat een subsidiesysteem de meest aangewezen oplossing was voor de ondersteuning van de retrofitting van wagons die in België rijden. Een nota met het voorstel om dit systeem in te voeren werd voorgelegd aan de minister van Mobiliteit die het voorstel heeft goedgekeurd.

In de loop van 2019 heeft het DG DMS het in te voeren subsidiesysteem in detail vastgelegd.

Momenteel legt men de laatste hand aan de wettekst tot instelling van deze steunregeling.

Vervolgens moeten de noodzakelijke budgetten ter beschikking worden gesteld opdat dit systeem zou kunnen worden ingevoerd.

Op 16 juni 2019 is de Uitvoeringsverordening (EU) 2019/774 in werking getreden. Dit houdt in dat lawaaierige wagons vanaf december 2024 niet meer mogen rijden op bepaalde gedeelten van het Europese spoorwegnet die als «Stillere routes» (“Quieter routes”) bekend staan. Het DG DMS heeft in samenwerking met Infrabel de baanvakken van het Belgische spoorwegnet geïdentificeerd die als stillere routes moeten worden beschouwd op basis van de op Europees niveau vastgestelde methodologie. De lijst van deze stillere routes is formeel ter kennis gebracht van het Europese Spoorwegbureau en aan de Europese Commissie overeenkomstig de bepalingen van de uitvoeringsverordening.

Deze lijst evenals een kaart van de stillere routes in België zijn beschikbaar op de website van het Europees Spoorwegbureau.

De COVID-crisis heeft geen invloed gehad op dit project.

2. Bijdragen tot de ontwikkeling van de drie goederencorridors die België doorkruisen ter versterking van het concurrentievermogen van het internationale goederenvervoer per spoor

De drie corridors die België doorkruisen, zijn de corridor Noordzee-Middellandse Zee (RFC NSMED), waarvan het DG DMS het voorzitterschap waarneemt, de corridor Rijn-Alpen (RFC RALP) en de corridor Noordzee-Baltische zee (RFC NSB).

RFC NSMED: Terwijl het aantal treinpaden dat door de corridor voor het jaar 2020 wordt aangeboden is toegenomen, is het aantal aanvragen van vooraf geregelde treinpaden stabiel gebleven ten opzichte van het jaar 2019.

In de eerste maanden van 2020 is het verkeersvolume echter sterk gedaald als gevolg van stakingen in Frankrijk en als gevolg van de COVID-19-pandemie en de sluiting van het Franse nachtspoornet ingevolge de lockdown. In de tweede helft van 2020 kan een geleidelijke hervatting van het verkeer worden waargenomen, zonder echter dat het niveau van 2020 weer volledig wordt bereikt.

Door de afname van het verkeer tijdens de eerste maanden van de pandemie, en met name de sterke afname van het aantal reizigerstreinen, kon de stiptheid op de corridor tijdelijk worden verbeterd. Met de hervatting van het verkeer is de stiptheid echter opnieuw gedaald tot onder de door de RFC gestelde doelen.

Om de algemene stiptheid te verbeteren, is het vaste team van de corridor in 2020 begonnen met het opsporen van «zieke» treinen en de oorzaken daarvan, alsook met een pilot tussen Lyon en Bettembourg. Het doel van deze pilot is toezicht te houden op de dagelijkse gang van zaken in de terminals, teneinde het stipte vertrek van de treinen te bevorderen. Ook al heeft deze pilot door de pandemie vertraging opgelopen, toch zou dit project, als de resultaten overtuigend zijn, kunnen worden uitgebreid naar andere terminals in de corridor.

Het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie in januari 2020 heeft gevolgen gehad voor het bestuur van de corridor, aangezien er geen vertegenwoordigers van het Verenigd Koninkrijk in het uitvoerend comité zitten. Op 1 januari 2021 zal het Verenigd Koninkrijk officieel uit alle instanties van de corridor stappen, waardoor het tracé en de toewijzing van de treinpaden zullen veranderen.

RFC RALP: In 2020 heeft de corridor een studie opgestart over de haalbaarheid om het in de luchtvaart gebruikte «Air-Collaborative Decision Making»-model te transponeren naar het spoor om de stiptheid van de corridor te verbeteren. Deze studie, «Rail-Collaborative Decision Making» genoemd, stoelt op Europese subsidies.

De beheersraad van de corridor heeft ook een langetermijnanalyse (tot 2030) gemaakt van de capaciteitsproblemen op de RFC. Na de presentatie van deze analyse heeft het uitvoerend comité besloten om in 2021 uitzonderlijk bijeen te komen om samen te werken aan de oplossing van de capaciteitsproblemen op de corridor.

COVID-19 had ook een impact op de activiteiten van de RFC RALP. Het verkeer op de corridor kende een aanzienlijke daling in de maanden maart, april en mei, met daarna een geleidelijk herstel. Anderzijds heeft de sterke daling van het aantal reizigerstreinen tijdens de pandemie tezelfdertijd geleid tot een sterke stijging van de stiptheid. Door de hervatting van het reizigersvervoer is de stiptheid echter weer naar het gebruikelijke peil teruggekeerd.

RFC NSB: In december 2019 is de intentieverklaring voor de uitbreidingen naar Gent/Terneuzen en Zeebrugge naar de Europese Commissie verstuurd. Het Comité voor de gemeenschappelijke Europese Spoorwegruimte (SERAC) heeft het verzoek om uitbreiding onderzocht en dit was het voorwerp van een schriftelijke procedure. De uitbreidingen moeten eind 2020-begin 2021 formeel worden goedgekeurd.

COVID-19 had ook een impact op de activiteiten van de RFC NSB. Ook deze corridor kende een aanzienlijke daling van het verkeer in de maanden maart tot mei, met daarna een langzaam herstel.

3. Subsidies voor het goederenvervoer per trein

In 2019 heeft de FOD Mobiliteit 13,5 miljoen euro subsidies toegekend aan spoorwegondernemingen. Deze steun is vooral bedoeld om het aandeel van het spoor in het goederenvervoer vanuit milieuoogpunt in stand te houden of te vergroten. Een grotere benutting van het spoor vermindert immers het aantal vrachtwagens op onze wegen en heeft dus een positief effect op de files en de vervuiling.

De modal shift, dat is de verschuiving van het goederenvervoer over de weg naar andere vervoersmodi, is een belangrijke stap naar een duurzamere mobiliteit. De verschillende vervoersmodi staan momenteel nog niet op gelijke voet, vooral dan wat de externe kosten betreft. Om het nadeel dat de spoorwegsector nog ondervindt, te milderen, heeft de Belgische Staat sedert 2005 een ondersteuningsprogramma voor het gecombineerd vervoer lopen en sedert 2013 ook een voor het verspreid vervoer.

Gecombineerd vervoer

Het gecombineerd vervoer per spoor is het vervoer van intermodale transporteenheden. Het gaat om containers, wissellaadbakken en opleggers die op verschillende transportmiddelen kunnen worden geladen, maar die het grootste deel van het traject per spoor afleggen. Tussen de verschillende vervoersmodi zijn het de transporteenheden die worden overgeslagen en niet de goederen zelf. Het merendeel van deze containers komen het land binnen via de havens van Antwerpen of Zeebrugge.

Verspreid vervoer

Verspreid vervoer is het vervoer van een of meer spoorwagens, die bij een of meer bedrijven worden opgehaald en vervolgens een grotere trein vormen en naar een andere binnen- of buitenlandse bestemming rijden, waar de spoorwagens meestal naar verschillende bedrijven gaan. Het voordeel van deze transporttypes is de vermindering van het aantal vrachtwagens op de Belgische wegen, wat weer zorgt voor minder files en dus minder vervuiling. Daarom moedigt de FOD Mobiliteit en Vervoer het gebruik ervan aan via de toekenning van subsidies. Deze zijn nodig voor de transportfirma's door de bijkomende kosten die ontstaan door de specifieke hantering die bij de overdrachten op de wagons moeten gebeuren.

13,5 miljoen euro subsidies

In 2019 werd er voor het gecombineerd vervoer 4 miljoen euro vrijgemaakt voor een totaal van 160.000 intermodale transporteenheden; dit komt neer op een gemiddelde subsidie van ongeveer € 24 per eenheid. Wat het verspreid vervoer betreft, gaat het om 9,5 miljoen euro die werd toegekend voor een totaal van 113.000 wagons, wat neerkomt op ongeveer € 83 per wagon.

Het federale steunmechanisme voor het gecombineerd en verspreid vervoer loopt af op 31 december 2020.

Het is aangewezen om de toekomst van dit steunmechanisme te bepalen op basis van de opgedane ervaring, de marktontwikkelingen en buitenlandse voorbeelden. Daarom heeft de FOD een studie besteld om de impact van de bestaande regeling te evalueren, om de steunmechanismen die in een aantal Europese landen worden toegepast, te vergelijken en om aanbevelingen te doen voor een eventuele steunregeling die na 2020 in België van toepassing zou zijn.

Als gevolg van de COVID-19 crisis werd deze studie later voltooid dan gepland, waardoor de administratie onvoldoende tijd had om een nieuw steunvoorstel voor te bereiden en aan de nieuwe regering voor te leggen. Daarom is de huidige steunregeling voor gecombineerd vervoer en verspreid vervoer met een jaar verlengd tot en met 31 december 2021. Dit gebeurde bij de «Wet van 20 mei 2020 om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus SARS-CoV-2 inzake spoorvervoer». De Europese Commissie heeft op 11 september 2020 de verlenging van de huidige steunmaatregel met één jaar goedgekeurd.

De verlenging van de steunmaatregel maakt het mogelijk het huidige aanbod van gecombineerd en verspreid vervoer te behouden, zodat de verladers zich niet tot het wegvervoer wenden, hetgeen in strijd zou zijn met de doelstellingen die tot dusver met de steunregeling werden nagestreefd.

Als gevolg van de COVID-19-crisis is het aantal intermodale eenheden dat in het gecombineerd vervoer wordt vervoerd en het aantal conventionele wagons in het verspreide vervoer in 2020 met meer dan 20% gedaald.

Indien het voorstel van de administratie voor een nieuwe steunregeling voor het gecombineerd vervoer en het verspreid vervoer door minister Gilkinet wordt aanvaard, zal het met de spoorwegsector worden besproken alvorens de nodige wetteksten worden uitgewerkt en door de federale regering en de Europese Commissie worden goedgekeurd. Het is de bedoeling dat op 1 januari 2022 een nieuwe steunregeling van

start kan gaan.

4. Bevorderen van intelligente vervoerssystemen en MaaS-toepassingen (MaaS = mobility as a service)

Intelligente vervoerssystemen (Intelligent Transport Systems, ITS) zijn het resultaat van de integratie van informatie- en communicatietechnologieën in het wegvervoer en de interfaces ervan met andere vervoerswijzen. Het doel is om innovatieve diensten voor duurzame mobiliteit te leveren.

De FOD Mobiliteit en Vervoer is, in samenwerking met de gewestelijke vervoersautoriteiten, verantwoordelijk voor een nationaal toegangspunt voor multimodale reisinformatiediensten. Dit toegangspunt vloeit voort uit de Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/1926 van de Europese Commissie van 31 mei 2017. Zo wil de Europese Unie de ontwikkeling van multimodale reisplanners stimuleren, die traditionele vervoersvormen zoals trein, tram en bus combineren met nieuwe vormen van personenvervoer (deelfietsen, carpooling, enz.). Het Belgische nationale toegangspunt centraliseert alle beschikbare datasets over het reizigersvervoer in België. Het gaat daarbij enerzijds om geregeld vervoer (zoals trein, bus, tram) en anderzijds om vervoer op aanvraag (zoals pendelbussen, taxi's, deelfietsen, carpooling), alsook om persoonlijk vervoer (eigen auto, eigen fiets, te voet, ...). Dit centrale platform moet aanbieders van reisinformatiediensten en makers van digitale kaarten in staat stellen multimodale reisplanners te ontwerpen. Dit zal verplaatsingen van deur tot deur binnen de Europese Unie vergemakkelijken en zo de verschuiving naar een meer duurzame mobiliteit bevorderen. Het Nationaal Geografisch Instituut (NGI) is verantwoordelijk voor de voortgezette ontwikkeling en het beheer van dit toegangspunt, en heeft daartoe de website www.transportdata.be ontwikkeld.

In februari 2019 is de FOD toegetreden tot de MaaS-alliantie. MaaS staat voor het begrip van mobiliteit als dienstverlening (Mobility as a Service). Hierbij worden de reizigers centraal gesteld en krijgen ze op basis van hun noden mobiliteitsoplossingen op maat aangereikt. MaaS is een applicatie op een smartphone die de verschillende mobiliteitsaanbieders samenbrengt. Het doel is om het gebruik van de eigen auto te verminderen door andere mobiliteitsoplossingen op een vlotte en gebruiksvriendelijke manier te combineren.

MaaS kan dus leiden tot een modal shift. Een verandering in onze gewoonten om de eigen auto te vervangen door andere, meer duurzame vervoermiddelen. Vooral in stedelijke gebieden, waar veel korte ritten worden gemaakt.

Voor de FOD Mobiliteit en Vervoer is MaaS een pijler van het toekomstige model van duurzame mobiliteit en een belangrijk instrument voor de verwezenlijking van de modal shift. Daarom willen we de ontwikkeling en toepassing van de MaaS-applicatie stimuleren. Door onze deelname aan de MaaS-alliantie willen we leren hoe het federale beleid hieraan kan bijdragen en hoe de MaaS kan de verschuiving van het gebruik van de eigen wagen naar duurzamere vervoerswijzen maximaal stimuleren.

5. Mobiliteitsbudget

Na de goedkeuring van de mobiliteitsvergoeding in 2018 wenste de regering een ruimere maatregel in te voeren, het «mobiliteitsbudget» genaamd, om de begunstigden van bedrijfswagens aan te moedigen om over te schakelen op alternatieve vervoersmodi, met behoud van

hetzelfde gunstige fiscale kader. Deze maatregel houdt meer bepaald de mogelijkheid in voor werkgevers om hun werknemers een voor de alternatieve vervoersmodi voorbehouden mobiliteitsbudget aan te bieden ter vervanging van hun bedrijfswagen of in combinatie met een milieuvriendelijkere bedrijfswagen. Het eventuele saldo van dit mobiliteitsbudget is deels vrijgesteld van belasting aangezien het nog steeds onderworpen is aan socialezekerheidsbijdragen. De directie Mobiliteit heeft meer bepaald bijgedragen aan de definitie van een milieuvriendelijker voertuig en aan de bepaling van de alternatieve vervoersmodi die in aanmerking komen. De wet werd goedgekeurd op 17 maart 2019 en gepubliceerd op 29 maart 2019, samen met het uitvoeringsbesluit.

6. Energie-klimaatplan

Om te voldoen aan de energie- en klimaatdoelstellingen van de EU voor 2030 moest naar België een Nationaal Energie- en Klimaatplan voor 10 jaar opstellen voor de periode van 2021 tot 2030. De FOD Mobiliteit en Vervoer werd betrokken bij de voorbereiding van het geïntegreerde Belgische Nationaal Energie-Klimaatplan.

Nadat het ontwerpplan eind 2018 bij de Commissie was ingediend, moest België uiterlijk op 31 december 2019 de definitieve versie indienen. Het DG DMS heeft actief deelgenomen aan de uitwerking ervan door concrete maatregelen voor te stellen, zoals de voltooiing van het GEN (hoofdzakelijk het op 4 sporen brengen van de lijnen 161 en 124).

Directie Vervoersinfrastructuur – Beliris

In de richtsnoeren van het managementplan 2020-2025 komt voornamelijk de wil van Beliris tot uiting om zijn werkmethoden duurzamer te maken en het personeel te overtuigen van de noodzaak tot verandering. Een van de acties was de creatie van een nieuwe deeltijdse functie door een duurzaamheidscoördinator aan te stellen. Zijn belangrijkste taak voor 2021 zal erin bestaan een voorbeeldig duurzaamheidsbeleid vast te leggen en uit te voeren op basis van de operationele doelstellingen van het managementplan 2020-2025.

Naar aanleiding van de deelname aan reflectiegroepen en workshops over hergebruik is een voorstel gedaan om het bestek (BB) studies te actualiseren op basis van de ontwikkeling van onze kennis, onze ervaringen en de realiteit op het terrein. Er moet ook worden opgemerkt dat sinds begin 2020 de nieuwe eisen in verband met duurzaamheid die in de bestekken (studies en werken) zijn opgenomen, van toepassing zijn. De follow-up van en het toezicht op de inventarissen voor “hergebruik”, de waterbeheerplannen, de afvalbeheerplannen en de mobiliteitsplannen, die in het duurzaamheidsbeleid zullen worden geformaliseerd, beginnen te werken. Een jaar na de invoering van de functie van coördinator projectoplevering (CPO) is de feedback van de beheerders en de «bouwteams» van Beliris (die in de uitvoeringsfase hoofdzakelijk bestaan uit een of meer projectleiders, een of meer werfcontroleurs en een of meer juristen) positief geweest. Follow-up en ondersteuning op basis van beheersplannen en bestekken (studies en werken) zorgen voor een beter onderhoud en de bestendiging van de duurzaamheid van de projecten.

1. Projectfase

Voor de projecten, Joods Museum, Pottenbakkers en Helmet, waarvan de studies in 2021 van start gaan, werden de projectleiders gesensibiliseerd voor de inventarissen voor “hergebruik” om hen te herinneren aan de doelstellingen van dit document en hen te wijzen op het belang van anticipatie.

De inventaris voor «hergebruik» is een document waarin alle op het terrein aanwezige elementen worden opgesomd: hoeveelheid, toestand, foto's, mogelijkheid tot demontage en waarde van de materialen. In een streven naar een circulaire economie wordt de bestemming van elk element bepaald op basis van deze inventarissen.

Wat de 3 door het WTCB begeleide proefprojecten voor de renovatie van gebouwen betreft:

- De studies voor het project «Helmet» gaan nog maar net van start. De klemtoon komt te liggen op de begeleiding van de «bouwteams» van Beliris (die in de studiefase hoofdzakelijk bestaan uit een of meer projectleiders en een of meer juristen), de beheerder en het studiebureau, om te behouden of te herstellen wat mogelijk is.
- Het definitieve voorontwerp voor de studies van het project «Pottenbakkers» is lopende. Op basis van de inventaris voor «hergebruik» is er weinig kans op hergebruik, al dan niet ter plaatse, noch in een vergelijkbare functie, noch voor een ander gebruik, met of zonder transformatie. Het gaat vooral om inerte materialen (beton, bakstenen, enz.).
- De renovatiewerken aan het project «Pleister II» zullen in maart 2021 van start gaan. Ondanks de inventaris voor «hergebruik» zijn er door het gebrek aan ervaring bij het personeel en het gebrek aan bewustzijn bij het studiebureau (SB) weinig bestaande materialen behouden gebleven. Er valt nog te bezien wat de aannemer op de kick-off meeting zal voorstellen.

2. Werffase

De COVID-gezondheids crisis bleek een kans te zijn om een van de in het bijzonder bestek voor «werken» voorgestelde aanbevelingen uit te voeren. In deze aanbeveling werd er namelijk gepleit voor het houden van virtuele vergaderingen. Het gebruik van middelen zoals Zoom, Teams, Skype, ... werd dus door de lockdown opgelegd omdat deze middelen de verplaatsingen en de fysieke contacten tussen de verschillende deelnemers beperken. Er werd voorgesteld om ze meer en meer te gebruiken, met name voor ad-hocinterventies van deskundigen op bepaalde vergaderingen.

Afvalbeheerplannen

Gelet op de COVID 19-context sinds 13 maart 2020 is de uitvoering van de werven tijdelijk opgeschort. Medio april 2020 werden ze hervat waarbij de nadruk op veiligheids- en hygiënevoorschriften werd gelegd. In het bijzonder moest de aannemer specifieke afvalbakken naast de werfuitrit plaatsen om daarin de persoonlijke en mogelijk verontreinigde beschermingsmiddelen (PBM's) te kunnen weggooien. Deze bakken worden dagelijks geleegd. De afvalbeheerplannen die door de aannemers worden opgesteld, zijn vaak vrij algemeen. Ze nemen gewoon over

wat hen in staat stelt om te voldoen aan de wetgeving inzake Tracimat. Er zijn weinig acties van hergebruik, wederverkoop, ... voorzien. Beliris is van plan om in het bijzonder bestek «werken» een specifieke termijn en een specifiek post voor de ontmanteling en sloop op te nemen. De collationering van de afvoer- en afvalontvangstcertificaten, inclusief die van de sloopbedrijven, werkt niet echt. Net als de verplichting om gaandeweg een register van de werfafvalstoffen in te vullen. In 2021 zal de nadruk worden gelegd op de begeleiding van «werfteams» om deze doelstelling te verbeteren.

Mobiliteitsplannen

Het mobiliteitsplan is nu een document dat in zijn geheel goed wordt opgevolgd. We krijgen het bij de start van de werf. Voor 2021 staat een monitoring gepland van de relevantie ervan en van de aan te brengen verbeteringen.

Waterbeheerplannen

Dit is het punt waar Beliris zich in 2021 moet op focussen. Weinig aannemers zijn zich bewust van het belang van deze actie en van de eenvoudige acties die kunnen worden uitgevoerd. Met name de opvang van regenwater met tijdelijke reservoirs ter bevoorrading van de toiletten of gereedschapswasbakken of de mogelijkheid om pompen aan te sluiten ter verlaging van het grondwaterpeil en ter bevoorrading van de tankwagens van de stad om een deel van de besproeiing van de groenvoorzieningen te verzekeren.

Beleidslijnen voor een duurzaam beheer in de interne werking van de FOD

In het aankoopbeleid dat de FOD M&V heeft ontwikkeld, werd de omzendbrief duurzame aankopen van 2014 integraal opgenomen. De initiatieven op het vlak van aankopen werden besproken in het bovenstaande punt met betrekking tot de economische pijler van DO. Zoals hierboven uiteengezet, is de FOD M&V sedert 2007 EMAS-/ISO 14001-geregistreerd.

De milieuverklaring is beschikbaar op de website van de FOD.

Het project voor het verkrijgen van het label Ecodynamische Onderneming loopt nog.

-

6.7. FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

mevrouw Haoua Ibra, lid van de ICDO, en de heer Stany Chigoho Kalimo, plaatsvervanger

Activiteiten van de Cel DO

Samenstelling van de Cel DO

Sinds 1 oktober 2018 heeft de Voorzitter van het Directiecomité, Haoua Ibra K. aangesteld als coördinatrice Duurzame ontwikkeling op de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Zij coördineert de activiteiten van de cel duurzame ontwikkeling en het interne netwerk “Green”.

Intern netwerk « Green »

Op 9/03/20 heeft het directiecomité beslist dat alle bestaande interne netwerken zouden worden opgenomen in het kwaliteitssysteem, enkel het interne netwerk kwaliteit zou behouden blijven. Het netwerk « Green » bestaat dus niet meer. Alle vragen en bijdragen over duurzame ontwikkeling die dit netwerk behandelde worden voortaan geregeld door het netwerk van de kwaliteitscoördinatoren. Dit netwerk van kwaliteitscoördinatoren is samengesteld uit leden die alle administraties van onze FOD vertegenwoordigen. De kwaliteitscoördinator/coördinatrice wordt de contactpersoon. Zo moet elke administratie bepalen hoe de informatiestroom die tot op heden verwerkt werd door het interne netwerk green, in de toekomst behandeld zal worden. De kwaliteitscoördinator/coördinatrice kan wel een beroep blijven doen op de vroegere leden van het netwerk green.

Voor 9 maart 2020 werd op de Diensten van de Voorzitter en op elke Algemene directie en Stafdienst een contactpersoon duurzame ontwikkeling aangesteld. Die contactpersoon moest fungeren als aanspreekpunt voor zijn collega's in verband met alle vragen m.b.t. het milieubeleid op de FOD WASO. Enerzijds bezorgde hij de vragen, suggesties en verwachtingen van zijn collega's aan de coördinatrice en anderzijds werkte hij mee aan het verspreiden van informatie en het sensibiliseren van zijn collega's.

Nu het Netwerk Green werd afgeschaft net voor aanvang van de gezondheidscrisis, zullen we in de komende maanden bekijken hoe de samenwerking en de continuïteit van zijn activiteit concreet kunnen worden voortgezet. Het netwerk van kwaliteitscoördinatoren bestaat dus net zoals de interne cel duurzame ontwikkeling uit vertegenwoordigers van de algemene directies en stafdiensten die worden aangewezen door de directieverantwoordelijken. Omdat dit netwerk van kwaliteitscoördinatoren eenmaal per maand vergadert, zal het makkelijk zijn om de voortzetting te garanderen van de activiteiten van het vroegere netwerk Green in het kader van ons beleid inzake duurzame ontwikkeling. De coördinatrice werkt nog steeds onder de verantwoordelijkheid van de Voorzitter van de FOD en beschikt niet over een eigen budget.

Activiteiten van de Cel DO

1. Netwerk Green

In 2020, voor de opheffing van het interne netwerk « Green » (09 maart 2020), hebben de leden eenmaal vergaderd op 3 maart. De coördinatrice heeft ook verschillende vergaderingen belegd met de communicatiedienst, de dienst beheer gebouwen, de directie van de aankopen en de logistiek, de Cel overheidsopdrachten en de stafdienst personeel en organisatie.

2. Deelname aan de werkzaamheden van de ICDO en van het FIDO

De coördinatrice DO van de FOD WASO heeft deelgenomen aan de werkvergaderingen van de ICDO. Zij heeft ook deelgenomen aan verschillende seminars, colloquia en studiedagen rond het thema duurzame ontwikkeling.

3. Communicatie/ Sensibilisering

De communicatie inzake milieu is een cruciaal element van een voluntaristische aanpak. Er moet zowel op intern als op extern niveau kenbaar gemaakt worden dat de FOD WASO een systeem heeft aangenomen waardoor de FOD in staat zal zijn om zijn milieu-impact te plannen en te beheersen.

Zoals hierboven is vermeld werd het vroegere netwerk van contactpersonen opgezet, enerzijds om informatie aan de personeelsleden te bezorgen en anderzijds de reacties van die laatsten door te sluizen naar de hogere niveaus. Deze taak nemen de Kwaliteitscoördinatoren voortaan op zich. Daarnaast werd op het intranet een specifieke rubriek voor EMAS en Duurzame ontwikkeling ontwikkeld.

Die rubriek wil beetje bij beetje uitgroeien tot een gebruiksvriendelijke tool waar iedereen in het gebouw antwoorden kan terugvinden op zijn vragen in verband met de milieu-impact. Bij de personeelsingang en in de koffiehoecken werd een ideeënbus geplaatst waar iedereen zijn ideeën, suggesties en opmerkingen kan posten. De Communicatiedienst staat in voor de organisatie en uitvoering van de bewustmakings- en informatiecampaagnes in het kader van de duurzame ontwikkeling.

De Communicatiedienst zorgt ervoor dat er informatie wordt verstrekt over de behaalde resultaten en over de geboekte vooruitgang ten opzichte van de doelstellingen. Hij ontwikkelt en verspreidt ook affiches en folders. In samenwerking met de Cel mobiliteit en de cel duurzame ontwikkeling, stelt de Communicatiedienst een communicatieplan op zoals de EMAS regelgeving en het KB van 22 september 2004 adviseren. In 2020 heeft de FOD WASO bewustmakingsacties opgezet en gevoerd en dit voornamelijk via het intranet en de Blog Green.

In samenwerking met de dienst Communicatie werd ook een sensibiliseringscampagne opgezet rond de thema's "EMAS", "Duurzame Ontwikkeling" en "Mobiliteit". Op geregelde tijdstippen worden op het intranet artikels en kleine berichten gepubliceerd. Die berichten worden altijd begeleid door affiches (niet in 2020) die de grafici van de FOD ontwerpen. De milieuverklaring en het milieubeleid worden gepubliceerd op het Intranet en op de website van de FOD. Door de sanitaire crisis heeft het « feest van de FOD » in 2020 niet plaatsgevonden. Op die dag zette de CEL DO gewoonlijk een informatiestand op en ateliers rond de thema's inzake duurzame ontwikkeling. Zo werd er in 2019 een workshop maken van herbruikbare vershoudfolie georganiseerd en ook infosessies over thema's i.v.m. duurzame ontwikkeling.

Beleid inzake duurzame ontwikkeling

Strategische aanpak

Sinds 1 januari 2016 vervangt de bestuursovereenkomst het geïntegreerd managementplan dat werd uitgewerkt door het Directiecomité van de FOD en op basis waarvan de strategische visie van onze organisatie werd vastgesteld. Op 15 december 2015 werd een eerste overeenkomst ondertekend voor de jaren 2016 tot 2018, die een eerste maal werd geactualiseerd in mei 2017 en een tweede maal op 23 juli 2018.

Op 6 maart 2019 hebben de minister van Werk en de voorzitter van het directiecomité van de FOD een tweede bestuursovereenkomst (2019-2021) ondertekend. Ook het bestuursplan 2019 werd ondertekend: In dit document worden alle acties uit de bestuursovereenkomst opgenomen die eind 2019 afgerond moeten zijn. De doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling zijn in de bestuursovereenkomst opgenomen.

Maatregelen en acties van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg in het kader van de SDG, de federale langetermijnvisie of het FPDO

Van september 2018 tot maart 2019 heeft de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg deelgenomen aan het project «SDGs (Sustainable Development Goals) en Materialiteit» georganiseerd door het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling dat een analyse van de materialiteit omvat, gelinkt aan het programma voor duurzame ontwikkeling 2030 van de Verenigde Naties. Doel van het project dat gecoördineerd wordt door het FIDO was het begeleiden van vier FOD's bij de analyse van hun materialiteit (in de zin van de GRI4 richtlijnen) en het resultaat van deze analyse te toetsen aan de SDG's. Onder materialiteit verstaan we de aandachtspunten inzake duurzame ontwikkeling die betrekking hebben op een privé- of openbare organisatie. De organisatie zelf maar ook de stakeholders brengen die aandachtspunten in kaart en bepalen de prioriteiten. Zo zal de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg duidelijk kunnen vaststellen waar zijn prioriteiten liggen op het stuk van duurzame ontwikkeling en doelstellingen bepalen die hiertoe kunnen bijdragen. Via dit project kon tijdens de werkzaamheden met de consultants een voorlopige relevantiematrix uitgewerkt worden maar ook 21 belangrijke aandachtspunten inzake duurzame ontwikkeling in kaart gebracht worden op basis waarvan de FOD actie kan ondernemen. De werkgroep bestaat uit consultants van Cap Conseil, een vertegenwoordiger van het FIDO, de Coördinatrice duurzame ontwikkeling, de Adviseur-generaal van de Afdeling van het Algemeen Beleid en de Strategie, de Adviseuse verantwoordelijk voor de bestuursovereenkomst en deskundigen van de algemene directies van de FOD. Op basis van het project, aangestuurd door de consultants van CAP-Conseil, kon dus concreet werk worden gemaakt van:

1. het in kaart brengen van de SDG's op basis van de knowhow van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg;
2. het bepalen van 21 belangrijke aandachtspunten voor de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg op basis waarvan actie kan worden ondernomen.

Die 21 aandachtspunten en het project werden in december 2018 aan het Directiecomité voorgesteld. De leden van het Directiecomité en de leden van de werkgroep hebben een waarderingscijfer gegeven aan de verschillende aandachtspunten. Daarna werden de stakeholders verzocht om de aandachtspunten een cijfer te geven.

Om dat werk concrete vorm te geven heeft de werkgroep 12 interne en externe stakeholders aangewezen onder de stakeholders die al opgenomen waren in de bestuursovereenkomst van de FOD. In een volgende fase werden deze geïdentificeerde externe stakeholders (twee leden per categorie) uitgenodigd om in 2019 deel te nemen aan een rondtafelconferentie. Omdat een materialiteitsanalyse zich niet zelf uitvoert, beschikten de stakeholders over een bepalende stem om een denkoefening met gesloten deuren te valideren, prioriteiten te bepalen en bijsturingen aan te reiken. Zo kon het resultaat van de analyse in het licht van de SDGs worden getoetst aan het advies van een aantal externe stakeholders op een rondtafelconferentie. Om organisatorische redenen werd het project opgeschort maar op de agenda geplaatst van het strategisch seminarie dat in het voorjaar van 2019 werd opgezet voor de leden van het directiecomité. Op dit strategisch seminarie heeft het Directiecomité de 5 SDGs bekrachtigd waarvoor de FOD WASO bevoegd is, en bovendien besloten om de artikelen van de bestuursovereenkomst 2019-2020 te linken aan deze SDGs.

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg is op grond van zijn missie bevoegd voor de SDG's:

- SDG 3: iedereen de mogelijkheid bieden om te leven in goede gezondheid
- SDG 5: verwezenlijken van gendergelijkheid en empowerment
- SDG 8: waardig werk en economische groei
- SDG 10: terugdringen van ongelijkheden
- SDG 16: vrede, justitie en sterke publieke diensten

Zo werden in 2020 alle artikelen van de bestuursovereenkomst 2019-2021 geanalyseerd en gekoppeld aan de 5 hierboven vermelde SDGs die vallen onder de bevoegdheid van onze FOD. Het resultaat van die oefening is terug te vinden in een document dat als bijlage bij de bestuursovereenkomst werd gevoegd.

Maatregelen en acties gevoerd op initiatief van onze organisatie

1. Sensibilisering

Centraal in dit nieuwe communicatieplan van de FOD WASO staat het bewustmaken van de personeelsleden voor de nieuwe EMAS-doelstellingen en duurzame ontwikkeling via alle beschikbare communicatiekanalen. Zo werden er op geregelde tijdstippen berichten gepubliceerd op het intranet (nieuwsberichten, banner, creatie van een projectpagina, blog, evenementenkalender) en via e-mail. Naast het berichten over de doelstellingen als dusdanig werd er ook gesensibiliseerd rond duurzaam reizen, duurzame eindejaarsfeesten, dagen zonder vlees, earth hour,... enz, maar werd ook werk gemaakt van het sensibiliseren voor en het bevorderen van andere initiatieven in verband met duurzame ontwikkeling en milieu zoals de wereldmilieudag (5 juni), de week van de mobiliteit, de aankoop van nieuwe multifunctionele printers, de

vermindering van ons restafval, het ter beschikking stellen van elektrische fietsen enzovoort. In samenwerking met het platform «moestuin», heeft de cel DO ook een «duurzame» picknick georganiseerd, ook die picknick lag in het verlengde van de campagne van de strijd tegen voedselverspilling, deze zeer succesvolle activiteit kon in 2020 niet worden georganiseerd omwille van de sanitaire crisis. Op 17 december 2019 werd in het kader van de dag van de bibliotheek ook een informatiesessie over de SDGs gehouden voor de personeelsleden in samenwerking met het FIDO. Wat houdt het programma van de Verenigde Naties in en de 17 doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling voor het transformeren van onze wereld om hem voor eenieder rechtvaardig en leefbaar te maken? Hoe kan de FOD Werkgelegenheid hiertoe bijdragen? Doet België genoeg?

Zoals alle jaren heeft de coördinatrice voor duurzame ontwikkeling, in samenwerking met de personeelsdienst, in het kader van het integratieproject voor onze nieuwe medewerkers ook een opleiding uitgewerkt en verstrekt over het beleid inzake duurzame ontwikkeling van de FOD WASO en onze EMAS registratie. In weerwil van de gezondheidscrisis vond de opleiding in 2020 toch plaats dankzij de tools die online beschikbaar zijn.

2. Integratie van de doelstellingen duurzame ontwikkeling in de bestuursovereenkomst 2019-2021

Om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling, net als in de vorige bestuursovereenkomst 2016-2018 en om gevolg te geven aan de vraag van het Directiecomité, heeft de FOD in het verlengde van het strategisch seminarie van 2019, zijn bestuursovereenkomst 2019-2021 geanalyseerd en bepaalde artikelen en taken, opgenomen in de bestuursovereenkomst en de 5 SDG's die onder zijn bevoegdheid vallen, gelinkt.

3. Samenwerking van de FOD WASO met de NAR en de CRB CCE

Advies nr. 2.158 Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen - Opvolgingsindicatoren en ambitieniveau

In het kader van hun werkzaamheden heeft de FOD WASO en in het bijzonder de Afdeling van de internationale betrekkingen, de NAR en de CRB geholpen m.b.t. advies nr. 2.158 betreffende de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen – opvolgingsindicatoren en ambitieniveau

Doel van het advies

Als bijdrage aan de totstandkoming van het proces voor de monitoring van hoe de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling in België wordt uitgevoerd, spreken de CRB en NAR zich in dit advies uit over de subdoelstellingen en indicatoren die het FPB gekozen heeft voor de opvolging van elk van de geselecteerde doelstellingen en formuleren ze aanbevelingen ter verbetering van de set van indicatoren die het Federaal Planbureau opvolgt met het oog op de volgende federale rapporten inzake duurzame ontwikkeling. In dit advies spreken de Raden zich voor een aantal geselecteerde SDG's ook uit over de ambitieniveaus die België volgens hen zou moeten nastreven. Door een ambitieniveau te bepalen en opvolgingsindicatoren aan te reiken, stellen de Raden precies voorop welke doelstellingen de politiek in België volgens hen zou moeten nastreven.

4. Regelgevingsimpactanalyse (RIA)

Om de regelgevingsimpactanalyse correct uit te voeren kan men terecht op een specifieke pagina op het Intranet van de FOD WASO. In 2014 hebben de betrokken personeelsleden ook een halve dag opleiding gekregen over RIA. Het Intranet verwijst ook naar de website «administratieve vereenvoudiging».

Duurzaam beheer

Gekozen duurzaam managementsysteem

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft een milieumanagementsysteem (EMAS) ingevoerd dat beantwoordt aan de vereisten van de Europese verordening EMAS nr. 1550/2017. Onze FOD heeft nu sinds 10 jaar een EMAS-registratie. Meer informatie over dit thema vind je terug op onze website onder de rubriek EMAS. Op de FOD WASO staat de coördinatrice duurzame ontwikkeling ook in voor de EMAS-coördinatie. Sinds 01/10/2018 staat Haoua IBRA in voor de coördinatie en de opvolging van EMAS. Daarin wordt zij bijgestaan door de kwaliteitscoördinatoren die op alle diensten moeten zorgen voor de doorstroming van de informatie die noodzakelijk is voor de naleving van de goede milieupraktijken. Bovendien werkt de milieucoördinator actief mee met de Cel Duurzame Ontwikkeling. Sinds 2009 is het hoofdbestuur van de FOD WASO EMAS geregistreerd. De Algemene directie Toezicht op het welzijn op het werk heeft het ISO9001 certificaat.

Dit dynamisch risicobeheersingssysteem houdt verband met alle activiteiten van het Hoofdbestuur: de Diensten van de Voorzitter, de 3 Stafdiensten (Budget en beheerscontrole, Personeel en Organisatie, en Informatie- en communicatietechnologieën), de 5 Algemene directies en de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD).

In het kader van de invoering van het Milieu Management System gebaseerd op het EMAS-schema hebben wij een grondige analyse gemaakt van onze directe impact op het milieu. Al onze activiteiten werden grondig onder de loep genomen en op basis van de resultaten werd een lijst opgemaakt van de in kaart gebrachte effecten. Alle effecten werden geanalyseerd op grond van zes criteria. Voor elk type directe impact werd een score toegekend in functie van de ernst, de beheersing, de frequentie, maar ook wat betreft de naleving van de wetgeving. Op basis van de meest significante types directe impact hebben we onze milieudoelstellingen vastgesteld. Op die manier konden we de significante types directe impact op het milieu in kaart brengen, die hieronder worden opgesomd en konden we acties uittekenen die moeten leiden tot de beheersing van onze impact op het milieu en indien mogelijk tot een vermindering en een verbetering van onze energiestatistiek, rekening houdend met de middelen, technologieën en knowhow die momenteel voorhanden zijn. Tijdens deze vierde registratiecyclus zullen wij ons toespitsen op de volgende aandachtspunten: Het opvolgen van de bepalingen betreffende Europese verordening EMAS (nr. 1505/2017) en de vigerende federale en Brusselse milieuwetgeving en de bepalingen betreffende duurzame ontwikkeling;

- Het verminderen van ons papierverbruik;
- Het onder controle houden van ons energieverbruik;

- Beheersing van ons waterverbruik;
- Rationeel en duurzaam consumeren en aankopen;
- Permanente sensibilisering en informatie over ons milieubeleid en inspanningen naar onze leveranciers en gebruikers van onze diensten;
- Het aanmoedigen van duurzame verplaatsingen en het gebruik van het openbaar vervoer voor woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen.

Enkele voorbeelden van concrete acties:

1. Projet « relighting »

Een paar jaar terug hebben wij het project «relighting» gelanceerd waardoor ons elektriciteitsverbruik gevoelig kon verminderd worden. Dit project voorziet in de aanpassing van de verschillende elektrische installaties van het gebouw:

- Evacuatietrappen: vervanging van de verlichtingsarmaturen en installatie van bewegingsdetectoren
- Kitchenettes: vervanging van de verlichtingsarmaturen en installatie van infrarooddetectoren
- In de gangen die leiden naar het auditorium, de personeelsingang en de drukkerij, installatie van luxmeters die de sterkte van het kunstlicht regelen.

2. Vervanging van energieverslindende elektronische apparaten

Wij hebben ook een inventaris opgemaakt van de huishoudtoestellen op de verschillende verdiepingen. In september 2019 heeft de Cel Beheer Gebouw de toestellen (uitsluitend ijskasten) die niet meer voldoen aan de energienormen (minstens klasse A) weggehaald en naar het recyclagepark gestuurd.

In 2019 werd een gedeelte van de oude koelkasten vervangen door nieuwe toestellen van klasse A++. Er werd ook besloten om maximaal 5 toestellen per verdieping te installeren (inclusief het toestel beschikbaar in de kitchenette) en een toestel per zone, behoudens uitzonderingen. Om het aantal persoonlijke apparaten in de gebouwen te verminderen (koffiezet/waterkoker), stelt de FOD de volgende apparaten ter beschikking van zijn personeelsleden:

- Brussel: per verdieping een automaat met gratis warme dranken (koffiehoek en cafetaria).
- Buitendiensten: een toestel van het type expresso. De FOD verstrekt gratis de koffie hiervoor (melk/suiker/houten roerstaafjes).

Er staan ook gratis thee en een waterkoker ter beschikking.

3. Terbeschikkingstelling van E-bikes voor het personeel

Om het gebruik van zachte vervoermiddelen aan te moedigen, heeft de FOD 11 hybride fietsen aangekocht die ter beschikking staan van de personeelsleden in Brussel en in bepaalde externe directies.

4. Installatie van vuilnisbakken voor huishoudelijk afval

Als oplossing voor de problematiek van het afval sorteren en om de hoeveelheid huishoudelijk afval af te bouwen heeft de cel Green besloten om in eerste instantie organische vuilnisbakken te plaatsen die uitsluitend bestemd zijn voor groenafval. De testfase die georganiseerd wordt op de 7de en de 8ste verdieping, moest in de loop van 2020 van start gaan. Door de gezondheidscrisis en het gegeven dat de meeste medewerkers in telewerk zijn, werd de opstart van het project uitgesteld. De plaatsing van de organische vuilnisbakken zal gevolgd worden door een campagne over afvalsortering.

5. Opstart van een moestuin

De FOD WASO heeft een moestuin waarvan het doel van deze moestuin niet enkel is om een gezellige plaats of een uitwisseling tussen collega's bij een gezonde en eensgezinde activiteit te creëren, maar ook om planten te integreren in onze werkomgeving. In 2020 heeft het team dat instaat voor het moestuin project concrete acties ondernomen in het kader van de duurzame ontwikkeling:

- Workshop verpotten van planten: 23/1/20 - De workshop was bedoeld voor de collega's die hun bureauplantjes wilden opruimen, verpotten, verdelen en/of weggeven. De collega's hadden ook de mogelijkheid om stekken weg te geven met het oog op de jaarlijkse actie voor uitdelen/uitwisselen tijdens de dag van de FOD.
- Gewasverzorging bestemd voor de actie « dag van de fod » - uitdeling van kamerplanten: doorlopend tijdens de lente en de zomer. Tijdens de telewerkperiode door de covid crisis zijn een aantal collega's geregeld naar de FOD gegaan om de planten te onderhouden.
- Onderhoud van de moestuin: doorlopend tijdens de lente en de zomer. Een kleine groep collega's die (door de permanenties) op de FOD aanwezig waren tijdens de periode van permanent telewerk, door de covid crisis hebben gezorgd voor het onderhoud van de moestuin.
- Uitdeling van kamerplanten: 22/9/20. Oorspronkelijk gepland voor het feest van de FOD, moest deze activiteit eind september plaatsvinden omdat het feest van de FOD geannuleerd werd wegens de covid crisis.

Overheidsopdrachten

1. Opvolging van de omzendbrief van 16 mei 2014

Conform de omzendbrief, heeft het Directiecomité een procedure goedgekeurd die tot doel heeft de verplichtingen van deze tekst zo goed mogelijk toe te passen (zie hieronder). Voor elke aanbesteding trachten de verantwoordelijken duurzaamheidsclausules te integreren in de bestekken. Meer algemeen voorziet artikel 73 van de Bestuursovereenkomst in Duurzame ontwikkeling en legt het de volgende doelstelling vast:

“Duurzame ontwikkeling gaat over de manier waarop zowel economische, sociale en ecologische aspecten in overweging worden genomen in de werking en het beleid van een organisatie en houdt zowel een kort, een middellang als een langetermijnperspectief voor ogen. Op het vlak van duurzame ontwikkeling, engageert de FOD zich om in overleg met zijn stakeholders zijn materiële en immateriële impact op het stuk van duurzame ontwikkeling te monitoren en te ontwikkelen.”

2. Integratie van de Omzendbrief van 16 mei 2014 in de praktijken van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

Korte voorstelling van de procedure en de tools voor rapportering:

- Aanbestedingen die op minder dan 30.000€ exclusief BTW worden geschat:

Die aanbestedingen zullen via een e-formulier «aanvraag aankoop» aan de Cel van de aankopen en van de overheidsopdrachten worden bezorgd. De aankoper werkt samen met de aanvragende dienst voor de aanvraagdocumenten die moeten ingediend worden of voor de keuze van de benodigdheden. Bij de behandeling van elke aanvraag moet de aankoper nagaan of er in de documenten eventueel duurzame of sociale clausules moeten worden opgenomen. De verantwoordelijke van de cel staat tot hun beschikking voor informatie en advies. Hij keurt de aanvraagdocumenten goed alvorens zij naar de inschrijvers gestuurd worden. Op het einde van het inkoopproces controleert de verantwoordelijke het toekenningsdossier vooraleer er gevraagd wordt om een bestelbon op te maken. Tijdens deze fase heeft hij nog de mogelijkheid om zowel de aankoper als de aanvragende dienst te sensibiliseren wat het aspect duurzame ontwikkeling betreft.

- Aanbestedingen die op meer dan 30.000€ exclusief BTW worden geschat:

Voor deze aanbestedingen werkt de Cel Aankopen en overheidsopdrachten mee aan de opmaak van het bestek. Voor een bestek wordt goedgekeurd door de Inspectie van financiën en vervolgens door de Voorzitter van het Comité, vult de Cel de tabel (bijlage 1) van de Omzendbrief van 16 mei 2014 in. Deze tabel, evenals het ontwerp van bestek worden voorgelegd aan de Cel Duurzame Ontwikkeling voor advies. Dit gebeurt per e-mail met de uitleg van de Cel Aankopen en overheidsopdrachten over de al dan niet aanwezigheid van duurzame, sociale en/of ethische clausules. Er is overleg tussen de twee cellen om het bestek indien mogelijk aan te vullen met duurzaamheidscriteria.

- Aanbestedingen gesloten in uitvoering van het bestaande raamakkoord (FOR, CMS, SMALS, enz...)

De duurzame of niet-duurzame producten besteld in kader van FORCMS aanbestedingen worden opgenomen in een tabel door een medewerker van de Directie Aankoop en Logistiek. Deze tabel met de lijst van door de FOD bestelde (duurzame) producten wordt aan de Cel Duurzame Ontwikkeling bezorgd.

3. Rol van de Cel DO in de uitvoering van de omzendbrief

De rol van de Cel Duurzame Ontwikkeling is eerder consultatief. De coördinatrice DO controleert de bestekken op basis van de omzendbrief. Over dit onderwerp worden geen vergaderingen gehouden met de Cel Green of een andere werkgroep.

4. Rol van de aankopers in de uitvoering van de omzendbrief

De verantwoordelijke voor de overheidsopdrachten van de FOD WASO ageert op verschillende vlakken:

- Voor de aanbestedingen van minder dan 30.000€ exclusief BTW, sensibiliseert hij de aankopers en de aanvragende diensten van de FOD Werkgelegenheid;
- Voor elke aanbesteding van meer dan 30.000€ exclusief BTW adviseert hij de diensten-klanten over de mogelijke clausules inzake duurzame ontwikkeling die in hun bestek kunnen worden geïntegreerd.

- Voor deze opdrachten vult hij bijlage I in van de omzendbrief van 16 mei 2014 en bezorgt die aan de cel duurzame ontwikkeling. Samen overleggen ze over de duurzame punten in de bestekken: Kunnen ze nog verbeterd worden? Mogen wij er nog zaken aan toevoegen? enzovoort...
- Net zoals bij de cel duurzame ontwikkeling staat de verantwoordelijke voor de overheidsopdrachten ter beschikking van de diensten-klienten voor alle vragen in verband met de omzendbrief.

Concrete acties van de Cel overheidsopdrachten

In 2020 heeft de Cel overheidsopdrachten 5 opdrachten van meer dan 30.000€ exclusief BTW geïdentificeerd waarin clausules inzake duurzame ontwikkeling werden opgenomen.

Wanneer de uitvoering van de opdracht leveringen omvat, werd er een clausule toegevoegd betreffende de piekuren die bepaalt dat de opdrachtnemer de leveringen buiten de piekuren moet verrichten. Voor verplaatsingen in het kader van vergaderingen, adviseren bijzondere bestekken aan de opdrachtnemer om gebruik te maken van het openbaar vervoer om zich te begeven naar de lokalen van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Die zijn makkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer. Er werden tevens clausules toegevoegd in verband met afval dat wordt aangemaakt bij de uitvoering van een overheidsopdracht. Enerzijds moet de opdrachtnemer het afval dat hij aanmaakt in de lokalen van de FOD WASO terug meenemen om het te recyclen. Anderzijds en omdat het soms gaat om specifiek afval dat een bijzondere behandeling vereist, bepaalt het bijzonder bestek dat het afval moet weggevoerd worden conform de milieuregelingen die van kracht zijn en dat de FOD Werkgelegenheid de attesten kan opvragen die bewijzen dat het afval verwerkt werd.

Concrete acties van de Directie van logistiek

De directie van logistiek controleert nauwgezet het respect voor duurzame ontwikkeling door middel van verschillende acties, die allemaal nauw of indirect verband houden met overheidsopdrachten:

- Schoonmaak: in overleg met de IDPBW worden de onderhoudsproducten geselecteerd in de FORCMS-overeenkomst van de FOD BOSA die beschikbaar is op e-catalogue. Wanneer het budget het toelaat en hun doeltreffendheid is bewezen, wordt er geopteerd voor duurzame producten: de handdoeken en het toiletpapier zijn daarvan het perfecte voorbeeld.
- Magazijn: Op basis van dezelfde budgettaire en kwaliteitsvereisten kiezen ze voor duurzame producten: balpennen, papier, enz. Het papier draagt een FSC label (afkomstig uit een duurzaam beheer bos).
- Beheer gebouw: het afval wordt gesorteerd: papier, PMD, glas, andere. Andere mogelijkheden kunnen in overweging worden genomen zoals bio-afval. Als er werk gemaakt is van de afvalverwerking bij verschillende onderhoudsprestaties levert dit een attest op, (bv.: verwerking van keukenvetten bij het ledigen). De bewakingsagenten doen de lichten uit in bureaus waar de personeelsleden dat bij hun vertrek vergeten zijn.
- Mobiliteit: Om de zachte vervoermiddelen aan te moedigen heeft de FOD 11 hybride fietsen aangekocht die ter beschikking staan van de personeelsleden in Brussel en in bepaalde externe directies.

Duurzame mobiliteit

Het besluit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 07/04/2011 verplicht elke onderneming met meer dan 100 werknemers tewerkgesteld op eenzelfde site in Brussel elke drie jaar een bedrijfsvervoersplan op te stellen. Onze FOD dient dus aan deze verplichting te voldoen. Meer dan 90% van de verplaatsingen voor woon-werkverkeer gebeuren met het openbaar vervoer en met zachte modi (fiets en te voet). Hierdoor lijkt onze manoeuvreerruimte om te beweren dat we aanzienlijke veranderingen kunnen aanbrengen in de manieren om zich te verplaatsen in de context van het woon-werkverkeer beperkt.

Wij stellen voor om voort in te zetten op communicatie en bewustmaking, en om carpooling aan te moedigen om het aantal autosolisten te verminderen alsook het gebruik van de fiets.

Om de duurzame mobiliteit aan te moedigen worden aan de personeelsleden bewustmakingsacties aangeboden om het gebruik van de fiets te bevorderen d.m.v. repair ateliers of tijdelijke abonnementen van «Villo». De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft een fietsparking met plaats tot 30 fietsen (kant Barastraat). Op niveau -6 zal een nieuwe fietsparking ingericht worden. Er zal in een aantal plaatsen voor elektrische fietsen worden voorzien. Zoals hierboven vermeld in het gedeelte over onze duurzame aankopen en met de bedoeling om het gebruik van zachte vervoermiddelen aan te moedigen heeft onze FOD 11 hybride fietsen aangekocht die ter beschikking staan van de personeelsleden in Brussel en in bepaalde externe directies. Het Intranet van de FOD heeft een pagina «duurzame mobiliteit». De coördinator mobiliteit maakt deel uit van het interne netwerk DO. Dat netwerk vergadert geregeld met de coördinatoren mobiliteit van de FOD Volksgezondheid, de RSZ en «Pensioenen» over de oprichting van een platform Zoning Horta.

Wagenpark

Het regeerakkoord uit 2014 bepaalt dat het wagenpark van de federale overheidsdiensten en van de federale instellingen de volgende jaren groener moet worden. In het kader van onze EMAS registratie moet de CO2 uitstoot van ons wagenpark verminderd worden door onze dieselveertuigen te vervangen door CNG- en benzinevoertuigen. In 2019 beschikte onze FOD over voertuigen die heel veel kilometers aflegden en sommige mogen al niet langer in bepaalde steden circuleren (norm Euro 4).

Zo wilde onze FOD de de kosten gekoppeld aan het gebruik van een verouderd wagenpark beheersen en een volledige hernieuwing over een periode van 5 jaar gepland. Momenteel beschikt de FOD over 14 voertuigen (12 personenauto's, 1 lichte bedrijfswagen en 1 bestelwagen). In 2020 werd het verouderde wagenpark grotendeels hernieuwd door aankopen (voertuigen opgenomen in de kaderovereenkomst van de Federale Politie) en door het sluiten van leasingovereenkomsten van 4 of 5 jaar (voertuig van de managers).

Realisatie van de FOD WASO

Sinds het begin van de hernieuwing van ons wagenpark in 2020, is de positieve evolutie van dit proces overduidelijk. We moeten vaststellen dat het wagenpark van onze FOD steeds groener wordt. De totale CO2 uitstoot van onze voertuigen bedroeg tot in 2019 1426 g/Km. Voor de nieuwe voertuigen die in 2020 werden aangekocht is dit slechts 562 g/Km.

De Ecoscore wordt uitgedrukt door een waardecijfer tussen 0 en 100, hoe korter bij de 100, hoe kleiner de impact van het voertuig op het milieu. Onze in 2020 aangekochte voertuigen hebben een Ecoscore tussen 68 en 85, waardoor de Ecoscore van ons wagenpark quasi verdubbelt, namelijk van 697 naar 1130. Hierbij kunnen we dus bevestigen dat onze voertuigen hoe langer hoe properder worden en hun impact op het milieu daalt.

Diversiteit, Gendermainstreaming

Duurzame ontwikkeling en gendermainstreaming zijn transversale bevoegdheden die beide vallen onder de bevoegdheid van de Diensten van de Voorzitter. De cellen werken dus nauw samen. In 2019 werd de cel diversiteit overgeheveld naar de stafdienst Personeel en Organisatie. De cel diversiteit maakt deel uit van het federaal netwerk diversiteit en neemt deel aan de federale werkgroep diversiteit. De cel werkt mee aan de jaarlijkse voorbereiding en organisatie van de federale week van de diversiteit. De cel heeft een jaarlijks actieplan diversiteit.

De cel diversiteit heeft ook een bewustmakingsblog die zeer actief is op het intranet. I.v.m. gender mainstreaming participeert de cel in de Interdepartementale Coördinatiegroep (ICG) en zet ze een intern netwerk gender mainstreaming op met vertegenwoordigers van de algemene directies, stafdiensten en medewerkers (ook dit netwerk werd in maart 2020 opgeheven en de activiteiten worden ook waargenomen door de kwaliteitscoördinatoren). De Cel werkt rond de thema's in het federaal plan of die een specifieke rol hebben bij de uitvoering van de genderwet. De Cel gendermainstreaming heeft ook een jaarlijks intern actieplan gendermainstreaming (genderwet).

Welzijnsbeleid

Het thema welzijn op het werk in al zijn aspecten is voor de FOD WASO van het allerhoogste belang en essentieel voor het volledig welslagen van het beleid en de doeltreffende werking van de FOD WASO. Het beleid inzake welzijn op het werk sluit aan bij de Visie en de Missie van de FOD WASO. Alle redelijke en haalbare maatregelen zullen getroffen worden om de doelstellingen te halen, doelstellingen die moeten gerealiseerd worden in het kader van ons welzijnsbeleid. De Voorzitter en het directiecomité willen dat het welzijnsbeleid, vastgesteld door de wet van 4 augustus 1996 betreffende het werk, en de codex over het welzijn op het werk binnen de organisatie worden geïmplementeerd en nageleefd voor de volgende 7 domeinen: veiligheid op het werk, bescherming van de gezondheid van de medewerkers, psychosociale belasting, ergonomie, arbeidshygiëne, verfraaiing van de arbeidsplaatsen, en de milieumaatregelen die allen een impact hebben op het welzijn op het werk. Het is van essentieel belang dat de acties gevoerd in het kader van dit beleid bijdragen tot het welzijn op het werk van de medewerkers van de organisatie, maar ook van de gedetacheerde werknemers en werknemers-derden. Het welzijn op het werk draagt bij tot de ontwikkeling en de duurzaamheid van onze activiteiten, zij draagt bovendien bij tot de goede samenwerking met de verschillende stakeholders.

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft een Directie van de bescherming van de privacy en het welzijn op het werk die valt onder de diensten van de Voorzitter. Zij omvat de Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk. De FOD WASO beschikt ook over een Cel « Psychosociaal welzijn op het werk » die bestaat uit de preventieadviseur voor de psychosociale aspecten en verscheidene vertrouwenspersonen. In 2018 heeft de FOD Werkgelegenheid een enquête gehouden om te peilen naar het welzijn op het werk van zijn medewerkers. De enquête hield verband met de thema's werkinhoud, arbeidsbetrekkingen, stress, werkorganisatie, arbeidsomstandigheden en werkomgeving. Aan de hand van de resultaten konden de positieve punten en de werkpunten in kaart worden gebracht. Het Directiecomité heeft vervolgens een actieplan goedgekeurd en de verschillende bevoegde diensten hebben verscheidene acties opgezet. De maand oktober 2019 stond in het teken van welzijn op het werk. In die context konden de personeelsleden deelnemen aan verscheidene ateliers in verband met de aandachtspunten gelinkt aan het beheer van stress, slaap en energie.

Impact van de gezondheids crisis COVID 19 op het beleid inzake duurzame ontwikkeling op de FOD WASO

2020 stond wereldwijd in het teken van de gezondheids crisis ten gevolge van de verspreiding van het virus COVID-19. Ook de FOD WASO is hier niet aan ontsnapt en deze crisis heeft zowel positieve als negatieve gevolgen gehad op de realisaties van onze missies. Om zijn taken tot een goed einde te brengen en de bevolking te steunen, werd op de website van de FOD WASO een pagina uitgewerkt over deze crisis, hierop vinden we de preventiemaatregelen terug die de werkgever kan treffen maar ook de gevolgen op het stuk van de arbeidsreglementering: <https://werk.belgie.be/nl/themas/coronavirus>.

De FOD WASO heeft verschillende tools ingevoerd, onder andere:

- Veilig aan het werk tijdens de coronacrisis: generieke gids en sectorgidsen
- Coronavirus: preventiemaatregelen en arbeidsrechtelijke gevolgen
- Vragen en antwoorden coronavirus

Voorbeelden van corona maatregelen:

- Nieuwe coronamaatregelen op het vlak van arbeidsrecht
- Tijdelijke werkloosheid wegens overmacht voor werknemers wanneer het onmogelijk is voor hun kind om naar het kinderdagverblijf, de school, of het centrum voor opvang voor personen met een handicap, te gaan als gevolg van een coronamaatregel
- Coronamaatregelen op het vlak van arbeidsrecht
- Tijdelijke aanpassing van de regeling van economische werkloosheid
- Modelformulier voor aanvraag tijdelijke Corona-maatregelen is beschikbaar
- Tijdelijke vermindering van de arbeidsduur in het kader van de COVID-19 pandemie
- Schorsing van de door de werkgever gegeven opzegtermijn tijdens een periode van tijdelijke werkloosheid wegens overmacht te wijten aan de coronacrisis

- Gelijktelling van nieuwe afwezigheidsperiodes voor de verlenging van het moederschapsverlof
- Corona-ouderschapsverlof
- Corona-tijdskrediet

Er zijn ook verschillende types sensibiliseringsmateriaal

- Coronavirus: sensibiliseringsmateriaal voor op de werkplek in 17 talen
- Sensibiliseringsfilmpjes: Veilig aan het werk
- Veilig aan het werk tijdens de coronacrisis : affiches en schema's

Een deel is ook toegespitst op welzijn op het werk:

- Werken met werknemers of zelfstandigen uit het buitenland
- Hoe ga ik als werkgever om met werknemers die corona- of griepsymptomen vertonen?
- Een paar tips om efficiënt te telewerken met behoud van uw welzijn
- Gezondheidstoezicht tijdens de coronacrisis

6.8. FOD Sociale Zekerheid

Mevrouw Géraldine Elfathi, lid van de ICDO, en
de heer Christian Dekeyser, plaatsvervanger

De activiteiten van de Cel DO in 2020

De FOD Sociale Zekerheid heeft onlangs binnen zijn organisatie een cel Duurzame Ontwikkeling opgericht. De coördinatrice van deze nieuwe cel DO werd in mei 2020 benoemd. De structuur van deze cel wordt thans nog uitgewerkt. Het beleid van de FOD SZ inzake duurzame ontwikkeling werd evenwel opgesteld. De cel heeft haar bijdrage aan het opstellen van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling voortgezet.

Een actieplan DO 2021 en een communicatieplan DO 2021 werden opgesteld. De cel heeft binnen de organisatie een SharePoint-ruimte gecreëerd om de kennis op het vlak van DO te delen (algemene informatie, toepasselijke wetgeving, beleid van de FOD inzake DO, voorstel voor opleidingen/conferentie, links naar interessante websites, links naar studies/adviezen, eco-adviezen, ...).

Medewerkers werden bewust gemaakt via verschillende kanalen (intranet, SharePoints (DDO, ...), journaal van de FOD SZ, Newsletter, eCard, e-mail, ...) en door middel van verschillende formaten (video, reportage, informatie, infografie, quiz, wedstrijden, ...).

De maatregelen en acties van de FOD SZ die bijdragen tot een DO

De kernactiviteiten van de FOD SZ houden zeer vaak rechtstreeks verband met DO. De opdrachten en beleidslijnen van de FOD SZ werden afgestemd op de verbanden met DO dankzij het opstellen van het actieplan DO 2021.

De FOD Sociale Zekerheid heeft deelgenomen en neemt deel aan de werkgroep Social Impact COVID-19 Crisis (WG SIC). De WG SIC is verantwoordelijk voor de opvolging en de evaluatie van de weerslag van de maatregelen inzake de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld tijdelijke werkloosheid, overbruggingsrecht voor zelfstandigen), de sociale zekerheid (bijvoorbeeld uitstel van betaling van de sociale zekerheidsbijdragen) en de sociale bijstand/insluiting. De WG SIC heeft de volgende prioriteiten: opvolging van de sociaal-economische gevolgen van COVID-19, evaluatie van de weerslag op korte termijn van de reeds genomen maatregelen (opvolging), simulatie van de weerslag van de nieuwe te nemen maatregelen ("ex ante"-evaluatie) en identificatie van de risicogroepen.

De gezondheidscrisis in verband met Covid-19 leert ons ook dat denken op lange termijn een uiterst belangrijke vaardigheid zal zijn voor de overheid-organisaties van morgen. De FOD SZ heeft daarom getracht een prognose op te stellen door een webinaricyclus te organiseren met de titel: Back to the Future. Hoe zal de sociale zekerheid van de toekomst eruit zien? Welke mogelijke veranderingen zouden we kunnen ontdekken? Hoe zal rekening worden gehouden met de gebruiker in het licht van de komende technologische en maatschappelijke veranderingen? Het doel is te trachten deze vragen te beantwoorden en scenario's op te stellen voor de mogelijke toekomst en zich daarop voor te bereiden.

De ambities op het vlak van DO werden opgenomen in de bestuursovereenkomst.

Duurzaam beheer

Aangezien de overheidsdiensten de drijvende kracht zijn achter de duurzame overgang bestaat de algemene opdracht van de FOD SZ erin ervoor te zorgen dat hij zijn taken uitvoert, zijn diensten verleent en processen gebruikt met een minimale sociale weerslag en minimale gevolgen voor het milieu.

Op het vlak van milieu verbindt de FOD zich dus ertoe om zijn weerslag op het milieu te verminderen en zo zijn milieubeheer te verbeteren, duurzame transportmiddelen aan te moedigen, duurzaamheidscriteria in zijn aankopen/overheidsopdrachten te integreren, duurzame voeding aan te moedigen en aan te bieden, zijn evenementen op een duurzame manier te organiseren, doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling in de managementplannen en bestuursovereenkomsten te integreren.

Op sociaal vlak verbindt de FOD zich ertoe zich, in termen van duurzaamheid om het welzijn van het personeel te bevorderen, om samenwerkings- en solidariteitsprojecten binnen de FOD zelf aan te moedigen, en om een diversiteitsbeleid uit te stippelen om ervoor te zorgen dat de professionele wereld de diversiteit van de maatschappij weerspiegelt en om discriminatie te bestrijden.

De FOD SZ heeft zich in 2020 als kandidaat ingeschreven op het online platform Ecodyn.

6.9. FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

Mevrouw Marielle Smeets, lid van de ICDO, en de heer Pol Gerits, plaatsvervanger

De activiteiten van de cel DO in 2020

De cellen voor duurzame ontwikkeling van de departementen spelen een belangrijke faciliterende en dynamiserende rol in de strategische integratie. Ze moeten zowel het orgaan vormen voor de integratie van duurzame ontwikkeling in alle strategieën en beleidslijnen van een departement, als het overleg- en coördinatieorgaan van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling waaraan het departement deelneemt. Het regelgevend kader en in het bijzonder de wijzigingen die werden aangebracht aan het KB van 2004 (het KB van 27 mei 2015 tot wijziging van het KB van 22/09/2014) houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling versterken de implementatie van duurzame ontwikkeling in de departementen aangezien ze beogen:

- de strategische en operationele integratie ervan in de beheers- en managementtools beter te structureren,
- en daarbij de samenwerking/transversaliteit te maximaliseren binnen een departement en tussen departementen, om zo te komen tot meer coherentie, interactiviteit en zichtbaarheid.

In 2007 werd bij de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu een netwerk/cel duurzame ontwikkeling opgericht. Dat netwerk / die cel ontwikkelt via een actief netwerk van contactpersonen in de verschillende DG's en diensten tal van interne en/of externe eigen initiatieven of initiatieven naar aanleiding van de activiteiten van de ICDO, en komt op die manier zijn verplichtingen ter zake na.

In 2020 spitsten de werkzaamheden van het netwerk duurzame ontwikkeling van de FOD Volksgezondheid zich toe op de strategische en operationele integratie van duurzame ontwikkeling en in het bijzonder van de universele doelstellingen van het programma «Horizon 2030» van de Verenigde Naties (de SDG's) in ons jaarlijks beheersplan, dat onze bestuursovereenkomst (2019-2021) operationaliseert, de uitvoering ervan via de thematische projecten van onze algemene directies maar ook via onze One World One Health projecten en/of transversale werkgebieden waarbij deskundigen van onze verschillende algemene directies en diensten betrokken zijn, en de monitoring ervan.

Maar vanaf januari 2020 hebben onze basisopdrachten en -activiteiten, waaronder de uitvoering van de projecten van het jaarlijkse beheersplan, de impact ondervonden van de rol die de FOD Volksgezondheid heeft gespeeld bij de aanpak van het luik gezondheid van de COVID-19-crisis.

Activiteiten of beleidslijnen van de FOD die bijdragen tot duurzame ontwikkeling

1. De FOD Volksgezondheid, een centrale pijler in de aanpak van de Covid-19-crisis

In zijn hoedanigheid van departement gezondheid is de FOD Volksgezondheid een centrale pijler in de aanpak van de Covid-19-crisis, waarbij hij tal van opdrachten vervult, met name...

Opdrachten van de FOD Volksgezondheid in verband met de gezondheidscrisis

Op het gebied van de crisisorganisatie worden er twee aspecten onderscheiden:

- Het multidisciplinaire aspect voor het globale beheer van de crisis (gezondheid, economie, maatschappij, veiligheid, recht, mobiliteit enz.) wanneer de federale fase afgekondigd wordt in het kader van de noodregelgeving, in het bijzonder het koninklijk besluit van 31 januari 2003 tot vaststelling van het noodplan voor de crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen en het koninklijk besluit van 22 mei 2019 betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen. Dit aspect wordt gecoördineerd door het Nationaal Crisiscentrum;
- Het gezondheidsaspect voor het beheer van de verschillende elementen die rechtstreeks betrekking hebben op de bescherming van de gezondheid van de bevolking: epidemiologische monitoring, organisatie van de zorg, contactonderzoek, organisatie van de screening en van het contactonderzoek, vaccinaties, behandelingen, levering van materiaal en geneesmiddelen, hygiëneprocedures, enz. Deze organisatie wordt geregeld door het Protocol gesloten tussen de Federale Overheid en de overheden bedoeld in artikelen 128, 130 en 135 van de Grondwet, tot vaststelling van de generische structuren voor het sectoraal gezondheidsbeheer van crisissen voor de volksgezondheid en hun werkwijze voor de toepassing van het Internationaal Gezondheidsreglement (2005), en het Besluit nr. 1082/2013/EU over ernstige grensoverschrijdende bedreigingen van de gezondheid.

Buiten een crisis heeft de FOD de algemene opdracht om paraat en waakzaam te zijn, namelijk...

- Ondersteuning van de besluitvormingsorganen op het gebied van crisisparaatheid wat het gezondheidsaspect betreft (Risk Management Group - IMC Volksgezondheid);
- Bijwerking en operationalisering van verschillende noodplannen op het gebied van gezondheid (General Preparedness Plan en Pandemic Preparedness Plan) of van de gezondheidsaspecten van de noodplannen op multidisciplinair niveau (Noodplan Terrorisme, noodplan CBRN, Nucleair noodplan, Noodplan Elektriciteit);
- Coherent beheer van de strategische voorraden (maskers, materiaal, geneesmiddelen);
- Medische bewaking 24u/24 - 7d/7 (nationaal en internationaal via het Early Warning Respons System ingesteld op het niveau van de WHO en de gezondheidsinspectie (Saniport) bij de havens en luchthavens;
- Organisatie van en deelname aan nationale en internationale crisisoefeningen;

- Activering, coördinatie en implementatie van de humanitaire hulp (aspect gezondheid);
- Operationele organisatie van de dringende geneeskundige hulpverlening (inspecties ambulances 112, ondersteuning lokale crisiscellen, bijwerking van de noodplannen op lokaal niveau);
- Financiering en programmatie van de dringende geneeskundige hulpverlening;
- Organisatie van de gezondheidsinspectie op federaal niveau.

Tijdens de crisis heeft de FOD Volksgezondheid de volgende opdrachten:

- **Beleidsondersteuning:** de FOD heeft een algemene adviserende opdracht voor de overheid. De teams van de FOD bieden vele besluitvormingsorganen ondersteuning:
 - in het kader van het algemene crisisbeheer in de federale fase door het voorzitterschap waar te nemen van de Evaluatiecel (ontbonden);
 - beleidsadvies te geven binnen de Beheerscel;
 - het gezondheidsaspect te vertegenwoordigen in de vergaderingen met de gouverneurs;
 - in het kader van het gezondheidsaspect van de crisis door het voorzitterschap en het secretariaat van de Risk Management Group en van de departementale crisiscel «Volksgezondheid» waar te nemen, alsook van het secretariaat van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid.
- **Organisatie en planning van de zorg:** de FOD coördineert de activiteiten met betrekking tot de planning en de organisatie van de zorg (Covidzorg, maar ook het hervatten van de zorg na de acute fase). De FOD zit drie belangrijke werkgroepen rond de RMG voor: Task Force Primary & Outpatient Care Surge Capacity, Task Force hospital & transport surge capacity en Outbreak Management. In het kader van zijn structurele opdrachten coördineert de FOD de psychosociale ondersteuning in de acute fase, beheert de organisatie van de dringende geneeskundige hulpverlening, organiseert de financiering van de ziekenhuizen en de informatieverwerking aan de gezondheidsprofessionals. De FOD organiseert de financiële steun aan de ziekenhuisstructuren en de betrokkenen van de gezondheidszorg om de meerkost te dekken en de financiële levensvatbaarheid van de sector te verzekeren zodat het zorgaanbod niet verstoord wordt. In dat verband werd de FOD, via de wet van 29 oktober 2020, belast met de coördinatie van een bijzonder ad-hoccomité bestaande uit vertegenwoordigers van de ziekenhuissector, experts op het vlak van crisismanagement en bevoegde ambtenaren, met als opdracht om voor alle ziekenhuizen een capaciteit aan ziekenhuisbedden te bepalen die voor de verzorging van COVID-19-patiënten voorbehouden moet blijven, desgevallend gemoduleerd in functie van het type ziekenhuis, de grootte van het ziekenhuis of een lokale situatie. Het bijzonder ad-hoccomité kan aparte aantallen bepalen voor intensieve en niet-intensieve bedden. De federale gezondheidsinspecteurs ondersteunen de hoofdartsen van elk ziekenhuis bij het vervoer van patiënten, alsook bij het behoud van de ziekenhuiscapaciteit;
- **Gezondheidsveiligheid van de grenzen:** in toepassing van het Internationaal Gezondheidsreglement van de Wereldgezondheidsorganisatie, staan de saniport medewerkers in voor de gezondheidsinspectie van de schepen en van bepaalde vliegtuigen komende uit door de WGO

bepaalde risicogebieden. Tijdens hun inspecties onderzoeken zij de door de internationale wetgeving vereiste documenten, het volledige schip en de passagierscabine van het vliegtuig, maar ook de bagage en de pakjes wanneer dat nodig is. Deze worden voor vernietiging afgevoerd wanneer ze een gezondheidsrisico inhouden. Saniport staat ook in voor de aflevering van lijkenpassen en ondersteunt de reisklinieken bij hun organisatie. Saniport is de eerste verdedigingslinie in geval van een internationale gezondheids crisis door in samenwerking met de burgerluchtvaart en de scheepvaart de gezondheidsbeslissingen te implementeren bij de punten van binnenkomst in ons land. De FOD beheert bijvoorbeeld het PLF-systeem voor reizen naar het buitenland;

- Terbeschikkingstelling van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) en testcapaciteit: De FOD Volksgezondheid heeft op 8 maart de eerste aankopen van maskers voor de bescherming van gezondheidsprofessionals gelanceerd. Geconfronteerd met een volledig verstoorde wereldmarkt, heeft de FOD voorgesteld om een TaskForce op te richten om de activiteiten voor de aankoop van schaarse producten te coördineren (testkits, PBM's, geneesmiddelen en medische hulpmiddelen). Op 22 maart werd deze Task Force opgericht onder toezicht van minister De Backer. De FOD heeft in het kader hiervan de werkgroep gecoördineerd die belast was met de aankoop en distributie van PBM's, in het bijzonder maskers, gelaatsschermen, handschoenen, schorten, brillen en desinfecterende gels. De FOD coördineert ook de besprekingen met de deelstaten over het aanleggen van strategische voorraden van PBM's en moest de bevoegdheden van WG3 en WG5 van de Task Force De Backer volledig overnemen. Tijdens de zomer heeft de FOD een laatste levering voor de gezondheidsprofessionals en een aanzienlijke voorafgaande levering georganiseerd met het oog op het aanleggen van een strategische voorraad persoonlijke beschermingsmiddelen voor de ambulante zorg. Sinds de zomer heeft de FOD ook de levering van testcapaciteit van de TF De Backer overgenomen.
- Communicatie naar het grote publiek: in het kader van de federale fase zit de FOD, samen met de FOD Binnenlandse Zaken, de infocel voor die de coördinatie van alle lokale, regionale, gemeenschaps- en federale overheden verzorgt zodat de strategieën en acties inzake crisiscommunicatie coherent zijn. Ze geeft strategisch advies aan de bevoegde overheden door haar acties te baseren op de vastgestelde informatiebehoeften van de bevolking. In dit verband is de FOD sterk betrokken bij de organisatie van de dagelijkse persconferenties, en dit in nauwe samenwerking met het Nationale Crisiscentrum. De FOD organiseert ook het antwoord op de vragen van burgers (mails, sociale media) en staat ook in voor de organisatie van de website <http://www.info-coronavirus.be>;
- Internationale monitoring: gezien de centrale ligging van ons land en de poreusheid van onze grenzen, is het van essentieel belang om een internationale monitoring te waarborgen door in nauw contact te blijven met onze partnerlanden, de reactie van andere landen op te volgen, lessen te trekken uit hun fouten en successen en ervoor te zorgen dat België deel uitmaakt van de internationale organen ter bestrijding van epidemieën (WGO, Gezondheidsbeveiligingscomité, ECDC, DG Echo);
- Toelating van biociden die doeltreffend zijn tegen Covid: alle biociden die op de markt komen, moeten eerst door de FOD Volksgezondheid worden goedgekeurd. Na de uitbraak van het coronavirus (Covid-19) heeft de FOD Volksgezondheid beslist om tijdelijke toelatingen af te leveren voor bepaalde soorten biociden die doeltreffend zijn gebleken in de bestrijding van virussen. Het gaat om desinfecterende producten zoals alcoholgels (producttype 1) en desinfecteermiddelen voor oppervlakken (producttype 2).

De FOD is door de aard van zijn opdrachten ook betrokken bij het opstellen van gezondheidsstatistieken in verband met zijn opdrachten (ziekenhuis capaciteit, lijst van gezondheidswerkers, controle op arbeidsverzuim van federale ambtenaren), bij de ondersteuning van de besprekingen over de overdracht tussen mens en dier (RAG-Animals in samenwerking met het FAVV), de erkenning van Covid als beroepsziekte voor de gezondheidswerkers (in samenwerking met Fedris), het in aanmerking nemen van milieukwesties bij de besprekingen over de hervatting na Covid en over de ontwikkeling van een strategie voor de federale administraties om zich aan de gezondheidsbeslissingen aan te passen.

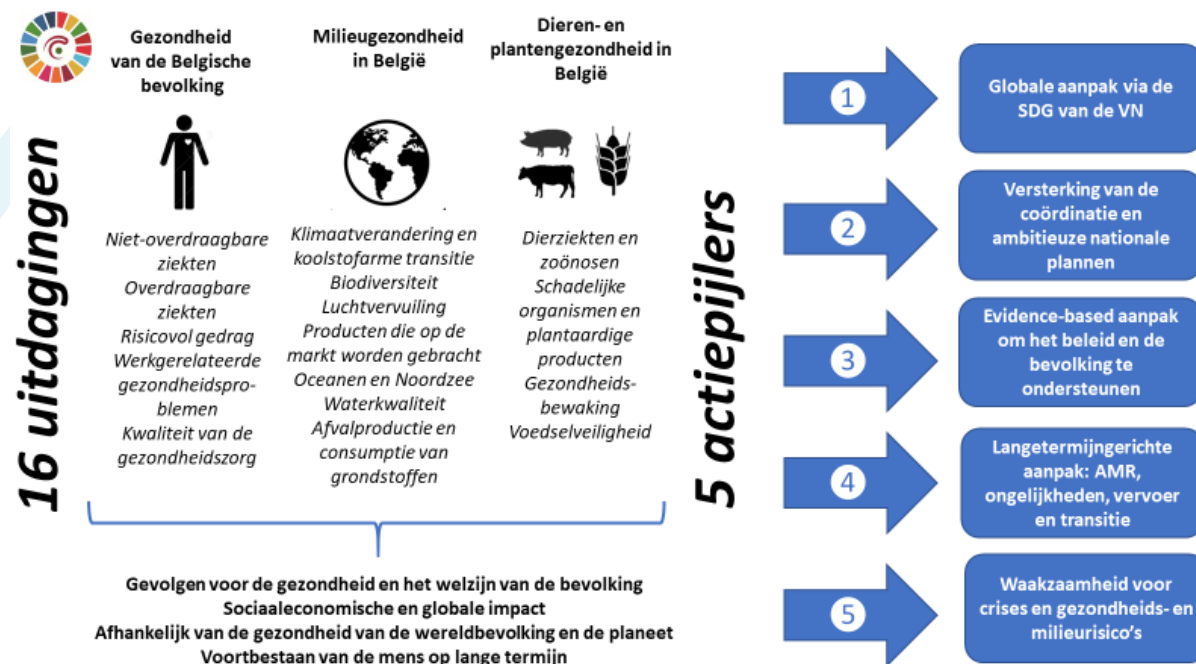
2. Het mémorandum en onze uitdagingen

In het kader van de onderhandelingen voor de nieuwe Federale Regering in 2019 en 2020 heeft onze FOD 16 uitdagingen gedefinieerd inzake de volksgezondheid, de dieren- en plantengezondheid en de gezondheid van het leefmilieu :

<u>Gezondheid van de Belgische bevolking</u>	<u>Milieugezondheid in België</u>	<u>Dieren- en plantengezondheid in België (met inbegrip van de voedselveiligheid)</u>
• Bestrijding en preventie van niet-overdraagbare ziekten; • Bestrijding en preventie van overdraagbare ziekten; • Preventie van risicovol individueel gezondheidsgedrag; • Bestrijding en preventie van werkgerelateerde gezondheidsproblemen; • Zorgen voor de kwaliteit, toegankelijkheid, efficiëntie en duurzaamheid van de gezondheidszorg.	• Bestrijding van de klimaatverandering door middel van een koolstofarme transitie; • Het wijdverbreide verlies aan biodiversiteit een halt toeroepen; • Luchtvervuiling verminderen; • Verminderen en beheersen van de gezondheids- en milieueffecten van op de markt gebrachte producten, met name chemische producten; • Behoud en verbetering van de waterkwaliteit; • Behoud van oceanen en zeeën, waaronder de Noordzee; • Beheersing van de afvalproductie en het verbruik van grondstoffen.	• Bestrijding en preventie van dierziekten, waaronder zoönosen; • Bestrijding en preventie van voor planten schadelijke organismen en de kwaliteit van plantaardige producten waarborgen; • Gezondheidsbewaking net zoals bij menselijke ziekten; • De voedselveiligheid waarborgen en gezonde voeding promoten.

Deze thema's overstijgen weliswaar de bevoegdheden van de FOD (en de federale overheid), maar onze FOD heeft nog speelruimte op het vlak van kennisontwikkeling, nationale coördinatie en de vertegenwoordiging van België op internationaal niveau. Onze FOD is op grond van zijn ervaring van oordeel dat elk gezondheids- en milieubeleid dat deze uitdagingen wil aanpakken, vijf belangrijke actiehefbomen zou moeten activeren om ontwikkeld en gerealiseerd te worden:

1. Een globale aanpak: Gezien de complexiteit en de verwevenheid van de aspecten van het gezondheidsbeleid, onderling en met andere beleidsthema's, valt het niet mee een beleid te uit te tekenen en te beheren waarin alle gezondheidskwesties zijn geïntegreerd. De FOD Volksgezondheid is van mening dat de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (Sustainable Development Goals of SDG's) dit strategisch kader bieden en een dergelijke geïntegreerde aanpak mogelijk maken
2. Een gecoördineerde aanpak
3. Een evidence-based aanpak
4. Een langetermijngerichte thematische aanpak via «vlaggenschipprojecten»
5. Een waakzame aanpak

3. Covid 19 en duurzame transitie: op weg naar een rechtvaardig, duurzaam en veerkrachtig herstelbeleid voor gezondheid en milieu

De gezondheidscrisis toont aan dat er een herstelplan nodig is om de negatieve gevolgen van de crisis, voornamelijk op sociaaleconomisch vlak, te verminderen.

De huidige sanitaire situatie heeft duidelijk aangetoond hoe extreem kwetsbaar onze samenleving is voor systemische schokken. Niettegenstaande de diepgaande gevolgen op gezondheids-, menselijk, economisch en sociaal vlak mag de Covid-19-crisis ons het risico niet doen vergeten van crisis die gebonden gaat aan de wereldwijde leefmilieu-uitdagingen. Deze zijn bijvoorbeeld het verlies aan biodiversiteit, klimaatverandering en niet-overdraagbare ziektes die toe te schrijven zijn aan levensstijl en milieuverontreiniging. Daarom moeten wij snel maar weloverwogen handelen, met in het achterhoofd de boodschap dat een terugkeer naar het normale, de «business as usual», geen optie is. In mei 2020 hebben de deskundigen van de FOD Gezondheid een visienota opgesteld met ideeën over het herstelbeleid na COVID-19 en de overgang naar een regeneratieve economie in functie van onze economie, het milieu en de gezondheid van onze burgers.

Dit visiedocument werd verspreid naar de vier ministers die verantwoordelijk zijn voor de FOD: Maggie De Block, Marie Christine Marghem, Denis Ducarme en Philippe De Backer. Het werd ook gestuurd naar de covoorzitters van de Economische Risk Management Group, de voorzitters van het Sociaaleconomisch Overleg, de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling en het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling, de Commissaris bij het Plan, de voorzitters van de FOD Economie, Financiën en Werkgelegenheid en de voorzitter van de Task Force ECOSOC die werd opgericht om de COVI-19-crisis te bestrijden.

Een dergelijk herstelplan zou, naast sociaaleconomische doelstellingen, ook doelstellingen moeten integreren inzake duurzaamheid op het vlak van milieu van onze samenleving en onze economie en inzake duurzaamheid en veerkracht van ons gezondheidssysteem. De FOD gezondheid heeft in oktober 2020 gesteld in dit kader een nieuwe nota : [Covid 19 en duurzame transitie](#) : op weg naar een rechtvaardig, duurzaam en veerkrachtig herstelbeleid inzake gezondheid en leefmilieu voor deze principes van herstel en transitie inzake Leefmilieu en Volksgezondheid operationaliseert. Worden hierin operationele acties omtrent de leefmilieu-transitie omschreven terwijl de nota de grote thema's voor de discussie en voorbereiding voor de gezondheidstransitie ism de terreinactoren afbakent.

De gezondheids- en milieu-uitdagingen interageren met en hebben een weerslag op andere beleidsdomeinen. Daarom is de FOD Gezondheid van mening dat het herstelbeleid het omkaderen van gedragswijzigingen, die door de crisis veroorzaakt worden (o.a. op het vlak van mobiliteit, e-commerce en telewerk), de duurzaamheid van onze voedselsystemen en het versterken van het openbaar bestuur in België zou moeten integreren.

4. Onze «One World-One Health» programma's en projecten: onze transversale benadering om ervoor te zorgen dat men zich de universele doelstellingen van het programma «Horizon 2030» van de Verenigde Naties (SDG's) gemakkelijker eigen maakt

Door zijn nieuwe visie en de verschillende werkzaamheden die in 2018 werden opgestart in het kader van de voorbereiding van zijn bestuursovereenkomst 2019-2021 uit de FOD Volksgezondheid de wens om samen met de bestaande directoraten-generaal een transversale en operationele benadering te ontwikkelen voor reflectie, coördinatie en strategische ondersteuning, georganiseerd rond het Principe One World One Health (1W1H).

Die transversale benadering zou het voor al onze medewerkers geleidelijk aan makkelijker moeten maken om zich de universele doelstellingen van het Programma « Horizon 2030 » van de Verenigde Naties (SDG's) eigen te maken, door middel van de projecten en maatregelen die uitgevoerd worden in het kader van onze opdrachten, om die doelstellingen te verwezenlijken of de facto deel te nemen aan de uitvoering ervan.

De operationele vertaling van het One World, One Health-principe, die dus breder is, eigen aan de FOD Gezondheid en op participatieve wijze werd vastgesteld met al onze diensten, bestaat uit zes principes:

1. Verbetering van de menselijke gezondheid als einddoelstelling,
2. Integratie van de vier pijlers van de opdrachten van de FOD Gezondheid,
3. Integratie van de onderlinge verbondenheid en afhankelijkheid van de vier pijlers:
4. Mobilisatie van de deskundigen van de verschillende DG's:
5. Analyse van de impact en de invloed van de andere beleidsdomeinen en coördinatie van de wisselwerking met externe partners zal het mogelijk maken onze opdrachten geleidelijk te integreren in andere beleidsdomeinen (health & environment in all policies), zoals gedefinieerd in onze visie en strategie.
6. Inzicht in de invloed van belangrijke megatendenzen.

Concreet en gericht samenwerken rond «One World One Health»

Het doel van deze samenwerking is het concept «One World One Health» (1W1H) van de FOD concreet gestalte te geven via verschillende thema's, verschillende acties/projecten en het opzetten van een onderzoeksprogramma op middellange en lange termijn. Om deze samenwerking te ondersteunen en aan te moedigen is ook een governance-model ontwikkeld en gevalideerd door het directiecomité. Hierna vindt u een overzicht van de in 2020 gerealiseerde acties en bereikte resultaten in het kader van onze «One World One Health» programma's.

Strijd tegen antimicrobiële resistentie (AMR)

Op 6 maart 2020 is een ontwerp van een One Health nationaal actieplan (NAP) ter bestrijding van antimicrobiële resistentie («Antimicrobial Resistance» of «AMR») voorgelegd aan de vorige federale ministers. Het ontwerp werd gepresenteerd in de vorm van:

- een strategische tekst,
- een gedetailleerde operationele tabel en een begrotingsraming voor het federale gedeelte van dit plan, elementen die gevalideerd zijn door de topmanagers van de betrokken federale instellingen (FAGG, FAVV, RIZIV, Sciensano en FOD).

Doordat het om een regering in lopende zaken ging en de COVID-19-crisis alle aandacht vroeg, heeft de politieke validering van het plan vertraging opgelopen. Toch is op een aantal vlakken niet stilgezet:

- Pijler menselijke gezondheid: op 4/2/20 is een eerste technische vergadering georganiseerd met de gefedereerde entiteiten, onder voorzitterschap van DG Pedro Facon; de daaropvolgende vergaderingen moesten worden afgelast vanwege de crisis;
- Pijler diergezondheid: er is een ad-hocgroep AMR opgericht binnen de PW-ICLB (Permanente Werkgroep Interministeriële Conferentie voor het Landbouwbeleid) en de validering van het plan en de acties daarin is gebeurd tijdens de ICLB van 17/12/2020;
- Pijler milieugezondheid: binnen de ICL (Interministeriële Conferentie Leefmilieu) is een werkgroep «NAP-AMR milieu» opgericht (voorgezeten door het DG EM van de FOD Volksgezondheid); tijdens de vergadering van 8 oktober 2020 is de werkgroep het eens geraakt over de transversale operationele doelstellingen en de maatregelen die betrekking hebben op het milieu. Het resultaat van deze besprekingen werd op 03/12/20 door de ICL gevalideerd.

Van 18 tot 24/11/20 vond in het kader van de Europese informatiedag over antibiotica (EAAD) en de internationale week voor verstandig gebruik van antibiotica (WAAW) een communicatieactie plaats op de sociale media en op het intranet ([Internationale week voor verstandig gebruik van antibiotica | FOD Volksgezondheid \(belgium.be\)](#)). Ook werd een reportage gemaakt voor het kinderjournaal op de RTBF ([Les Niouzz - OUFtivi \(rtbf.be\)](#)).

Sociale ongelijkheid tegenover gezondheid en milieu (SOG)

Intern zijn 3 «lunch & learn» sessies gehouden, bijgewoond door een honderdtal collega's van de FOD, die er gesensibiliseerd werden voor de problematiek en intern een netwerk van ambassadeurs op het vlak van ongelijkheden konden vormen. Dit netwerk van ambassadeurs rond sociale ongelijkheid tegenover gezondheid en milieu omvat collega's van elk DG, al zijn sommige beter vertegenwoordigd dan andere. Ze werden op het intranet van hun DG voorgesteld. Ook is een nieuwe projectcoördinator aan het programma toegevoegd.

Er werden met de ambassadeurs 4 bijeenkomsten georganiseerd om de doelstellingen van het programma te bespreken en de tool voor “Health Impact Assessment” (HIA) voor te bereiden en te valideren, de lunch & learn sessies, het communicatieplan en de Sharepoint-structuur voor te bereiden. Er is een werkgroep opgericht voor het opstellen van een “Health Impact Assessment” (HIA) in de vorm van een vragenlijst. Het definitieve model is door de ambassadeurs gevalideerd. Zodra de HIA helemaal rond is, zal ze beschikbaar zijn voor de hele FOD (in 2021).

Er is een communicatieplan opgesteld voor 2020, met onder meer een specifiek Sharepoint dat in het leven is geroepen voor alle ambassadeurs en voor het managementteam van het programma. Een geplande conferentie moest wegens de crisis worden afgelast.

De programmabeheerders nemen eveneens deel aan de Joint Action Health Equity Europe (JAHEE).

Transities van de systemen voor gezondheid en voeding in het licht van de milieu-uitdagingen

Ingevolge de beslissing van het Directiecomité van de FOD Volksgezondheid van 06/03/2020 werd dit programma gekoppeld aan de Europese context en meer bepaald aan de Green deal en werd het toegespitst op de volgende 3 projecten:

➤ De strategie Farm to Fork

Op 20 mei 2020 stelde de Europese commissie de Farm to Fork Strategy voor. Deze strategie heeft tot doel om een rechtvaardig, gezond en milieuvriendelijk voedselsysteem te creëren en is één van de pijlers van de Green deal.

Het directiecomité van de FOD VVVL heeft beslist dat de opvolging en coördinatie van deze strategie een belangrijk onderdeel vormt van haar ‘One World, One Health’-programma ‘transitie naar een duurzaam voedselsysteem’.

Gezien het sterk transversale karakter van de strategie besliste de permanente werkgroep van de Interministeriële conferentie voor landbouwbeleid (PW-ICLB), op voorstel van de FOD VVVL, tot de oprichting van een technische werkgroep Farm to Fork waarin zowel de federale overheid als de gewesten vertegenwoordigd zijn. Deze werkgroep wordt getrokken door de FOD VVVL (DVZ/IBRI). De samenstelling en het mandaat van deze werkgroep werd gevalideerd door de PW-ICLB van 17/09/2020.

Het is binnen de werkgroep opgericht door de PW-ICLB dat :

- het Belgisch standpunt voor wat betreft de strategie in zijn geheel wordt besproken en informatie wordt uitgewisseld om de coherentie tussen de verschillende voorziene acties te garanderen, en
- waar wordt bekeken binnen welke bestaande of nieuwe werkgroep de technische voorbereiding voor de transversale dossiers dient te gebeuren.

Er werd parallel een specifieke interne FOD VVVL Farm to fork-werkgroep opgericht met vertegenwoordigers van DG EM, DG APF en DVZ. Gezien de impact van ons voedselsysteem op gezondheid en het leefmilieu (landgebruik, landdegradatie, uitstoot van broeikasgassen, verlies van biodiversiteit, verontreiniging van water,...) kan het belang van deze strategie moeilijk onderschat worden. België ondersteunt daarom de ambitie van de Europese commissie om tot een duurzaam voedselsysteem te komen en beschouwt dit als essentieel voor het succes van de green deal en voor het bereiken van de SDGs.

Tegelijk is dit een zeer complex dossier, enerzijds omdat het veel technische aspecten bevat in verschillende domeinen waarvoor de bevoegdheden sterk verdeeld zijn over het regionale en federale niveau en anderzijds omdat verschillende (niet altijd gelijklopende) belangen meespelen.

➤ De strategie “Beyond Food”

Het strategievoorstel Beyond Food is een gezamenlijk initiatief van de FOD Volksgezondheid, de FOD Buitenlandse Zaken en het DG Ontwikkelingssamenwerking. Bedoeling is tot een transitie van de voedingssector naar duurzame importketens bij te dragen door alle betrokken actoren in België te responsabiliseren en te laten samenwerken.

Na intern overleg binnen de FOD Volksgezondheid werd het strategievoorstel met alle andere betrokken federale partners ontwikkeld in het kader van de Werkgroep Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO).

Het definitieve strategievoorstel is tijdens de plenaire ICDO-vergadering van 12/12/2020 gevalideerd om daarna voor politieke validering aan de bevoegde ministers te worden voorgelegd.

Daarnaast werden door het DG EM, met de hulp van internationale deskundigen, 3 webinars voorgesteld en georganiseerd:

- Twee webinars over “Towards deforestation-free supply chains”, met de universiteit van York, om de gehanteerde concepten, cijfers en methoden te introduceren (14/09/2020 en 13/10/2020).
- Een webinar over “Voeding en biodiversiteit”, met Solagro en het INRAE, om de resultaten en denkoefeningen in Frankrijk te bespreken (04/09/2020).

De implementatie van de toekomstige strategie Beyond Food, de follow-up en de monitoring ervan zijn opgenomen in de vorm van een maatregel in het voorontwerp van federaal plan voor duurzame ontwikkeling waaraan momenteel de laatste hand wordt gelegd.

➤ Evaluatie van de kwetsbaarheid van gezondheidssystemen en de impact van klimaatverandering erop

Een nationale evaluatie over de impact en kwetsbaarheden van de gezondheid in België (op middellange termijn –10-20 jaar – en lange termijn – 50 tot 100 jaar) levert belangrijke informatie op over de kwetsbaarheden van de sector in België en vergemakkelijkt de identificatie van prioritaire actielijnen. Dit is een belangrijke eerste stap in de ontwikkeling van een preventieve aanpak. De FOD Volksgezondheid was zinnens met een dergelijke studie te starten in het kader van de werkzaamheden voor het uitwerken van het 3de Nationaal Plan Leefmilieu-Gezondheid (2021), maar gezien de budgetten die in oktober 2020 nog beschikbaar waren na de vertraging door de gezondheidscrisis in bepaalde dossiers, hebben we de opdracht eind 2020 opgestart en gegund. Deze 6 maanden durende studie moet ons aanbevelingen opleveren die toekomstige analyses zullen voeden en/of ondersteunen, zoals:

- het NEHAP III, maar ook,
- de denkoefening over de herziening van de noodplannen,
- de toekomst van de volksgezondheid in België,
- de herziening van de nationale strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering en van de federale bijdrage aan die strategie.

➤ E-commerce

Ten slotte heeft de FOD Volksgezondheid, overeenkomstig zijn huidige overeenkomst, in 2020 de analyse voortgezet van de gevolgen van de elektronische handel op zijn verschillende opdrachten en op het gezondheidsbeleid, met name gekoppeld aan de gezondheidscrisis en de lockdownperiode, waarin burgers op grote schaal gebruik hebben gemaakt van onlineverkoop, waardoor het risico toeneemt dat niet-conforme (en dus gevaarlijke) producten op deze elektronische markten aanwezig zijn en door de burger worden gekocht. In een eerste fase is een gericht project gestart in verband met de inspectieopdrachten van de FOD. In een ruimere context heeft de FOD eveneens contact opgenomen met de andere federale administraties en dit thema naar voren gebracht in de verschillende inter-FOD-fora (met name betreffende de voorbereiding van het huidige voorontwerp van plan voor duurzame ontwikkeling).

Duurzaam beheer

1. EMAS-opvolging/Mobiliteit/Overheidsaankopen

[Vernieuwing van de EMAS-registratie](#)

De hoofdzetel van de FOD Volksgezondheid (Eurostation – Victor Hortaplein – 1060 Brussel), kreeg in 2010 het EMAS-label en heeft in 2020 een vernieuwing van zijn EMAS-registratie gekregen. De laatste versie van de milieuverklaring, die betrekking heeft op 2019, en de resultaten tot in 2019 zijn beschikbaar op de site van de FOD.

Voor 2020 kunnen meer bepaald de volgende maatregelen worden vermeld:

- Ondertekening van het milieubeleid door de nieuwe leden van het Directiecomité.
- Follow-up van gevallen van niet-naleving en verbeteringen aan het milieubeheersysteem.
- EMAS-communicatie en -bewustmakingscampagnes, onder meer met 4 EMAScottes: Energie – Mobiliteit – Papier – Afval, het gebruik van de trap aanmoedigen.
- Opvolging van het reglementair toezicht overeenkomstig de milieueisen.
- Koolstofcompensatie voor tonnen CO₂-equivalent die uitgestoten worden bij verplaatsingen voor opdrachten in het buitenland met het vliegtuig, de trein of de wagen.
- Voortzetting van de projecten die verband houden met de digitalisering van processen.
- Inzameling van overtollige mappen in goede staat om ze een 2de leven te geven.
- Sensibilisering en oprissing van de aankoopprocedures om duurzaamheidsvoorwaarden op te nemen in de overheidsopdrachten.
- Bewustmaking voor het organiseren van duurzamere evenementen. Invoering van de evaluatie van evenementen via de tool van het FIDO.
- Eén keer per week wordt er lokaal biologisch seizoensfruit aangeboden in de FOD.
- Gebruik van de «sustainable corner» of «duurzame hoek» bij de ingang van het gebouw om te communiceren over duurzaamheid, om onze acties zichtbaarder te maken, met een bookcrossing-plek om boeken en romans ter beschikking achter te laten, gratis mee te nemen mappen in goede staat, onze dozen voor goede doelen «bruZelle», inzameling van maandverbanden voor «Oxfam solidariteit»,

- inzameling van niet gebruikte mobiele telefoons.
- Aanschaf van 3 elektrische vouwfietsen van het Belgisch merk Ahooga.
- Deelname aan de Europese Week van de Afvalvermindering. De FOD Volksgezondheid heeft voor deze gelegenheid samengewerkt met de andere organisaties in hetzelfde gebouw (het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten en het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen). Samen hebben we verschillende sensibiliseringsacties uitgewerkt: de strijd tegen sigarettenpeuken op straat, het weggeven van mappen promoten, organisatie van een afvalquiz, sorteren, onzichtbaar afval... allemaal met allerlei prijzen te winnen in het kader van Zero Afval. Wij zijn eveneens begonnen met een bewustmakingscampagne over digitale vervuiling in verband met e-mails.
- Voortzetting van promotie/sensibilisering rond duurzame aankopen.

Interne kruisaudits

De interne EMAS-audit werd uitgevoerd door de milieucoördinator van het RIZIV. Dit kadert binnen het netwerk van FOD's die beschikken over een milieubeheersysteem en is bedoeld om interne en zo neutraal mogelijke audits uit te voeren. Onze milieu-auditeur heeft op haar beurt de audit gedaan bij de RJV.

De Regie der Gebouwen zorgt voor de technische conformiteit van de verwarmings- en airconditioningsinstallaties en de transformatoren van het gebouw. De eigenaar bereidt de hernieuwing van de milieuvergunning voor en heeft in dat kader een energie-audit uitgevoerd met een reeks acties ter verbetering van de energie- en dus milieuprestaties van het gebouw.

Opname in het bedrijfsvervoerplan (BVP) van maatregelen die in geval van vervuilingsspieken genomen moeten worden – De zachte mobiliteit promoten

Wij zetten onze acties voort om zachte mobiliteit te promoten, met name de acties die tijdens de Europese mobiliteitsweek onder de aandacht zijn gebracht.

Wij hebben ook het STOP-principe ingevoerd voor verplaatsingen van en naar ons gebouw (STOP = Stappen, Trappen, Openbaar vervoer en Personenwagens).

Aanschaf van 3 elektrische vouwfietsen van het Belgisch merk Ahooga. Deze fietsen komen bovenop de 6 fietsen die ter beschikking blijven van onze collega's op de parking van het hoofdkantoor van de FOD (Eurostation). De medewerkers van de FOD en de andere gebruikers van het gebouw (Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen) mogen die fietsen gebruiken voor werkopdrachten of -vergaderingen in Brussel. Het aanvragen van een fiets gebeurt rechtstreeks via het onthaal om de procedure te vergemakkelijken. De medewerkers van de FOD kunnen er ook voor kiezen om occasioneel met de fiets naar het station of naar het werk te gaan. Ze krijgen daarvoor een kilometervergoeding. Als werknemers van de FOD kunnen ze zich bovendien inschrijven op <http://www.biketowork.be/> en zo talrijke voordelen genieten.

Uitwerking van een nieuw contract voor het vervangen van banden van dienstvoertuigen met als vereiste dat het bandenlabel minimaal categorie C moet zijn en voor winterbanden minimaal E.

2. Evolutie en vooruitzichten

In het kader van de federale redesign van **de gezondheidszorgadministraties zal de FOD Volksgezondheid op 1 maart 2021 zijn intrek nemen in het Galileï-gebouw, nabij de Kruidtuin in Brussel, en dit samen met het RIZIV, dat voor 50% eigenaar is van het gebouw, en het Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten, om zo een 'Gezondheidshuis' te creëren.**

In het kader van dit redesignproces gaan we bepaalde diensten die gemeenschappelijk zijn voor de drie instellingen, zoals de ondersteunende en logistieke diensten, delen en centraliseren. EMAS-communicatie en -bewustmakingsacties zullen gemeenschappelijk zijn, gekoppeld aan een onthaaltraject met een gemeenschappelijke EMAS-informatiesessie en e-learning.

6.10. FOD Justitie

mevrouw Cindy Renard, lid van de ICDO

Activiteiten van de cel DO

De cel Duurzame Ontwikkeling draagt bij tot de integratie van duurzaamheidsdoelstellingen in de beleidspunten van de FOD. Zij werkt mee aan de implementatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling en coördineert de uitwerking van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling.

Naast de wettelijk verplichte leden, wordt elke entiteit van de FOD verzocht een vertegenwoordiger naar de cel Duurzame Ontwikkeling te sturen. Die correspondenten worden op regelmatige basis ingelicht over de activiteiten en projecten rond duurzaamheid die worden opgestart door de dienst Duurzame Ontwikkeling van de FOD Justitie en andere entiteiten van de FOD Justitie of door de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO) en het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO).

De activiteiten van de cel Duurzame Ontwikkeling betreffen voornamelijk:

- het verstrekken van advies of inlichtingen in het kader van parlementaire vragen;
- de follow-up van het meerjarenactieplan voor duurzame ontwikkeling;
- de follow-up van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling;
- de follow-up van het Federaal Plan Armoedebestrijding;
- de deelname aan de werkgroepen van de ICDO;
- de voorbereiding en ondersteuning bij de bewustmakingsacties rond duurzame ontwikkeling.

Bepaalde correspondenten werken in hun entiteit actief mee aan de implementatie van acties rond duurzame ontwikkeling. Dat is het geval in het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen, waar men erop toeziet dat de milieuvergunningen van alle penitentiaire inrichtingen conform de wetgeving zijn.

De stafdienst ICT werkt mee aan de uitrol van verschillende IT-toepassingen ter bevordering van het informaticabeheer van dossiers en documenten. Het afgelopen jaar heeft de stafdienst ICT de medewerkers van de FOD Justitie, onder wie de personeelsleden van de rechterlijke orde, actief ondersteund en in digitalisering geïnvesteerd:

- door extra apparatuur aan te sluiten op onze servers om de telewerkpiek te beheren;
- door structurele oplossingen voor te stellen, evenals verschillende technische manieren om vanop afstand verbinding te maken met het netwerk, naargelang van de mogelijkheden en behoeften van de verschillende doelgroepen;
- door beveiligde videoconferentietools te implementeren om onlinevergaderingen te organiseren;
- door geregeld adviezen te verspreiden om ervoor te zorgen dat de verbindingen efficiënt werken;
- door de communicatie op te voeren voor een goed gebruik van het IT-materiaal en de IT-dragers en met het oog op de overgang naar digitale ondertekening.

Het directoraat-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden levert een bijdrage aan de aanneming van normen inzake burgerlijke en strafrechtspleging die een impact op het milieu kunnen hebben doordat ze het gebruik van elektronische middelen toelaten. Tot slot worden er binnen het departement projecten uitgewerkt ter bevordering van een 'paperless office'-beleid.

De cel Duurzame Ontwikkeling kan bij de uitvoering van haar opdrachten en activiteiten steunen op de dienst Duurzame Ontwikkeling. Deze dienst, die gesitueerd is binnen de diensten van de voorzitter, staat in voor het promoten en operationeel begeleiden van de initiatieven die gericht zijn op de drie pijlers van de duurzame ontwikkeling binnen de FOD (milieumanagement, aankopen en duurzame overheidsopdrachten, bewustmaking van het personeel, kantines, mobiliteit, enz.).

1. Duurzame mobiliteit

Als overheidsinstelling die meer dan 100 werknemers tewerkstelt op eenzelfde site in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, geldt voor de FOD Justitie de verplichting tot de opmaak en tenuitvoerlegging van bedrijfsvervoerplannen. Die vervoerplannen beogen het verminderen van de milieu-impact van het verkeer dat gegenereerd wordt door de organisatie, alsmede het verminderen van het verkeer en de files op de wegen in het Brussels Gewest. Zij bestaan uit twee delen, waarvoor een beroep wordt gedaan op de diensten van de FOD:

- een diagnose van de huidige mobiliteitssituatie van de site, die betrekking heeft op de analyse van de verplaatsingen die gegenereerd worden door de activiteit die er plaatsvindt (dienstverplaatsingen, woon-werkverkeer en verplaatsingen van bezoekers);
- een actieplan om de mobiliteit van de site te verbeteren, om de werknemers en bezoekers aan te zetten tot het opteren voor duurzame vervoerwijzen, en om de follow-up van die maatregelen te bewerkstelligen.

Overeenkomstig de maatregelen van de bedrijfsvervoerplannen zijn er mobiliteitscoördinatoren aangesteld en zijn er enkele bewustmaking-sacties rond duurzame verplaatsingen georganiseerd voor de medewerkers:

- onderhoud van de dienstfietsen en van de persoonlijke fietsen van de personeelsleden in het kader van hun woon-werkverkeer;
- Verspreiding van brochures

- Informatie over de Europese Week van de Mobiliteit
- deelname aan de Grote Verkeersquiz van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde en het Agence wallonne pour la Sécurité routière.

De cel Duurzame Ontwikkeling heeft een inbreng in de follow-up van de wetgeving van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake de pollutiepieken. Zowel intern als op de website van de FOD zijn multimodale bereikbaarheidsplannen beschikbaar, waarmee bezoekers worden aangespoord het openbaar vervoer te gebruiken.

Tot slot worden alle entiteiten van de FOD ervan bewust gemaakt om omzendbrief 307sexies betreffende de vernieuwing van hun wagenpark, alsook de gewestelijke regelgevingen omtrent de lage-emissiezones na te leven. De fleetmanagers van de FOD Justitie worden ook op de hoogte gebracht van de gevolgen van Brussel Stad 30.

2. Regelgevingsimpactanalyse (RIA)

De RIA heeft als doel de kwaliteit van het openbaar beleid te verbeteren door op voorhand de potentiële gevolgen van een project te analyseren over een brede waaier van domeinen, zowel economisch als maatschappelijk en ecologisch. De RIA-procedure is enkel verplicht voor de regelgevingsontwerpen die onderworpen zijn aan de goedkeuring door de ministerraad.

Binnen de FOD Justitie zijn de personeelsleden van het directoraat-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden rechtstreeks betrokken bij die RIA-procedure, die uitdrukkelijk is opgenomen in hun normatief werkproces.

3. Bewustmaking

De dienst Duurzame Ontwikkeling wordt meermaals per jaar ingeschakeld voor de organisatie van bewustmakingsacties inzake duurzame ontwikkeling: Door de gezondheidsmaatregelen die in 2020 werden genomen waarbij telewerk verplicht werd, konden we ons jaarprogramma niet uitvoeren en moesten we sterk snoeien in ons aanbod van acties:

- permanente stand met brochures;
- boekenruilkast;
- verdeling van drinkflessen over de medewerkers van de centrale diensten;
- onlinepublicatie van artikels over ecobeheer bij telewerk;
- informatie over de Week van de Fair Trade en over de Europese Week van de Afvalvermindering;
- verspreiding van tips en tricks voor duurzame feesten.

In 2021 zal worden bekeken hoe de bewustmaking kan worden aangepast in het licht van de telewerkmaatregelen.

De dienst Duurzame Ontwikkeling draagt eveneens zorg voor een netwerk van contactpersonen inzake duurzame ontwikkeling. Dat netwerk omvat personeelsleden van de buitendiensten van de rechterlijke orde en de penitentiaire inrichtingen. Zij hechten allen belang aan het incorporeren van duurzaamheid in hun gebouwen, met nadruk op milieubehoud en de ontplooiing van sociale acties.

4. Communicatie

Doelmatige bewustmaking rond de uitdagingen op het stuk van duurzame ontwikkeling berust in het bijzonder op de interne en externe communicatie. Al onze communicatieacties worden gepland en besproken met de dienst Communicatie. Aldus kunnen de medewerkers en partners van de FOD geïnformeerd worden over al onze maatregelen op het stuk van duurzame ontwikkeling.

In dat verband organiseert de dienst Duurzame Ontwikkeling regelmatig interne communicatieacties rond diverse thema's die gerelateerd zijn aan duurzame ontwikkeling. Daarbij wordt gebruikgemaakt van verschillende media, waaronder het intranet van de FOD. Het intranet omvat een rubriek die volledig gewijd is aan duurzame ontwikkeling.

Het bijzondere jaar dat we achter de rug hebben, heeft onze communicatie beïnvloed. Hieronder vindt u drie voorbeelden van mededelingen in verband met de gezondheids crisis die het loutere aspect 'duurzame ontwikkeling' van onze organisatie overstijgen en waarop we de aandacht willen vestigen:

- een oproep tot vrijwilligers om het medische personeel van ziekenhuizen en rusthuizen (via iriscare.brussels, solidaire.aviq.be en helpdehulpers.be) te helpen;
- de verkoop van herbruikbare stoffen mondkmaskers die in de Belgische gevangenissen zijn vervaardigd dankzij Cellmade, het commerciële label van de Regie van de Gevangenisarbeid, waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor de verwezenlijking van projecten in verband met welzijn binnen de penitentiaire inrichtingen;
- de fototentoonstelling van Eddy Mejis met als titel "Gevangenissen in tijden van corona" die van 22 december 2020 tot 12 februari 2021 liep in het gerechtsgebouw te Antwerpen, en de verkoop van fotoalbums waarin verhalen zijn opgenomen over het dagelijkse leven tijdens de coronacrisis en waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor de verwezenlijking van projecten in verband met welzijn binnen de penitentiaire inrichtingen.

De maatregelen en acties die bijdragen tot DO

1. Bestuursovereenkomst

Een nieuwe bestuursovereenkomst 2019-2021 werd opgesteld en op 28 september 2018 voorgelegd aan de minister van Justitie. De partijen hebben het document nog niet ondertekend. In afwachting daarvan blijft de overeenkomst 2016-2018 van toepassing. Artikel 21 van die bestuursovereenkomst omvat de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen die het departement nastreeft. Het verbindt de ondertekenaars van de bestuursovereenkomst, met name de voorzitter van het directiecomité en de minister van Justitie, tot het bevorderen van een sterkere bewustmaking van de inzet van duurzame ontwikkeling binnen de FOD. Zij onderstrepen dat het vaststellen van globale doelstellingen en het verwezenlijken van concrete acties in dat verband berusten op de noodzakelijke mobilisering van alle personeelsleden en op de vaste medewerking van alle directoraten-generaal en stafdiensten.

De transversale doelstelling inzake duurzame ontwikkeling heeft meer bepaald betrekking op:

- de bijdrage van de FOD aan de uitvoering van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling;
- de terbeschikkingstelling van expertise betreffende de opdrachten van de FOD;
- de voorbeeldfunctie van de FOD in het kader van zijn dagelijkse werking op het stuk van intern milieubeheer, overheidsopdrachten, duurzame mobiliteit, bewustmaking van het personeel en rapportering.

De klemtoon ligt op het behalen van realistische doelstellingen die voortvloeien uit wettelijke verplichtingen die de FOD moet nakomen op het stuk van duurzame ontwikkeling. Die doelstellingen worden vertaald in acties, telkens met een termijn en indicatoren.

2. Bijdrage aan de SDG's

Als we de opdrachten van de FOD en de door onze medewerkers behandelde dossiers analyseren, zien we dat ons departement bijdraagt aan de volgende SDG's:

- SDG 1: “Beëindig armoede overal in al haar vormen”;
- SDG 3: “Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden”;
- SDG 5: “Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes”;
- SDG 8: “Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling”;
- SDG 10: “Dring ongelijkheid in en tussen landen terug”;
- SDG 16: “Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit”.

In het kader van SDG 16.2: “Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit” werden onze medewerkers met de campagne #ikzegSTOP(<https://ikzegstop.be/>) in het bijzonder bewust gemaakt van de wereldwijde bestrijding van seksueel misbruik van minderjarigen en aangemoedigd om verdachte situaties te melden.

3. Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling

Het wettelijk kader (wet van 5 mei 1997) berust op een cyclus voor de uitwerking van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling (FPDO). In cycli van 5 jaar bepalen de FPDO's de acties en maatregelen die op federaal niveau moeten worden genomen om enerzijds een deel van

de internationale en Europese verbintenissen en anderzijds de doelstellingen van de federale langetermijnvisie over duurzame ontwikkeling te verwezenlijken. Deze acties worden uitgevoerd door de federale administraties en vervolgens geëvalueerd door de Taskforce Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau.

Op initiatief van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO) wordt momenteel het volgende FPDO uitgewerkt. De FOD Justitie neemt daaraan deel door acties op het gebied van toegang tot justitie, sociale cohesie, milieubescherming en mobiliteit voor te stellen of te ondersteunen.

Duurzaam beheer

De FOD Justitie is zich bewust van zijn voorbeeldrol als overheidsadministratie en wil dan ook zijn verantwoordelijkheid opnemen op het gebied van milieu en duurzaamheid. De voorbije jaren heeft ons departement tal van acties opgezet om de aspecten van duurzame ontwikkeling te integreren in zijn werking.

1. Duurzaam aankoopbeleid

De FOD verbindt zich tot de toepassing van de federale richtlijnen en aanbevelingen inzake duurzame overheidsopdrachten, rekening houdend met de bestaande budgettaire beperkingen en met inachtneming van de wetgeving inzake overheidsopdrachten.

Alle directoraten en aankoopdiensten van de FOD passen de federale doelstellingen toe die voortvloeien uit de circulaire van 16 mei 2014 inzake integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules en maatregelen ten voordele van kleine en middelgrote ondernemingen, in het kader van overheidsopdrachten gegund door federale aanbestedende instanties. Tot dusver is nog geen enkele overheidsopdracht geweigerd wegens het ontbreken van duurzaamheidsclausules.

Over het algemeen maakt de FOD Justitie gebruik van de FORCMS-contracten voor courante leveringen en diensten. De FORCMS-contracten bieden duurzame artikelen aan, waarvan zij het percentage vaststellen. De aankoopcentrale neemt in haar bestekken de relevante clausules op (bijvoorbeeld voor onderhoudsproducten, toiletartikelen, papier, toiletpapier, multifunctionele printers, informaticamateriaal, enz.).

Voor bepaalde, meer specifieke opdrachten daarentegen, die niet vervat zijn in de FORCMS, stellen de bevoegde diensten van de FOD Justitie een opdracht op. Wanneer het voorwerp van de opdracht het toelaat, dringen ze daarbij aan op duurzame methoden en voegen ze milieu-clausules toe. Het directoraat-generaal Rechterlijke Organisatie heeft in de technische voorschriften van twee opdrachten duurzame criteria in aanmerking genomen:

Opdracht	Duurzaamheidsclausules	Inhoud
Opdracht 'rolgordijnen'	Gezondheidsvoorschriften	De stof geeft geen geur of andere schadelijke substanties af, is loodvrij en is recycleerbaar. Ze bevat geen bestanddelen die kunnen leiden tot irritatie of allergieën bij het manipuleren ervan.
	Milieuvoorschriften	Het beheer van het integrale vervaardigingsprocédé beantwoordt aan de vereisten inzake gebruik van recycleerbare en milieuvriendelijke producten, waarbij tevens de afwezigheid van toxisch materiaal gegarandeerd is. Gevraagde certificatie: OEKO-TEX.100, waaruit blijkt dat de vezels geen schadelijke producten bevatten en dat de vervaardigingsmethode milieuvriendelijk is.
Opdracht 'onderhoud verwarming en klimaatregeling/ventilatie'	Duurzaamheidsvoorschriften	De technische voorschriften werden aangepast in het licht van de nationale en Europese richtlijnen op het gebied van duurzame ontwikkeling, met name aan de EFB-eisen die voor verwarmings- en klimaatregelingssystemen gelden waarbij ook rekening wordt gehouden met de regionale wetgevingen.

Ten slotte werkt de FOD Justitie mee aan het streven van de regering om de uitgaven te rationaliseren via gecentraliseerde federale overheidsopdrachten in het kader van het federale aankoopbeleid. De FOD Justitie neemt het voorzitterschap van de gegroepeerde opdracht 'Audit EMAS' waar en neemt deel aan andere gegroepeerde opdrachten, waarvoor hij zijn behoeften en aanbevelingen ter bevordering van de integratie van duurzame overwegingen verstrekt (afvalophaling, huur/leasing/aankoop van voertuigen, drank- en snoepautomaten, schoonmaakproducten, enz.).

2. Milieubeheer

Na een eerste cyclus 2015-2018 heeft de FOD Justitie in augustus 2018 het ISO 14001-certificaat en de EMAS-registratie voor het milieubeheersysteem dat is ingevoerd binnen zijn centrale zetel, hernieuwd. Die erkenning is geldig voor de periode 2018-2021 en gaat gepaard met een jaarlijkse audit.

Het directiecomité heeft ervoor gekozen om zich te richten op de volgende doelstellingen:

- onze conformiteitsverplichtingen nakomen, in het bijzonder de wettelijke en regelgevende vereisten inzake milieu;
- maatregelen treffen om vervuiling en hinder te voorkomen;
- minder energie en water verbruiken;

- aanmoedigen dat papier verstandig wordt gebruikt om zo het verbruik ervan te beperken;
- milieucriteria in de procedures voor overheidsopdrachten integreren;
- minder afval produceren en beter sorteren;
- het personeel en de bezoekers aanmoedigen om bij hun verplaatsingen voor duurzaam vervoer te kiezen;
- onze medewerkers en onderaannemers bewustmaken van en informeren over milieubescherming;
- transparant communiceren over ons beleid en onze resultaten inzake milieu;
- aanmoedigen van het beperken van onze impact op het milieu tijdens de totstandkoming van normen inzake burgerlijke en strafrechtspleging.

Meer informatie over ons milieubeheer is te vinden in de milieu-verklaring op de website van de FOD (https://justitie.belgium.be/nl/overheidsdienst_justitie/engagement/milieumanagement).

De FOD Justitie is van plan om dit milieu-engagement voor te zetten en zijn goede handelwijzen in de toekomst uit te breiden naar andere gebouwen van de centrale administratie. In dat kader monitort de dienst Duurzame Ontwikkeling de milieuprestaties van de vier gebouwen van de centrale administratie. Die monitoring heeft betrekking op het energieverbruik (gas en elektriciteit), het waterverbruik, het aantal kopieën en afdrucken (ook recto verso), de afvalproductie en de mobiliteit van de personeelsleden. Die resultaten worden voor advies en respons voorgelegd aan de leden van het directiecomité. Vervolgens worden zij meegedeeld aan onze personeelsleden met het oog op bewustmaking.

6.11. FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

De heer Michiel Maertens, lid van de ICDO, en mevrouw Tatiana Lambin, plaatsvervangster

Activiteiten van de Cel DO

- Actieplan duurzame ontwikkeling 2020
- Derde duurzaamheidsverslag
- Organiseren van de 5 webinars rond duurzame ontwikkeling:
 - Indicatoren voor circulaire economie/duurzame economie
 - Institutionele actoren van duurzame ontwikkeling
 - Duurzame economische modellen
 - Duurzame producten en diensten
 - Welzijn van het personeel
- Het geven van het eerste webinar rond de indicatoren in december 2020
- Het redigeren van het voorontwerp van het Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling
- Het voorbereiden van het antwoord voor de enquête uitgegeven door het VBO.

De maatregelen en acties die bijdragen aan een DO

Verscheidene acties vonden plaats in het kader van het actieplan Duurzame Ontwikkeling. Elke interne dienst van de FOD Economie definiëerde verscheidene doelstellingen die in de loop van het jaar 2020 gehaald dienden te worden:

- In kader van evenementen en opleidingen werden binnen onze FOD online varianten hiervoor voorzien. Heel veel van de acties zoals meetings in kader van sociale economie (GECES-groep), meetings van de Commissie rond consumptie of andere dergelijke meetings vonden online plaats. Sommige acties zoals de conferentie over Sociale Economie als onderdeel van de Single Market Forum werden uitgesteld wegens COVID.
- Het digitale was ook een constante leidraad in de lopende acties: namelijk opleidingen rond het digitale organiseren, opzeggen van de meeste papieren abonnementen op kranten, cyberscan aangepast voor gebruik van kleine bedrijven en zelfstandigen, meewerken aan

de ontwikkeling van de Single Digital Gateway en extra inzet op elektronische communicatie en het trachten te ontwikkelen van online communicatie.

- Andere acties waarvan de bevoegdheden exclusief tot die van de FOD Economie behoren, zoals dient te gebeuren voor het actieplan.

Duurzaam beheer

1. Duurzaam aankoopbeleid

Verduurzaming van de aankopen: De Aankoopdienst gebruikt de “Gids voor duurzame aankopen» van het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) als richtsnoer. Dit beleid bestaat uit twee delen, waarvan het eerste betrekking heeft op kantoorbenodigdheden, papier en hygiëneproducten en het tweede op offerteaanvragen die de FOD Economie lanceert.

1) Kantoorbenodigdheden, papier en hygiëneproducten: die producten zijn genormaliseerd (gestandaardiseerd) en worden aangekocht via het FOR-contract dat de FOD Bosa heeft gesloten. Die raamovereenkomst groepeerde de catalogi die artikelen met een duurzaamheidslabel aanbieden.

- Momenteel heeft ongeveer 60 % van de in onze elektronische catalogus «Ecomag» aangeboden producten een groen label;
- Het aangekochte papier voor onze kopieermachines is 100 % gerecycleerd;
- De hygiëneproducten die in onze toiletten worden gebruikt (toiletpapier, zeep, ...) hebben een Europees ecolabel.

2) Door de FOD Economie gelanceerde offerteaanvragen: voor die overheidsopdrachten worden duurzaamheidsbepalingen opgenomen in het bestek. Die bepalingen hebben betrekking op selectie- en gunningscriteria, technische eisen en uitvoeringsvoorwaarden die rekening houden met milieu- en sociale overwegingen.

De FOD Economie is bijzonder waakzaam wat de geleverde schoonmaakdiensten betreft (schoonmaken van kantoren, wassen van ramen, enz.). Wij zien erop toe dat de gebruikte producten milieuvriendelijk zijn en houden enquêtes onder het «schoonmaak»-personeel om te zien of zij eerlijk betaald worden; zo niet, dan doen we er alles aan om hun situatie te verbeteren.

2. Milieubeheersysteem (MBS)

In het kader van EMAS, Europese verordening inzake milieubeheer die een organisatie in staat stelt haar milieuprestaties voortdurend te verbeteren door een strikte en transparante aanpak te volgen, heeft de FOD Economie een milieubeleid aangenomen dat als volgt kan worden samengevat:

- Toezien op de naleving van de milieuwetgeving die van toepassing is op de verschillende activiteiten van de FOD Economie;
- De milieuprestaties van de FOD Economie vanuit logistiek oogpunt verbeteren;
- De positieve effecten versterken die veel van de door de departementen uitgevoerde opdrachten hebben op het natuurlijke milieu;
- Op transparante wijze communiceren met personeel en externe partners/stakeholders.

Om dat beleid in de praktijk om te zetten, werd een milieubeheersysteem (MBS) ingevoerd.

Wat EMAS betreft, werd in 2019 het in 2018 vastgestelde doel «een milieubeheersysteem beter beheren in overeenstemming met het milieubeleid van de FOD Economie» hernieuwd.

Om het personeel bij het MBS te betrekken en het te sensibiliseren voor het behoud van de natuurlijke hulpbronnen en om de milieu-impact van onze FOD te verbeteren in overeenstemming met een van de krachtlijnen van zijn milieubeleid, namelijk: «de milieuprestaties van de FOD Economie vanuit logistiek oogpunt verbeteren», hebben wij respectievelijk:

- aan alle medewerkers een thermos (mug) verstrekt om de hoeveelheid wegwerpbekers die elk jaar worden gekocht, geleidelijk en aanzienlijk te verminderen;
- een proces van vergroening van ons wagenpark op gang gebracht om luchtverontreiniging te voorkomen. Zo kochten we in 2019:
 - 3 VW Golf hybride voertuigen;
 - 6 Zoé elektrische voertuigen;
 - 3 VW Caddy CNG (Compressed Natural Gas) voertuigen;
 - Nieuwe elektrische fietsen moeten nog worden aangekocht.

6.12. Ministerie van Defensie

de heer Olivier Deweerdt, lid van de ICDO, en de heer Frédéric Dyon, plaatsvervanger

Samenstelling van de cel Duurzame Ontwikkeling (DO)

De coördinator DO: deze rol wordt verzekerd op het niveau van het kabinet van de chef Defensie, meer precies binnen de sectie Governance Support, die rechtstreeks rapporteert aan de vicechef Defensie. De coördinator DO neemt het secretariaat van de Cel DO waar. De coördinator DO was voor het burgerlijk jaar 2020: Majoor Militair Administrateur Olivier De Weerd, Ing.

Cel DO: vandaag is de cel DO, naast de coördinator DO, voornamelijk samengesteld uit vertegenwoordigers van de stafdepartementen Operaties en Training, Strategie en de algemene directies Material Resources, Human Resources en tenslotte Health & Well-being.

Beleid inzake DO

Het beleid inzake DO is dusdanig dat Defensie de wettelijke verplichtingen nakomt. De nadruk inzake het te volgen beleid wordt gelegd op de ecologische en economische pijler. De sociale pijler wordt gerealiseerd door verschillende initiatieven te nemen in zowel het personeels- als het welzijnsbeleid binnen Defensie.

Defensie streeft ernaar om met een minimale financiële inspanning een maximale 'return on investment' te creëren en tegelijkertijd het imago van Defensie positief te belichten.

1. Jaaractieplan

Defensie werkt met een jaaractieplan. Dit plan integreert de jaarlijkse gedeelten van de verschillende plannen gelinkt aan de 3 pijlers (ecologische, economische, sociale). In 2020 werden de geplande acties beïnvloed door de pandemie (COVID). Er zijn enkele nieuwe acties ondernomen, terwijl andere die aan de basis waren gepland, geïntensiveerd of beperkt zijn.

2. Bijdragen aan de DO

Defensie draagt bij tot de verwezenlijking van de duurzame ontwikkeling van de federale overheid in de ecologische, de economische en de sociale pijler.

Zij heeft daartoe acties gerealiseerd in volgende domeinen:

- Duurzame overheidsopdrachten;
- Duurzame mobiliteit;
- Duurzame voeding;
- Duurzame human resources;
- Duurzame werkomgeving;
- Duurzaam energiebeheer.

Uiteraard zijn acties in de bovenstaande domeinen niet in te schrijven binnen één enkele pijler maar hebben zij dikwijls betrekking op meerdere pijlers.

3. Maatregelen in verband met de Sustainable Development Goals (SDG)

De Belgische Defensie is slechts één, en zonder twijfel niet de belangrijkste, van de actoren in het Belgisch beleid ter realisatie van de “Sustainable Development Goals” (SDG) uit de Agenda 2030 (National Voluntary Review). Defensie heeft voor de SDG's 5, 10, 11, 13, 15 en 16 verscheidene acties naar voor geschoven die door de stafdepartementen geïmplementeerd worden.

In de National Voluntary Review worden weinig directe verwijzingen naar de Belgische Defensie gemaakt. Dit impliceert echter niet dat er geen rol is weggelegd voor haar.

De acties die door andere actoren, zowel federaal als regionaal, worden voorgesteld hebben immers dikwijls nood aan expertise waarover Defensie beschikt.

De betrokken stafdepartementen hebben een actieplan opgemaakt voor de realisatie van de toepasselijke SDG's.

- a. In het kader van **SDG 5 (Gender-gelijkheid)** werd het NATO Committee on Gender Perspectives geleid door een Belgisch militair personeelslid tot juni 2019. Ze werd opgevolgd door een Nederlandse collega. In Okt 2020 werd een nieuw Belgisch militair personeelslid verkozen als Chair Elect.
- b. Defensie realiseert de **SDG 10 (Ongelijkheid verminderen)** door zijn infrastructuur waar mogelijk aan te passen en nieuwe realisaties uit te voeren volgens de recente regelgeving.
- c. Defensie schenkt bijzondere aandacht aan maatregelen ter bestrijding van de klimaatverandering – zoals vervat in **SDG 13 (Klimaatactie)** – en dit zowel op het nationale als het internationale vlak. Defensie voert al lang een politiek van energie- en milieubeheer, afvalwaterbeheer, ... Tevens worden de historische bodemvervuilingen weggewerkt. Op internationaal vlak worden er tijdens operaties beheersmaatregelen getroffen opdat onze ecologische voetafdruk zo klein mogelijk gehouden wordt. De kampen in het buitenland bijvoorbeeld worden door Defensie terug overgedragen aan de Host Nation in een staat die minstens zo goed is als de oorspronkelijke staat (**SDG 15: Leven op het land**).

Meer precies in het kader van **SDG 13.1 (Klimaat, natuurrampen)** en **13.2 (Maatregelen in nationale planning)** blijft Defensie haar bijdrage ontwikkelen in het beheer van de gevolgen van rampen op het nationale grondgebied met de middelen die tot haar kerntaken behoren. Defensie kan manschappen inzetten, gespecialiseerde middelen ter beschikking stellen voor transport, logistieke ondersteuning, hulp in geval van nucleaire/biologische/chemische ongevallen, medische hulpverlening, maritieme commandosteun, het uitvoeren van geniewerken, enz. In dit kader blijft Defensie interdepartementale synergie ontwikkelen om, onder andere, de coördinatie van deze steunmiddelen te verbeteren.

In de specifieke context van de COVID 19-pandemie en de daaruit voortvloeiende gezondheidscrisis stelde Defensie uitrusting en diensten ter beschikking van het land toen de civiele middelen tijdelijk onvoldoende bleken te zijn, zonder echter afbreuk te doen aan haar operationele verplichtingen. Zo werden medische infrastructuur en mobiele Eqs geleverd als onderdeel van de vaccinatiecampagne, werd Pers Med geïmplementeerd in sommige verpleeghuizen, werd medische training gegeven, Log-assistentie (opslag & Tpt) en Med (Med en Mat Med planning) werden beschikbaar gesteld, en tenslotte centraliseerde de Med Component de zorg voor brandwonden en hyperbare kamers.

- d. Defensie speelt een primordiale rol in de realisatie van **SDG 16 (Vrede, Justice en sterke publieke diensten)** en (weliswaar in mindere mate) **SDG 11 (Duurzame steden en gemeenschappen)** door haar deelname aan verschillende operaties voor vredeshandhaving en deelname aan de beveiliging van openbare plaatsen in België. Concrete voorbeelden zijn een deelname aan de operatie IRINI en de verschillende opdrachten in het kader van “security force assistance” in de SAHEL-regio (zoals EUTM MALI en Operatie New Nero in NIGER). Tevens wordt er altijd naar gestreefd, al dan niet via internationale samenwerking, om de lokale besturen en instellingen te versterken. Defensie neemt in België ook actief deel aan de bestrijding van de Covid pandemie en draagt met haar ervaring in het domein van “command and control” bij tot een meer efficiënt besluitvormingsproces.

Duurzaam beheer

1. Duurzame overheidsopdrachten

In 2020 werden de sensibiliseringslessen voor de Materieelbeheerders herzien.

2. Duurzame mobiliteit

Defensie promoot zo ver als het kan duurzame mobiliteit door in te spelen op verscheidene vectoren: de fietsvergoeding, het abonnement op het openbaar vervoer of de organisatie van collectief transport.

Tevens wordt het wagenpark van Defensie systematisch gemoderniseerd en de voorkeur wordt steeds aan de meer ecologische modellen gegeven.

Conform de omzendbrief 307 sexes van 21 april 2017 werd er voor sommige personenwagens overgeschakeld naar voertuigen van het type CNG, elektrisch of hybride. In 2018 en 2019 werden de eerste 32 voertuigen van dit type geleased en de vervanging van 180 bijkomende voertuigen door 145 milieuvriendelijke voertuigen is gepland in 2021 en 2022.

3. Duurzame voeding

Het personeel van Defensie heeft nood aan gezonde voeding die aangepast is aan de specifieke noden van het militaire beroep en de bijzondere omstandigheden waarin soms gewerkt moet worden. In het project “gezonde voeding” zijn er dan ook elementen die kunnen bijdragen tot duurzame voeding zoals het verminderen van de portie vlees.

Een voedingsdeskundige begeleidt ook lokale projecten die als volgt worden aangepast: uitleg en doelstellingen verstrekken aan het kader en het keukenpersoneel, adviseren en opleiden van het keukenpersoneel, sensibiliseren van de klanten en tenslotte opvolging van het project door vragenlijsten.

In 2019 werden verschillende projecten concreet geïnitieerd: analyse van het aanbod in een aantal militaire restaurants (mess); (Florennes, Leopoldsburg, Eupen), studie van de voedingsinname als onderdeel van training en sport, een nieuwe cursus «Gezond eten», aanpassing van de foodpacks voor F16-piloten.

In 2020 was er sprake van een harmonisatie van het algemene voedingsbeleid. Buiten enkele eenmalige projecten is er een behoefte aan een globale aanpak. Dit concept heeft tot doel de voedingsbehoeften van de militairen in overeenstemming te brengen met hun activiteiten: de behoeften zijn groter tijdens intensieve oefeningen dan tijdens periodes in kazernes of zeker wanneer men administratieve taken uitvoert. Bovendien komt het erop aan het risico van obesitas bij jonge rekruten te voorkomen en niet zozeer obesitas bij oudere soldaten te bestrijden. Ten slotte heeft een studie over de hydratatie bij rekruten tijdens de militaire initiatie fase, de effecten op de weerstand bij inspanning aangetoond.

4. Duurzame human resources

Binnen Defensie is regelgeving uitgewerkt met betrekking tot het diversiteitsbeleid waarbij de aandacht uitgaat naar de volgende thema's: gender, culturele identiteit, personen met een handicap, seksuele geaardheid en transgenders.

Volgende projecten werden in 2020 gerealiseerd:

- 20 voorstellingen van het diversiteitstheater voor militairen in de basisvorming. De verlaging van het aantal uitgevoerde voorstellingen was te wijten aan de genomen maatregelen met betrekking tot Covid-19.
- Realisatie van een nieuw vijfjarig contract voor het diversiteitstheater en herziening van het scenario.
- Herziening van de volledige regelgeving op het vlak van diversiteit, waaronder ook de richtlijn in verband met gender.
- Finalisatie van een derde stripverhaal over de militaire waarden en opmaak van een vierde met integriteit als rode draad. Ook hierin wordt veel aandacht besteed aan het aspect gender.

Defensie streeft er ook systematisch naar te voldoen aan alle wettelijke vereisten met betrekking tot welzijn op het werk in overeenstemming met de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de bijhorende uitvoeringsbesluiten (CODEX). Hiertoe wordt een jaaractieplan (JAP 2020) opgesteld op basis van het globaal preventieplan (GPP 2020-2024) en dit in overleg met de representatieve vakorganisaties.

Het respect voor de militaire en maatschappelijke waarden weerspiegelt zich onder andere door het respect voor de religieuze en morele overtuigingen. Met dat doel is het invoeren van een ééngemaakt statuut voor de Dienst Religieuze en Morele Bemiddeling (DRMB) lopende. Dit statuut moet leiden tot een verbetering van de psychosociale morele en religieuze steun van de militairen en tot een harmonisering van het statuut van de aalmoezeniers en morele consultants bij Defensie.

5. Duurzaam werken en duurzame werkomgeving

Defensie streeft ernaar om de werkomgeving te moderniseren en aan te passen aan de laatste normen. Hiertoe wordt verouderde infrastructuur gemoderniseerd volgens de actuele normen, of zelfs gesloten en eventueel vervreemd.

“Skype for Business” wordt gebruikt als een middel om de verplaatsingen voor vergaderingen te verminderen. Tevens zijn er verschillende vormen van werken op afstand ingevoerd: telewerk, werken in satellietkantoor, ... Al deze maatregelen, die in 2020 geïntensiveerd zijn als onderdeel van de pandemie (COVID), dragen bij tot een vermindering van het woon-werkverkeer. En er kan bovendien een beter evenwicht gevonden worden tussen werk en privéleven. Al deze maatregelen, die in 2020 geïntensiveerd zijn als onderdeel van de pandemie (COVID), dragen bij aan het terugdringen van woon-werkverplaatsingen. Een belangrijke bijwerking is een betere balans tussen werk en privé.

Al deze initiatieven sluiten ook aan bij het lopende studie/project NWOW (New Ways of Working).

Voor elke internationale operatie met milieurisico's wordt er een “Environmental Baseline Study” en milieudossier opgesteld bij ontplooiing en een “Environmental Closeout Study” bij de terugplooiing. Er wordt ook steeds een gevormde milieuraadgever (cumulfunctie) voorzien en elke operatie wordt minimaal jaarlijks aan een interne milieuaudit onderworpen. De informatie en ervaring uitwisseling in internationale context (NAVO, Defnet, EDA, ...) is in 2020 vrij beperkt gebleven door de pandemie (COVID), maar wordt verder gezet.

Een groot deel van de oefenterreinen van Defensie, die tevens erkend zijn binnen het NATURA 2000-netwerk, wordt duurzaam beheerd in samenwerking met de regionale instanties bevoegd voor natuur- en bosbeheer met het oog op het behouden en stimuleren van de biodiversiteit. De inspanningen Defensie in de strijd tegen de Afrikaanse Varkenspest hebben hun vruchten afgeworpen: in 2020 werd België opnieuw vrij verklaard van deze ziekte. De Belgische Defensie zal in dit kader ook deelnemen als ‘Associated Beneficiary’ aan het Franse project LIFE NATURARMY dat als doelstelling heeft: ‘To promote and strengthen the Army as a Natura 2000 site manager, in France and in Europe’ en dat dus een informatieknoppunt inzake natuurbeheer op militaire domeinen in Europa tracht op te zetten.

6. Duurzaam energiebeheer

Een 4-sporenbeleid werd ontwikkeld in 2020, gebaseerd op:

- Smart metering
- Ontwikkelen van energieobjectieven per kwartier, rekening houdend met de specificiteit van elk kwartier.
- Verder in plaats stellen van Energy Management Systems conform ISO50001 en de ontwikkeling van EPC-contracten.
- Installatie van zonneparken dmv Third Party Financing.

In 2019 werd de aanzet gegeven tot het realiseren van Energie Prestatie Contracten, als logisch gevolg van de Energy Management System projecten. De pilot case die geïnitieerd werd, is Kw Kol VI Renson – Campus Saffraanberg. Dit zal het eerste EPC-concept worden van Defensie en is tevens volledig geïntegreerd in het Facility Management-contract. De gunning is voorzien begin 2021.

In 2019 werden enkele KPI's ontwikkeld voor de kwartieren Saffraanberg en KMS, die rekening houdt met ondermeer de graaddagen en de personeelsbezetting van het kwartier. Deze KPI's werden doorontwikkeld in 2020 en geven nu aanleiding tot automatische wekelijkse en maandelijkse rapporten, voor elk kwartier van Defensie, voor het totale energie- en waterverbruik. De wekelijkse rapporten worden overgemaakt aan het 1Ech en de SPOC Energie, de maandelijkse rapporten aan het 1Ech, 2Ech en de SPOC Energie.

Tevens is er een WG EnE (Werkgroep Energie) opgericht. Het objectief van deze werkgroep is een coherent energiebeleid en infrastructuur te ontwikkelen horizon 2050, met 2 tussenliggende objectieven: 2030 en 2040. Dit alles in overeenstemming met de vigerende Europese Richtlijnen en federale en regionale wetgevingen en het NEKP.

Tot slot heeft Defensie actief deelgenomen aan diverse werkgroepen met betrekking tot het tot standkomen van het NEKP (Nationaal Energie- en Klimaatplan).

6.13. POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid

de heer Jean-Marc Dubois, lid van de ICDO

Activiteiten van de cel DO in 2020

In 2020 is de cel DO niet samengekomen.

Ze heeft ook geen sensibiliseringsacties over DO gevoerd, behalve raadgevingen en getuigenissen over duurzame mobiliteit op onze intranet. De cel zal opnieuw in januari 2021 samenkomen, om een kader voor het actieplan te definiëren. Pistes voor 2021 : sensibilisering voor milieuvriendelijke gedragen op het werk en solidaire acties tegenover sociale, economische en ecologische partners van de noord-wijk in Brussel.

Maatregelen en acties van de POD die bijdragen tot de duurzame ontwikkeling

De POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid heeft als missie het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van een inclusief federaal beleid voor maatschappelijke integratie, zodat de sociale grondrechten aan iedereen **op duurzame wijze** gegarandeerd worden.

Op deze manier is de POD MI rechtstreeks betrokken bij de invoering van de reglementering. De POD informeert zijn doelpubliek en zijn partners, geeft hen raad over de maatregelen en acties en beheert de financiële stromen van en naar zijn partners.

De belangrijkste partners van de POD zijn de **OCMW's**, die op het terrein werken om de integratie te bevorderen van de armste personen in onze maatschappij, met behulp van verschillende instrumenten: het leefloon, tewerkstelling en arbeidstrajectbegeleiding, dringende medische hulp, de verwarmingstoelage, schuldbemiddeling en budgetbegeleiding, enz. Andere partners zijn de werkwinkels, de sociale huizen, het sociaal stookoliefonds, enz.

De POD is eveneens actief op het vlak van de preventie en de **bestrijding van armoede**. De POD is in 2020 begonnen met het opstellen van haar vierde federaal plan Armoedebestrijding (FDAB 2020-2023) In overleg met de stakeholders zijn de strategische en operationele doelstellingen opgeschreven en is een brainstorming georganiseerd over de maatregelen en acties. Inzake gezinsarmoede organiseert de POD bijeenkomsten tussen OCMW's om ervaringen uit te wisselen. Sinds 2018 is het federaal jaarboek Armoede door een themaboek vervangen, dat om

de twee jaar zal verschijnen. Eind 2020 is het redactiewerk van het tweede themaboek gestart, over de toegang naar justitie voor personen in armoede.

Via de **dienst «ervaringsdeskundigen»** wil de POD de federale overheidsdiensten dichter bij de personen in armoede te brengen. Ervaringsdeskundigen zijn personen die armoede en sociale uitsluiting gekend hebben. Zij werken aan de betere toegankelijkheid van de fundamentele sociale rechten in de diensten die worden aangeboden door de federale instellingen: onthaal en informatie aan het publiek, toegankelijkheid van de diensten. Momenteel zijn 46 ervaringsdeskundigen gedetacheerd in 26 partnerorganisaties (FOD's, sociale parastatalen, OCMW's, ziekenhuizen).

Via het **project FEAD (Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen)** verdeelt de POD voedselpakketten via de OCMW's en andere verenigingen. FEAD bestaat sinds 2014. Het maakt deel uit van het cohesiebeleid en van de Europese structuurfondsen. België heeft ervoor gekozen om de middelen van het fonds te gebruiken voor voedselhulp. Het beheer van deze middelen werd toevertrouwd aan de POD Maatschappelijke Integratie. Concreet stelt de POD voedselpakketten samen om te beantwoorden aan de noden van de armen en verdeelt hij ze aan de begunstigden via de OCMW's en de voedselbanken. Elk jaar worden de producten verkozen na consultatie van de begunstigden. De projectleiders FEAD, de coördinator DO van de POD MI en experts van het FIDO en de FOD Volksgezondheid en Milieu komen samen om de kwaliteit van de producten te garanderen via strikte criteria.

Tot slot voert hij het **grootstedenbeleid (GSB)** uit, dat in 1999 door de federale regering werd gelanceerd om probleemwijken in de stad te steunen. Hoewel het programma GSB sinds 2015 de steden niet meer rechtstreeks subsidieert in het kader van de contract «duurzame stad» financiert het wel nog projecten die gedragen worden door de verenigingen, onderzoeken en conferenties in verband met een duurzaam stadsontwikkeling. In januari 2020 is een conferentie georganiseerd over de grootste uitdagingen van de stadsontwikkeling tegen 2030. Een honderdtal mensen hebben hieraan deelgenomen, vooral uit gemeentebesturen en Gewesten.

Zoals u ziet werkt de POD, via zijn basissmissies, hoofdzakelijk aan het **sociale luik** van de duurzame ontwikkeling.

Bij deze maatregelen en acties die tot de core business van de POD behoren, komen nog de acties die uitgevoerd worden in het kader van het beheersplan en van het actieplan DO 2020 en die bijdragen tot de doelstellingen van de LTV en van de SDG.

In het beheersplan 2020 benadrukken wij de vooruitzetting van het project Housing First en de bestrijding tegen de non-take up van sociale rechten.

Het model van de **Housing First** is in New-York begin van de jaren 90 ontstaan en steunt een rechtstreekse toegang tot het logement, zonder tussenstappen, voor personen die met drugs, alcohol of psychische problemen kampen en die voortaan in de straat woonden. Een pilootproject is tussen 2013 en 2015 gevoerd in de vijf grote steden (Brussel, Antwerpen, Gent, Luik en Charleroi). Na 2 jaar woonden nog 90 % van deze personen nog in hun woning. Dit experiment is met een andere groep daklozen vergeleken, die in het klassieke hulpverleningssysteem zaten. In deze groep woonden nog 48 % van de personen in hun woning ; de anderen woonden in gemeenschapshuizen, ziekenhuizen, preciaire wo-

ningen, gevangeniszellen... of waren in de straat opnieuw gaan wonen. De sleutel van dit succes ? De kwaliteit van de begeleiding. Een individuele, intensieve begeleiding door multidisciplinaire en mobiele teams. Een echte structurele maatregel tegen dakloosheid in grote steden. Sinds 2016 werken twee Housing First experts bij de POD MI als steunpunt voor de experimenten die in meerdere Belgische steden worden gevoerd. Ze zorgen voor de coherentie van de praktijken en organiseren uitwisselingsmomenten en opleidingen voor de veldmedewerkers.

De non-take up van rechten treft eerst en vooral de personen in armoede, omdat ze hun rechten niet kennen of omdat ze deze niet kunnen laten gelden. In 2020 is een werkgroep « non take up » ontstaan, onder de coördinatie van de POD. De werkgroep is samengesteld met medewerkers van de POD en van de FOD Sociale Zekerheid, maar ook vertegenwoordigers van de openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ) en de mutualiteiten. Zijn doel : in 2021 acties voorstellen die in het 4de FPAB bijgevoegd zullen kunnen worden, betreffend drie prioriteiten : informatie aan alle rechthebbenden over de toegang naar rechten, beperking van de administratieve procedures voor de rechthebbenden, afschaffing van de fysieke en psychologische obstakels voor de toegang naar rechten.

In het actieplan DO 2020 willen wij de nadruk leggen op het **project Miriam**, dat ook op gang is sinds een paar jaren. Het doel van dit project is de begeleiding van alleenstaande moeders die in armoede leven, om hun armoede te verminderen en hun maatschappelijke en professionele integratie te bevorderen. Het project is eerst gevoerd in 2016-2017 met de OCMW's van Namen, Charleroi, Molenbeek, Leuven en Gent en, van 2018 tot eind 2020, met die van Antwerpen, Oostende, Genk, Luik, Bergen en Brussel.

Duurzaam beheer

1. Beleid van de POD op het vlak van duurzame overheidsopdrachten

Sinds zijn bestaan besteedt de POD aandacht voor duurzame aankopen: gerecycleerd papier, koelkasten/diepvriezers en vaatwassers A++, multifunctionele apparaten (die de functies van kopieermachine, printer, fax en scanner integreren), platte schermen, ecologische schoonmaakproducten, flessen met statiegeld, enz. Eind 2014 werd een procedure opgesteld om de omzendbrief duurzame overheidsopdrachten van 16/05/2014 toe te passen. Via de uitvoering ervan kon de tenlasteneming van de duurzame ontwikkeling in de overheidsopdrachten, maar ook voor andere aankopen duidelijk verbeterd worden.

2. Milieumanagementsysteem

In augustus 2010 heeft de POD het EMAS-certificaat behaald. Het milieubeheersysteem is jaar na jaar tot in 2017 gevalideerd. In 2018, na de verhuis naar de Finance Tower, heeft de directie beslist het milieubeheersysteem op te schorten, maar de sensibiliseringsacties verder te zetten. In 2020 zijn deze acties ten gevolge van de sanitaire crisis opgeschort. De cel DO zal deze acties opnieuw voeren zodra de medewerkers naar de FINTO zullen mogen terugkeren.

6.14. POD Wetenschapsbeleid

de heer Olivier Detongre, lid van de ICDO, en mevrouw Maaïke Vancauwenberghe, plaatsvervangster

Activiteiten van de cel Duurzame Ontwikkeling

De cel Duurzame ontwikkeling (DO) werd opgericht in december 2004 en is voor het eerst in februari 2005 samengekomen. Sinds 2012 heet de cel DO «Green Team».

De werking van de cel Duurzame Ontwikkeling wordt geregeld bij het besluit van de voorzitter houdende het reglement van de cel DO d.d. 18/09/2019, met de volgende thema's op de agenda:

- Opstelling en follow-up van het jaaractieplan voor duurzame ontwikkeling;
- Interne coördinatie van de uitvoering van de maatregelen in het kader van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling;
- Uitvoering van acties op het vlak van duurzame ontwikkeling;
- Organisatie van bewustmakingsacties.

In 2020 is de cel DO (Green Team) drie keer bijeengekomen. De volgende bewustmakingsacties werden georganiseerd:

- Deelname van personeelsleden van Belspo aan het Bike Project van de FOD BOSA;
- Europese week van de mobiliteit: nieuwsbrief, affiches, uitdeling van materiaal voor fietsers;
- Europese week van de afvalvermindering: nieuwsbrief.

Maatregelen en acties van de POD die bijdragen tot duurzame ontwikkeling

1. Inleiding

Het Federaal Wetenschapsbeleid

Ons land staat voor enkele belangrijke uitdagingen, te weten bijdragen aan het halen van de Barcelona-doelstelling (3% van het bbp besteden aan onderzoek en ontwikkeling), meewerken aan het creëren van jobs en welzijn door innovatie, optimaliseren van de werking van de Belgische onderzoeksruimte en strijden tegen de klimaatverandering. Het Federaal Wetenschapsbeleid dat zowat 200 medewerkers telt in zijn centrale administratie en ongeveer 2400 medewerkers verspreid over de 10 federale wetenschappelijke instellingen en Belnet, draagt daar ruimschoots toe bij.

Met de door ons departement beheerde onderzoeksprogramma's reiken we de regering betrouwbare en valabele gegevens aan waarmee zij onderbouwde beslissingen kan nemen op het gebied van wereldwijde veranderingen, klimaat, biodiversiteit, poolonderzoek, ruimtevaart, digitalisering, erfgoedwetenschap en federale maatschappelijke uitdagingen.

We beheren ook de Belgische bijdrage aan de Europese ruimtevaartorganisatie. Die deelname van België, als vijfde grootste financier van de ESA, is van strategisch belang voor ons land en van essentieel belang voor onze bedrijven.

Wij bieden bedrijven die aan de verschillende AIRBUS-programma's wensen deel te nemen, onmisbare O&O-steun om zich te kunnen positioneren, nu er wereldwijd een onverbreidelijke strijd woedt in die sector.

De 10 federale wetenschappelijke instellingen die deel uitmaken van het departement, bieden wetenschappers een uitzonderlijk onderzoekskader en -instrumentarium aan.

Bestuursovereenkomst 2016-2018

In de bestuursovereenkomst worden de verbintenissen gedefinieerd die de programmatorische federale overheidsdienst (POD) Wetenschapsbeleid en de federale regering aangaan in het kader van de uitvoering van de bestuursovereenkomsten voor de periode van 1 januari 2016 tot 31 december 2018.

Gelet op de afwezigheid van een voorzitter van het directiecomité enerzijds en van een voltijdse federale regering anderzijds, is de bestuursovereenkomst 2016-2018 nog altijd van toepassing.

In de bestuursovereenkomst worden de nodige voorwaarden toegelicht voor de uitvoering van de dienstverlenende opdrachten die bij de wet of krachtens deze laatste werden toegewezen aan het Federaal Wetenschapsbeleid. Die bestuursovereenkomst beschrijft ook hoe de aan het Federaal Wetenschapsbeleid toegewezen opdrachten worden uitgevoerd, hoe die opdrachten beter kunnen worden uitgevoerd en wat daartoe de vereiste middelen zijn.

De bestuursovereenkomst omvat 12 strategische doelstellingen (art. 27), de operationele doelstellingen (art. 28) en de belangrijkste projecten, processen, initiatieven of acties (art. 29) met betrekking tot een efficiënte en kwaliteitsrijke uitvoering van de opdrachten, waaronder:

- Herpositionering van de onderzoeksacties (O&O-programma's, ondersteuning van de onderzoeksinfrastructuren enz.) in het licht van de nieuwe prioriteiten van de federale regering. Het is de bedoeling zo de complementariteit te maximaliseren ten opzichte van de andere gezagsniveaus opgezette acties en ter ondersteuning van een relevante wetenschappelijke expertise, zoveel mogelijk onder leiding van de federale wetenschappelijke instellingen;
- Een optimale coördinatie tussen alle Belgische overheden op het gebied van wetenschap en innovatie ter ondersteuning van het innovatie- en integratiesysteem voor de acteurs ervan op internationaal vlak;
- Een betere dienstverlening en interactie met alle overheden, departementen en (federale) wetenschappelijke instellingen;

- De transversale doelstelling Duurzame Ontwikkeling (art. 35) voor alle FOD's en POD's.

De bestuursovereenkomst 2016-2018 is beschikbaar op het intranet van de POD Wetenschapsbeleid: <http://www.belspo.be>.

Bestuursplan 2017

Gelet op de afwezigheid van een voorzitter van het directiecomité enerzijds en van een voltijdse federale regering anderzijds, is het bestuursplan 2017 nog altijd van toepassing.

Het bestuursplan 2017 omvat het project T 4.1. Handhaving van de EMAS-registratie van de POD Wetenschapsbeleid alsook van vele andere projecten die gelinkt zijn aan de duurzame ontwikkeling, zie punt "Duurzaam beheer" hierna.

Zie hier de competenties en het gevoerde beleid die de laatste jaren tot de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling hebben bijgedragen, die per algemene directie worden voorgesteld.

2. AD Onderzoek en Ruimtevaart

In het kader van het Europees relanceplan wordt onderzocht of een Belgisch klimaatcentrum opgericht kan worden (Belgian Climate Knowledge Hub) om de bestaande capaciteit in klimaatwetenschappen en innovatie te bundelen en een science-policy interface te creëren.

➤ Directie Onderzoeksprogramma's

De directie Onderzoeksprogramma's zet en volgt meerjarige onderzoeksprogramma's op met als referentiekader federale en internationale onderzoeksprioriteiten en verbintenissen, het federale erfgoed en federale bevoegdheden en beleidsoriëntaties. Die programma's zijn zowel thematisch als niet-thematisch en bieden onderzoek in netwerkverband aan. Buitenlandse onderzoekers krijgen de kans zich bij projecten aan te sluiten wanneer er oproepen voor voorstellen worden gelanceerd. Daarenboven neemt de POD Wetenschapsbeleid op zijn beurt deel aan Europese onderzoeksinitiatieven zoals ERA-NETs en JPI's.

De POD Wetenschapsbeleid ondersteunt ook meer structurele activiteiten, te weten:

- Een thematisch platform ter ondersteuning van de besluitvorming, onder andere op het gebied van de biodiversiteit;
- De Belgische verzamelingen voor micro-organismen (BCCM), ter ondersteuning van universitaire en industriële onderzoeks- en innovatieactiviteiten in de levenswetenschappen en de biotechnologie. De BCCM-verzamelingen dragen bij tot de bewaring van de microbiële diversiteit en bieden zeer gespecialiseerde diensten aan alle categorieën van gebruikers aan;
- De bouw van een oceanografisch onderzoeksschip (RV Belgica) dat ter beschikking wordt gesteld van wetenschappers om de kennis van de zeeën te vergroten. Het zeewetenschappelijk onderzoek dat er uitgevoerd wordt is belangrijk voor het beheer van de Noordzee en voor het fundamenteel onderzoek van de nabijgelegen zeeën en oceanen.

Alle lopende programma's in verschillende onderzoekstadia dragen elk op hun manier bij tot de doelstellingen van duurzame ontwikkeling, te weten:

BRAIN-be 2.0: Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks - phase 2 (2018-2023)

Eind 2018 keurde de ministerraad de tweede fase van dat BRAIN-be programma goed (2018-2023). BRAIN-be beoogt zowel tegemoet te komen aan de wetenschappelijke kennisbehoeften van de federale departementen als het wetenschappelijk potentieel van de federale wetenschappelijke instellingen (FWI's) te ondersteunen. De strategische doelstellingen van het BRAIN-be 2.0 programma werden gedefinieerd in het licht van de federale (politieke en wetenschappelijke) visies en prioriteiten. BRAIN-be is opgebouwd rond 3 pijlers:

- Pijler 1: Uitdagingen en kennis van de levende en niet-levende wereld.
- Pijler 2: Erfgoedwetenschap
- Pijler 3: Federale maatschappelijke uitdagingen

Dat programma snijdt in thematische oproepen grote maatschappelijke problemen aan, zoals de klimaatverandering en de aanpassing eraan, de overgang naar een koolstofarme maatschappij die efficiënt omgaat met hulpbronnen, de biodiversiteit, het mariene milieu (in het bijzonder de Noordzee) en het zoetwatermilieu, Antarctica, de Digital Turn, de problematiek van de immigratie, de sociale zekerheid, de aanpassing en de innovatie van het federale systeem, de uitdagingen op het gebied van volksgezondheid, de gezondheid van dier en milieu, de vergrijzing, de veiligheid enz.

FEDtWIN

Het programma FEDtWIN heeft als doel een duurzame samenwerking te promoten tussen de federale wetenschappelijke instellingen (FWI) en de universiteiten door permanente functies in het leven te roepen voor postdoctoralonderzoekers die op gelijke wijze (50% - 50 %) aan een FWI en een universiteit worden verbonden. In functie van de geselecteerde profielen heeft het gerealiseerde onderzoek in min of meerdere mate een impact op bepaalde aspecten van duurzame ontwikkeling.

Drugs

Daar drugmisbruik in onze samenleving een ernstig gezondheidsprobleem is, wil dit programma een antwoord bieden op de meest prangende vragen over druggebruik en drugverslaving. Voorkomen is beter is dan genezen, er wordt in dit programma dan ook resoluut gepleit voor preventie.

BCCM

De Belgian Co-ordinated Collections of Micro-organisms (BCCM) bestaan uit zeven complementaire dienstverlenende cultuurverzamelingen voor onderzoeksdoeleinden. De coördinatie van deze verzamelingen berust bij een centraal team van het Belgisch Federaal Wetenschapsbeleid. Het BCCM-consortium heeft als opdracht het biologisch materiaal van zijn verzamelingen, de bijbehorende informatie en zijn ervaring en technische kennis op het vlak van fundamentele en toegepaste (micro)biologie te delen met zijn partners uit academische en industriële kringen. De BCCM-verzamelingen slaan zo de brug tussen wetenschappelijke expertise en hoogstaande dienstverlening.

Programma DIGIT-04

Het programma DIGIT-04 (2019-2024) voor de digitalisering van het wetenschappelijk en cultureel patrimonium van de federale wetenschappelijke instellingen en het Koninklijk Belgisch Filmarchief is een transversaal programma met als doel de instellingen zoveel mogelijk te doen samenwerken en onderling synergieën tot stand te brengen (schaaleffecten), door onder andere de beschikbare middelen zoveel mogelijk te delen (uitrusting, infrastructuur en personeel).

DIGIT-04 omvat twee hoofdstukken, te weten:

- de digitalisering zelf, met inbegrip van de verrijking van de metadata, waarvoor de deelnemende instellingen en gespecialiseerde privébedrijven elk voor een deel zorgen, via door Belpo beheerde gemeenschappelijke overheidsopdrachten;
- de bewaring op lange termijn van de digitale content op een gemeenschappelijke infrastructuur.

Dankzij de digitalisering van de (bij voorrang meest kwetsbare, meest kostbare en/of meest geraadpleegde) collecties, kunnen deze laatste worden bewaard en het aantal manipulaties van de oorspronkelijke stukken worden beperkt. Zo kunnen ze onder een ruimer publiek worden verspreid, waaronder onderzoekers, door ze online te plaatsen, zodat de originele stukken minder moeten worden geraadpleegd.

Digitaliseren heeft uitsluitend zin als alles wat gedigitaliseerd wordt voor een lange periode duurzaam kan worden opgeslagen en beveiligd. In de vorige fase van het programma (DIGIT-03) werd een gemeenschappelijke informatica-infrastructuur ontwikkeld om gedigitaliseerde archiefdocumenten, voorwerpen en onderzoeksgegevens lang te bewaren. Die infrastructuur garandeert dat de vandaag opgeslagen gedigitaliseerde voorwerpen en de nieuwe in de toekomst te digitaliseren voorwerpen voor lange tijd toegankelijk, bruikbaar en intact blijven (meer dan tien jaar), wat ruim boven de levensduur van welk specifiek opslagsysteem, technologie of bedrijf ook ligt.

Belgian Biodiversity Platform

Het Belgische biodiversiteitsplatform is het informatie- en communicatieplatform over wetenschappelijk onderzoek naar biodiversiteit in België. Het platform verleent bevoorrechte toegang tot basisgegevens en onderzoeksinformatie over biodiversiteit. Het bevordert de multidisciplinaire samenwerking tussen wetenschappers onderling en tussen wetenschappers en beleidsmakers. Dankzij de activiteiten van het biodiversiteitsplatform, die op Europees vlak zeer gewaardeerd worden, werd BELSPO eind 2020 geselecteerd als coördinerende organisatie van het Europese Partnerschap «Rescuing Biodiversity to safeguard Life on Earth».

Het Poolsecretariaat

Het Belgische Poolsecretariaat werd in het leven geroepen om het federaal onderzoeksstation «Prinses Elisabeth» op Antarctica een administratief en financieel kader te geven dat snel kan inspelen op zijn zeer specifieke behoeften. Het is een gemengd publiek-privaat orgaan dat het Federaal Wetenschapsbeleid de departementen Buitenlandse Zaken, Defensie, Duurzame Ontwikkeling en de Internationale Poolstichting verenigt en de bouw ervan verzorgt. Als bestuursorgaan beheert het secretariaat het logistieke onderhoud van de basis, met inbegrip van het afvalbeheer, de bevoorrading en de herstelling van het materiaal. Het staat ook in voor de coördinatie, de uitvoering en de promotie van de wetenschappelijke activiteiten van het station en de verspreiding van de wetenschappelijke kennis inzake onderzoek op Antarctica en klimaatverandering.

➤ **Directie Lucht en Ruimtevaarttoepassingen**

De directie Lucht- en Ruimtevaarttoepassingen is belast met het dagelijks beheer van de Belgische ruimtevaartinspanningen op Europees niveau (Europese ruimtevaartorganisatie of Europese Unie) of op bilateraal niveau (Frankrijk, Rusland, Argentinië). Zij is ook verantwoordelijk voor de bijdrage van de Belgische Staat aan de luchtvaartprogramma's Airbus. België is sinds een dertigtal jaar actief op ruimtegebied en stond mee aan de basis van de oprichting van de Europese ruimtevaartorganisatie (ESA). De ruimtevaartactiviteiten zijn goed voor 199 miljoen euro, waarvan 190 miljoen euro voor de deelname aan de ESA-programma's. Met zijn inzet beheert de dienst alle ruimteprogramma's inzake ruimtewetenschappen, aardobservatie, navigatie, telecommunicatie, internationaal ruimtestation, ruimteverkenning, lanceerraketten en technologische en wetenschappelijke programma's. In het kader van een nationaal onderzoeksprogramma inzake aardobservatie (STEREO III "Support to Exploitation and Research on Earth Observation" 2014-2020), worden de gegevens afkomstig van die satellieten wetenschappelijk geëxploiteerd, waarbij de nodige knowhow wordt gecreëerd om de gegevens te interpreteren.

➤ **Directie Federale, interfederale en internationale coördinatie**

Ook via de directie Federale, interfederale en internationale coördinatie wakkert Belspo de zorg voor het milieu en duurzame ontwikkeling internationaal aan, vooral via de internationale overeenkomsten die ze afsluit of die ze in naam van het hele land implementeert.

➤ **Directie Monitoring en evaluatie van onderzoek en innovatie (MERI)**

De directie Monitoring en evaluatie van onderzoek en innovatie kan, met de inpassing van de dimensies milieu en duurzame ontwikkeling in sommige statistieken die zij inzamelt, helpen bij het kwantificeren van de zowel door de bedrijven als door de in de onderzoekssector actieve overheid gegenereerde externaliteiten.

3. Federale wetenschappelijke instellingen

De 10 federale wetenschappelijke instellingen die deel uitmaken van het departement, bieden wetenschappers een uitzonderlijk onderzoekskader en –instrumentarium aan en huisvesten eveneens wetenschappelijke, kunst- en historische collecties die jaarlijks door meer dan 1,2 miljoen bezoekers worden bewonderd.

- AD Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de provinciën
- AD Koninklijke Bibliotheek van België
- AD Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium
- AD Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis
- AD Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België

- AD Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
- AD Koninklijk Museum voor Midden-Afrika
- AD Koninklijk Belgisch Instituut voor Ruimte-aeronomie
- AD Koninklijke Sterrenwacht van België
- AD Koninklijk Meteorologisch Instituut van België

Vooral de laatste vijf AD's zijn betrokken bij aan duurzame ontwikkeling gelinkte projecten. Behalve hun activiteiten die bijdragen tot een beter inzicht in ons milieu, zijn de federale wetenschappelijke instellingen resoluut op de toekomst gericht met de inpassing in hun dagelijkse werking van het milieu en, ruimer bekeken, van de duurzame ontwikkeling.

4. Belgisch telematica-onderzoeksnetwerk (Belnet)

Belnet heeft tot doel bij te dragen tot de ontplooiing van de kennis- en informatiemaatschappij via het leveren en ondersteunen van innovatieve en kwaliteitsvolle netwerkinfrastructuren en bijhorende diensten ten behoeve van het onderzoek, de wetenschap en het onderwijs. Belnet levert in dat verband aan zijn gebruikers onder meer geavanceerde telematicadiensten.

Duurzaam beheer

Door zich te voorzien van een milieumanagementsysteem toont het Federaal Wetenschapsbeleid zijn belangstelling en zijn inzet voor duurzame ontwikkeling, de bescherming van onze leefomgeving en zijn wil om de impact van zijn activiteiten op het milieu te verminderen.

De registratie van ons Eco Management en Audit Scheme - EMAS sinds 2006 is de externe herkenning van ons engagement voor duurzame ontwikkeling en ons respect voor het milieu. Door die voluntaristische aanpak voor continue verbetering, is het Federaal Wetenschapsbeleid van plan een voorbeeldrol te spelen. Daar ons departement via zijn onderzoeksprogramma's het meest heeft geïnvesteerd in duurzame ontwikkeling, was het logisch dat het de stuwende kracht werd voor goede milieupraktijken.

Ook de AD Koninklijk Meteorologisch Instituut van België heeft sinds 2015 een EMAS-geregistreerd milieumanagementsysteem.

Bij de organisatie van events zoals conferenties, seminaries, tentoonstellingen, recepties of externe activiteiten voor het personeel, tracht de POD Wetenschapsbeleid voor zover mogelijk rekening te houden met de criteria van duurzame ontwikkeling bij het vinden van een locatie, het bestellen van maaltijden, het maken van reclame enz.

7. Lijst met Afkortingen

BVP	Bedrijfsvervoerplan
CAF	Zelfevaluatiekader voor Overheidsdiensten (Common Assessment Framework)
CCIM	Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid
CRB	Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
DAV	Dienst Administratieve Vereenvoudiging
DO	Duurzame Ontwikkeling
EFQM	European Foundation for Quality Management
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
FAGG	Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten
FAVV	Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen
FEAD	Fonds voor Europese Hulp aan de meest behoeftigen
FIDO	Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling
FOD	Federale Overheidsdienst
FPB	Federaal Planbureau
FPDO	Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling
FRDO	Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling
HIA	Health Impact Assessment
IAC	Impactanalysecomité
IAO	Internationale Arbeidsorganisatie
ICDO	Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling
IDPBW	Interne Dienst voor preventie en bescherming op het werk
IGVM	Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

IMCDO	Interministeriële Conferentie voor Duurzame Ontwikkeling
IMO	International Maritime Organization
KB	Koninklijk Besluit
KMO	Kleine en Middelgrote ondernemingen
LTV	Langetermijnvisie inzake Duurzame Ontwikkeling
MVI	Maatschappelijk Verantwoord Investeren
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NAP	Nationaal Actieplan
NAR	Nationale Arbeidsraad
NCP	Nationaal Contactpunt
NMBS	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
OCMW	Openbare Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
POD	Programmatorische Overheidsdienst
RIA	Regelgevingsimpactanalyse
SDG	Sustainable Development Goals
SPW	Service Public de Wallonie
TFDO	TaskForce Duurzame Ontwikkeling
UNCRPD	Verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap
UNGP	United Nations Guiding Principles
VNR	Voluntary National Review
WG	Werkgroep
WGO	Wereldgezondheidsorganisatie
ZEMV	Zelfevaluatiekader Maatschappelijke Verantwoordelijkheid

Colophon

Publicatie : ICDO-Activiteitenverslag 2020

Verantwoordelijke uitgever: Dieter Vander Beke,
Voorzitter van de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling
(ICDO)

Publicatie maart 2021

Het secretariaat van de ICDO wordt verzorgd door het Federaal Instituut voor
Duurzame Ontwikkeling (FIDO), Hertogstraat 4, 1000 Brussel.

Wettelijk nummer: D/2021/